

اوبه او انرژي

بند برق نغلو

د اوبو او انرژي وزارت خپروونکی ارگان

دولسم کال څلورويشتمه گڼه، د ۱۴۰۲ هـ ش کال درېمه ربع (ميزان، عقرب، قوس) چې د ۱۴۴۵ هـ ق کال سره سمون لري

گڼه

۲۴

د اوبو ساتنه وکړو!

د اوبو ساتنه، د ژوند ساتنه!
د اوبو سرچینې محدودې دي!

د اوبو ساتنه وکړو!

هېوادواله!

د اوبو ساتنه زما

او ستا مسؤلیت دی!

د اوبو نلکه

خلاصه مه پریردئ!

هېوادواله!

اوبه په اندازه

مصرف کړه!

د اوبو سرچینې محدودې دي!

د اوبو نلکه خلاصه مه پریردئ!

له اوبو

پرتنه ژوند نشته!

د دې گڼې په پاڼو کې

وزارت آب و انرژي قرارداد ۶ پروژه مهم انرژي به ارزش ۷۵ ميليون دالر را به امضا رساند..... ۳

د اوبو او انرژي وزارت به ډير ژر د ۴۲۰ ميليونه افغانيو په توليز ارزښت د لسكونو چكپومونو د پروژو چارې پيل كړي. ۵

سر پرست وزارت آب و انرژي از پروژه نمک آب ولايت تخار باز دید کرد..... ۱۰

د مقالو برخه (۱۵ - ۵۰) ۵۰ - ۱۵

51..... A Coordination Meeting Was Held With Officials From SKM Turkish Company

53.. The Ministry fo Energy and Water has signed agreements for six important energy projects

55..... The Acting Minister of Energy and Water of The Islamic...

51..... A 220 KV Power Transmission Line Project Was Inaugurated

درك: د دارالامان عمومي سرک، سناتوريم، کابل - افغانستان

mew.gov.af

chiefstaff@mew.gov.af

info@mew.gov.af

د اړيکو شمېرې: ۰۷۷۷۹۱۷۸۹۸ / ۰۷۷۳۲۱۸۴۱۸

د رڼو لوستونکو!

د « اوبه او انرژي » مجلې او مياشتنۍ جريدې د سافټ موندلو

لپاره کولای شئ، ددې ادارې ويب سايت ته مراجعه وکړئ.

يادونه: کومې مقالې چې په " اوبه او انرژي " مجله کې خپرېږي،

په ليکوالانو پورې اړه لري؛ هر ليکوال ته بويه چي د خپلې

ليکنې دفاع پخپله وکړي.

د مجلې او ليکوال د نوم په يادولوسره هر چاته د ماخذ په توگه

د استفادې اجازه ده.

د امتياز خاوند: د اوبو او انرژي وزارت

مسئول مدير: خواجه فقير محمد " صديقي "

کتنپلاوی:

قاري محمد عبدالعزيز "عزيز"

الحاج غلام جيلاني "حق پرست"

انجنير عزيزالرحمن "عزيز"

برکت الله " آريوبی "

انجنير همت الله "امين زی"

سموونکی: بازمحمد " درمل "

ترجمان: فهيم " صميم "

راپور تران: نعمت الله " اخلاقي " او اسدالله "ايوبی"

عکس اخستونکی: محمد حکيم "فيض"

ډيزاينر: سيد مصور " سادات "

وېشونکی: سيدعادل " سادات "

بسم الله الرحمن الرحيم

سرمقاله

خوشحاله شو چې له پرديو هېوادونو څخه د خپل هېواد غيرې ته راستنېږي د دوی د بيا مېشتېدنې، بسياينې او هوساينې لپاره له هيڅ ډول ممکنه مرستې څخه ځان ونه سپموو، تر څو ثابته کړو چې مونږ ټول په هر ځای، هر وخت او هر ډول شرايطو کې متحد او يو د بل تکيه او مرستندوي يو.

او په عين حال کې بايد هغه اسباب او عوامل په پام کې ونيسو د کومو له امله مو چې هېوادوال د گران وطن پرېښودلو ته اړ شوي وو، د تکرار د مخنيوي لپاره يې بايد ټول خپل ديني او ملي مسؤليت او مکلفيت ته متوجه واوسو.

د خپل هېواد د وحدت، استقلال او ملي گټو د ساتلو او له کورنيو او بهرنيو گواښونو څخه د ژغورلو لپاره د نورو اړتياوو تر څنگ يوه مهمه اړتيا داده چې ځوان او تنکی نسل په فوق العاده ديني او ملي روحيه سمبال وروزو، داسې يې وروزو او داسې فکر ورکړو چې تل د خپل دين هېواد هېوادوالو گټو، ملي حاکميت، او ارضي تماميت ته ژمن او وفادار واوسي او د هيڅ کورني او بهرني دښمن د لاس آله نه سي.

لکه څرنگه چې د افغانستان اسلامي امارت تگلاره او شعار دادې چې د هېواد د بيا رغونې او پر ځان بسياينې په لاره کې به په ترجيحي ډول له کورنيو، منابعو، امکاناتو او کدرونو څخه کار اخلي تر څو د پرديو له احسان، غرضي مرستو او ملاماتوونکو قرضونو څخه مستغني شو، نو له خپلو منابعو او امکاناتو څخه د غوره گټې اخيستلو لپاره اړينه ده چې خپل ځوان او تنکی نسل هم په ديني او هم په عصري او فني علومو سمبال او د هېواد او ټولنې د پرمختگ په لاره کې چوپړ ته وړاندي کړو.

د افغانستان څخه د اشغالگرو له تېښتې وروسته او وروسته له ۴۳ کلونو څخه د يوه مرکزي او په ټول هېواد باندي حاکم نظام (دافغانستان اسلامي امارت) دټول ملت او حکومت لپاره يو الهي نعمت، امانت او د هېواد د پرمختگ سوکالي او هوسايې لپاره يو زرين فرصت دی. په ټولو باندي لازمه ده چې ددغه ستر نعمت شکر پر ځای او له دغه فرصت څخه د هېواد او هېوادوالو د هر اړخيز خدمت، پرمختگ او هوساينې لپاره پوره پوره استفاده وکړو او په دغه ستر امانت کې د خيانت تصور هم ونکړو.

د ملتونو د بقا، پرمختگ، هوسايي خپلواکي ساتلو له خپلې خاورې، عقايدو، ملي نواميسو او مقدساتو څخه دفاع د هر ډول دښمن د فکري، کلتوري او فزيکي يرغل د مخې ډب کولو او د سيالانو په قطار کې د وړ ځای موندلو راز په ملي او فکري يووالي کې نغښتی دی.

د تيرو پنځو لسيزو د خوږو او ترڅو تجربو په رڼا کې ويلاى شو چې د افغانستان د ولس پوځي قوت د شوروي او ناټو له پوځي او مادي قوت سره هيڅ د مقايسې وړ نه وو، خو دا چې د يادو ځواکمنو اشغالگرو په وړاندي دافغانستان د مؤمن او مجاهد ملت وسله واله مبارزه د بريا تر درشله ورسېده او ټوله نړۍ يې حيرانه کړه.

عمده او اساسي لامل يې د افغانانو ملي او فکري وحدت وو چې ټول ملت د سمت، ژبې او توکم له توپيره پرته په يوه غږ د ملي او عقيدوي يووالي پر بنسټ په متحد ډول لمړی د شوروي او ورپسې د ناټو د اشغال په وړاندي وسله واله مبارزه پيل کړه او د ټولي نړۍ د پوځي اوسياسي کتونکو او څيړونکو د اټکلونو پر خلاف يې خپله وسله واله او سپيڅلې مبارزه د بريا درشل ته ورسوله.

نود پورته وياړونو او د خپل هېواد د ځمکنۍ او فکري خپلواکي د پر ځای ساتلو او په راتلونکې کې له ستونزو، ناخوالو او بحرانونو څخه د هېواد د خوندي ساتلو په پار بايد لا زيات متحد او يوموتی واوسو، هيڅ کورني او بهرني دښمن ته ددې موقع ورنکړو چې زموږ استقلال او وحدت ته صدمه ورسوي.

د سيمې او نړۍ موجوده سياسي، اقتصادي او ټولنيز وضعيت ته په کتلو سره عيني او زماني شرايط دا ايجابوي چې تر پخوا زيات ملي وحدت، د خپلواکي ساتلو او د ژوند په هر ډگر کې د هېواد آبادي، سمسورتيا او پرمختگ ته زيات پام وکړو.

ټول بي له توپير څخه خپلو ملي او فکري مصالحو ته ژمن واوسو او د هر کورني او بهرني دښمن په مقابل کې د پولادي دېوال په څېر ودريږو يو بل په غيږ کې ونيسو يو بل ته په لوړه کچه درنښت ولرو دولت او ملت ټول د يوه صف، يوه سنگر او يوې لارې لارويان او ملگري واوسو، هېواد ته په خپله خوښه يا جبري راستنېدونکي هېوادوال په خپله غيږ کې ونيسو، او

وزارت آب و انرژي قرارداد ۶ پروژه مهم انرژي به ارزش ۷۵ ميليون دالر را به امضا رساند

محترم الحاج ملا عبداللطيف منصور سرپرست وزارت آب و انرژي در يك برنامه با حضور محترم ملا عبدالغني برادر معاون اقتصادي رياست الوزراي امارت اسلامي افغانستان قرار داد ۶ پروژه مهم انرژي به ارزش ۷۵ ميليون دالر را با محترم مولوي نورالله خان معاون شركت استخراج و پروسس معادن عوفي بهرام به امضا رساند.

سرپرست وزارت آب و انرژي در هنگام امضای این قرارداد تطبیق این پروژه ها را در راستای انکشاف انرژي در کشور مهم و ارزشمند خوانده اظهار داشت که وزارت آب و انرژي متعهد است تا در آینده پروژه های بیشتری را در سکتور آب و انرژي تطبیق نمایند.

قابل ذکر است که این ۶ پروژه شامل تکمیل امور باقی مانده لین انتقال ۵۰۰ کیلو ولت دشت خواجه الوان الی کابل، تکمیل کار های باقی مانده سب سستیشن ارغندی، احداث سب سستیشن جدید در ساحه تره خیل، تطبیق لین انتقال ۲۲۰ کیلو ولت از سب سستیشن چمتله الی سب سستیشن تره خیل به طول ۲۳ کیلومتر، توسعه سب سستیشن ارغندی کابل و احداث سب سستیشن جدید در بت خاک را شامل می باشد.

جلسه هماهنگی به منظور سرمایه گذاری روی پروژه های بزرگ بندهای آب و تولید انرژی با مسئولین شرکت اس ک ام ترکی برگزار شد

محترم الحاج ملا عبداللطيف منصور سرپرست وزارت آب و انرژي با محترم دوكتور عباس رسول زاده فرساد رئيس هيئت مديره شركت اس ك ام هواسليك انونيوم و نمايندگان شركت بایوس انرژي كشور تركيه در مورد هماهنگی جهت آغاز سرمایه گذاری روی پروژه های تولید انرژی و اعمار بند های ذخیروی بحث و تبادل نظر نمودند.

سرپرست وزارت آب و انرژي در این جلسه به اهمیت پروژه های بزرگ این وزارت اشاره نموده همچنان پروژه های بند برق باغره، بند برق سروبی ۲ و بند ذخیره آب شاه توت للندر را جهت سرمایه گذاری به شرکت یاد شده پیشنهاد کرد.

در همین حال مسئولین شرکت های متذکره نیز آمادگی خویش را به آغاز سرمایه گذاری ابراز داشته توافق به عمل آمد که مسئولین تخنیکي وزارت با مسئولین شرکت های یاد شده معلومات پروژه ها را با هم شریک و همچنان از ساحات پروژه ها نیز بازدید به عمل آورند.

قابل ذکر است که چندی قبل تفاهمنامه همکاری میان وزارت آب و انرژي و شرکت اس ک ام ترکی به امضا رسیده و مسئولین شرکت یاد شده علاقه مندی خویش را به سرمایه گذاری در ۳۴ ولایت افغانستان ابراز نموده بودند.

د اوبو او انرژي وزارت د اوبو په برخه کې له دوو همکارو موسسو سره د همکاري هوکړه لیک لاسلیک کړ

د اوبو او انرژي وزارت د اوبو معین محترم مجیب الرحمن عمر آخندزاده له شپول او د افغانستان د نایبانیانو د سمون موسسو له مسؤلینو سره د اوبو په سکتور کې د پروژو د پلي کولو په موخه د همکاري دوه هوکړه لیکونه لاسلیک کړل.

د اوبو ښاغلي معین د دغو هوکړه لیکونو د لاسلیکولو پر مهال وویل چې د اوبو او انرژي وزارت له هر بنسټ څخه چې د اوبو په سکتور کې همکاري او د افغانستان د خلکو لپاره رښتیني خدمت وکړي، هرکلی کوي.

د یادونې وړ ده، چې دغه هوکړه لیکونه د اوبو

لگولو پروژو د پلي کولو په برخه کې د گډې همکاري په موخه چې د خوړو نړیوال سازمان له لوري تمویلېږي او د شپول او د افغانستان د نایبانیانو موسسو له خوا په سیمه کې پلي کېږي، لاسلیک شوي دي.

د دغو هوکړه لیکونو په پلي کولو سره په کنړ او لغمان ولایتونو کې د کانالونو، سربندونو او نورو اویزو بنسټونو جوړونه او بیارغونه شامله ده، چې د اوبو او انرژي وزارت په همغږۍ سره به د نوموړو موسسو له لوري پلي شي.

په ارزگان ولایت کې د سیدانو او شیرو کلیو اړوند د ۳۸۹۱ ترسونو او د بومي کلي د کانال او سیفون د جوړولو پروژو چارې پیل شوې

د ارزگان ولایت د گیزاب ولسوالي د سیدانو او شیرو کلیو اړوند د ۳۸۹۱ ترسونو او د بومي کلي د کانال او سیفون د جوړولو چارې د ترینکوټ سیندیزې فرعي حوزې رئیس الحاج مولوي وکیل احمد نقی او ورسره مل تخنیکي ټیم او د افغان پرمختیایي موسسې د ولایتي مسئول په شتون کې پیل شوې.

د یادونې وړ ده، چې نوموړې پروژې د افغان پرمختیایي موسسې په مالي ملاتړ د ترینکوټ سیندیزې فرعي حوزې تر څارنې لاندې پلي کېږي، چې پکې گڼ شمیر هېوادوالو ته د کار زمینه چمتو شوې ده.

کار یک دیوار محافظتی در ولایت لغمان به ارزش بیش از ۷۱ هزار دالر آمریکایی آغاز گردید

کار یک دیوار محافظتی در منطقه کوتاخیل در مربوطات ولسوالی علینگار ولایت لغمان به ارزش هفتادو یک هزارو هفت صدو پنجاو شش (۷۱۷۵۶) دالر آمریکایی با حضور محترم قاری زین العابدین عابد والی لغمان، محترم مولوی شیرجان راشدی رئیس حوزه فرعی دریایی لغمان و شماری دیگر از مسئولین محلی آغاز گردید.

دیوار متذکره ۷۰۰ متر طول و ۳،۵ متر ارتفاع دارد و کار آن در ظرف سه ماه تکمیل و صدها جریب زمین زراعتی از تهدید سیلاب ها محفوظ خواهند شد.

کار این پروژه با حمایت مالی سازمان یو ان دی پی تحت نظارت حوزه فرعی دریایی لغمان به پیشبرده می شود.

د اوبو او انرژي وزارت به ډېر ژر د ۶۲۰ ميليونه افغانيو په ټوليز ارزښت د لسگونو چكډمونو د پروژو چارې پيل كړي

د اوبو او انرژي د سرپرست وزير محترم الحاج ملا عبداللطيف منصور تر رهبري لاندې د دغه وزارت د اوبو معين محترم مجيب الرحمن عمر آخندزاده، رئيسانو او تخنيكي مسولينو په گډون د هېواد په ۱۱ ولايتونو كې د چكډمونو د پروژو د چارو د پلي كولو په موخه د همغږۍ ناسته ترسره شوه. دغه د همغږۍ ناسته چې د اوبو او انرژي وزارت د رهبري له لوري جوړه شوې وه، ټاكل شوې كمېټې ته دنده و سپارل شوه چې د نوموړو پروژو د پلي كولو چارې دې ژر تر ژره او په غوره توگه پرمخ يوسي. د يادونې وړ ده، چې په لومړي پړاو كې په هېواد كې د اوبو د مديريت د بحران، د موسمي

سيلابونو د مديريت او كنټرول، د اوبو سرچينو د پياوړتيا او د سيلابونو او وچكاليو د زيانونو د كموالي لپاره د هېواد په ۱۱ ولايتونو كې د ۱۴۰ چكډمونو د پروژو پلي كول د اوبو او انرژي وزارت ته سپارل شوي او د دغو پروژو لگښت په فوق العاده توگه د افغانستان د اسلامي امارت له لوري منظور شوی دی. همدارنگه د يادونې وړ ده، چې د دغو پروژو په پلي كولو سره به له وچكالي سره د مبارزې، د اوبو سرچينو د مديريت او پياوړتيا په برخه كې يو مثبت او اغېزمن گام واخيستل شي چې هېوادوال به مو د هېواد په اكثرو برخو كې ورڅخه برخمن شي.

د سترو پروژو د څېړنې پلاوي د رهبري په ناسته كې د ۶ پروژو قراردادونه وڅېړل شول

دغه ناسته د اوبو او انرژي وزارت د اوبو معين محترم مجيب الرحمن عمر آخندزاده تر مشري لاندې د ټولگټو وزارت د تخنيكي معين محترم مولوي عبدالكريم فاتح، د چارو ادارې د ملي تداركاتو معين محترم شيخ عبدالرحيم رحيمي او د اوبو او انرژي وزارت او د كليو پراختيا وزارت د يو شمېر رئيسانو په گډون ترسره شوه.

په دغه ناسته كې، په خوست ولايت كې د ۱۲ كيلو متره سړك د اسفالت، په دايكندي ولايت كې د سوختوك بند، د افغانستان بربننا شركت د اړتيا وړ ودانيزو او بربننايي تجهيزاتو چمتوكولو او

د چاريكار، گلپهار او جبل السراج ۵۰۴ او د مزار شريف ۵۰۲ توزيعي شبكو د احيا او پراختيا پروژو د قراردادونو په هكله بحث او د اندونو تبادله وشوه او په اړه يې اړين تصميمونه ونيول شول. د يادنې وړ ده، چې ياد پلاوي د افغانستان اسلامي امارت د كابينې له لوري ټاكل شوی، ترڅو ټول ستر قراردادونه تر څېړنې او مطالعې لاندې ونيسي او په پای كې د خپلې څېړنې پايلې په يوه بشپړ راپور كې د افغانستان اسلامي امارت اقتصادي كميسيون ته وړاندې كړي.

قرارداد سه جانبه جهت اعمار كانال تنگی توغچه ولايت ننگرهار امضا شد

اين قرارداد سه جانبه ميان محترم ملا محمد نعيم آخند، والی ننگرهار، محترم سيد فضل احد هاشمی، رئيس حوزه دريایی ننگرهار و انجنير اووا، مسئول موسسه پی ام اس جاپان جهت اعمار كانال تنگی توغچه در ولسوالی بهسود ولايت ننگرهار و اعمار بولدروال جهت تحکيمات دريایی در ولسوالی کتر پائين به امضا رسید. والی ننگرهار حين امضای اين قرارداد تلاش های مسئولین موسسه پی ام اس جاپان را در اين راستا ستود و به آنها وعده هر نوع همکاری را داد.

به اساس اين قرارداد، پروژه متذکره به ارزش یکصدو هفتادو چهار هزارو نهصدو بیست وچهار(۱۷۴۹۲۴) دالر آمریکایی از سوی موسسه پی ام اس جاپان به همکاری حوزه دريایی ننگرهار به زودی آغاز می گردد.

په خوست ولايت كې د سوري پان كانال د جوړولو چارې د ۱۳۲۲۲۳ امريكايي ډالرو په ارزښت پرانيستل شوې

د خوست ولايت د صبريو ولسوالي اړوند د سوري پان كانال د جوړولو چارې د يو سلو دوه ديرش زره دوه سوه درويشت(۱۳۲۲۲۳) امريكايي ډالرو په ارزښت د شمل خرم سينديزې فرعي حوزې رئيس محترم مولوي عبدالقيوم ثابت او ورسره مل تخنيكي ټيم، د صبريو ولسوالي ولسوال محترم عبدالولي سعيد، په خوست ولايت كې د اړيكو د دفتر رئيس محترم محمد علي خدران او يو شمير نورو سيمه ييزو مسئولينو او مخورو په شتون كې پرانيستل شوې.

د نوموړي كانال د جوړولو چارې د ۱۲۵۰ مترو په اوږدوالي، د ۸۰ سانتي مترو سور او ۶۰ سانتي مترو په لوړوالي سره د سويس هېواد د پرمختيايي مرستو ادارې په مالي ملاتړ، د شمل خرم سينديزې فرعي حوزې په تخنيكي همكاري، د اړيكو دفتر له لوري پرمخ وړل كېږي.

د يادونې وړ ده، چې د نوموړي كانال د چارو په بشپړېدو سره به ۱۲۰۰ كورنۍ په مستقيمه توگه ترې گټه واخلي او ۳۳۴۰ جريبه کرنيزې ځمكې به هم خړوبې شي.

د اوبو سرچينو پر مدیریت باندې د اقليم د بدلونونو د اغېزو ملي مشورتي ورکشاپ پيل شو

د اوبو او انرژي وزارت د کورنۍ پلټنې رئيس د ارغنداب له سينديزې فرعي حوزې څخه ليدنه وکړه

د اوبو او انرژي وزارت د کورنۍ پلټنې رئيس محترم مولوي عزيزالله سهار او ورسره مل ټيم د ارغنداب له سينديزې فرعي حوزې څخه ليدنه وکړه او د نوموړې حوزې له رئيس محترم ملا سيد محمد شرافت او کارمندانو سره يې وکتل.

په دغه ليدنه کې، د کورنۍ پلټنې رئيس د اسلامي نظام د ارزښت او اړتيا، له اسلامي نظام سره مخالفت او د سپکاوي د بدو پايلو، تفتيش د اسلام له نظره، د تفتيش اهميت او اړتيا، د کارمندانو د ښه ذهنيته جوړونې، ملي مسؤليت او په کاري ساحه کې د مفتيشينو د صلاحيتونو، مسؤليتونو او دندو په هکله خبرې وکړې.

د دغې ليدنې په پای کې د ارغنداب سينديزې فرعي حوزې رئيس او کارمندانو خپلې ستونزې او وړانديزونه د کورنۍ پلټنې له رئيس سره شريک کړل او د هوارولو غوښتنه يې وکړه.

په ورته مهال، د کورنۍ پلټنې رئيس د ارغنداب سينديزې فرعي حوزې له رئيس او کارمندانو سره ژمنه وکړه چې د دوی ستونزې او وړانديزونه به د اوبو او انرژي وزارت له رهبري سره شريک کړي.

تفاهمنامه همکاري اکادميک ميان حوزه فرعي دريایی پکتيا و انستيتوت زراعت و وترنری پکتيا امضا شد

محترم مولوی محمد کريم فاتح، رئيس حوزه فرعي دريایی پکتيا تفاهمنامه همکاري اکادميک را با محترم انجنير عبداللطيف حکمت، رئيس انستيتوت زراعت و وترنری پکتيا امضا نمود.

به اساس اين تفاهمنامه، انستيتوت مذکور می تواند که محصلان را جهت فراگیری آموزش عملی به حوزه فرعي دريایی پکتيا معرفي نمايد.

معين محترم مجيب الرحمن عمر آخندزاده په هېواد کې د اوبو سکتور وضعیت ته په نغوټې (اشارې) سره وويل، په افغانستان کې د اوبو مدیریت هر اړخيزې همکاري ته اړتيا لري او له همدې کبله مونږ له ټولو ملي، نړيوالو او له هغو هېوادونو څخه چې د اقليم د بدلونونو د اغېزو پر وړاندې يې مبارزه په برياليتوب سره پای ته رسولې غوښتنه کوو چې د اوبو سرچينو په مدیریت کې له مونږ سره مرسته وکړي.

همدغه راز، د کليو پراختيا وزارت معين د افغانستان په کليو کې د اوبو د کمښت وضعیت کړکيچن وباله او په دې برخه کې يې له نړيوالو بنسټونو څخه د همکاري غوښتنه وکړه.

د يادونې وړ ده، چې د دغه سمینار په دوام کې د اوبو او انرژي وزارت او نورو بنسټونو تخنيکي مسؤلينو د اوبو سرچينو د وضعیت، ننگونو او شونو حل لارو په هکله بشپړ پرزنتيشونه وړاندې کړل او همدارنگه د نوموړو موضوعاتو په اړه په ډله ايزه توگه د گډونوالو ترمنځ بحث او د اندونو تبادله وشوه

دغه څلور ورځنی ورکشاپ چې د يونسيف موسسې په مالي ملاتړ او د اوبو او انرژي وزارت په همکاري په لاره اچول شوی دی، پکې د اوبو او انرژي وزارت د اوبو معين محترم مجيب الرحمن عمر آخندزاده، د کليو پراختيا وزارت معين محترم مفتي سيد احمد مستقيم، په افغانستان کې د يونسيف استازي محترم فران ايکويزا، د واش (اوبو او روغتيا ساتنې) برنامې مسؤل محترم ډومينیک پورتیود، د اوبو او انرژي وزارت رئيسانو او مسؤلينو، د ملي او نړيوالو بنسټونو استازو او د پوهنتونونو استادانو گډون درلود. د يونسيف د اوبو او روغتيا ساتنې مسؤل ښاغلی ډومينیک د دغه ورکشاپ د جوړولو موخه د معلوماتو شريکول، د علمي- تخنيکي تجربو تبادله او په افغانستان کې د اوبو د مدیریت او د اقليم د بدلونونو د اغېزو د کمولو لپاره د شونو حل لارو موندل وبلل او همدارنگه په افغانستان کې د يونسيف استازي ښاغلي فران هم دغه ورکشاپ د گډو همکاريو په لار کې د همغږي لپاره گټور او ارزښتناک وباله.

په ورته مهال، د اوبو او انرژي وزارت د اوبو

د اوبو او انرژي سرپرست وزير د قوش تېپې کانال د لومړي فاز د بشپړېدو او د دوهم فاز پيل د افغانستان د خلکو لپاره يو ښه زيری وباله

د اوبو او انرژي سرپرست وزير محترم الحاج ملا عبداللطيف منصور چې د قوش تېپې کانال د لومړي فاز د بشپړېدو او د دوهم فاز د پيلېدو په مراسمو کې خبرې کولې، د دغې پروژې د لومړي فاز بشپړېدل د افغانستان د خلکو لپاره د کرنې او اقتصاد په برخه کې يوه ارزښتناکه لاسته راوړنه وبلله او همدارنگه يې د دغې پروژې د دوهم فاز د چارو پيل د افغانستان د مظلومو خلکو لپاره د يوه ښه زيری په توگه ياد کړ.

د اوبو او انرژي سرپرست وزير په هېواد کې د اقليم بدلونونو د اغېزو او وچکالي وضعيت ته په نغوټې (اشارې) سره د دغې پروژې پلي کول د افغانستان د خلکو لپاره حياتي وگاڼه او ټينگار يې وکړ، چې د قوش تېپې کانال د کوم هېواد په زيان نه دی او د يوې ملي پروژې په توگه د

افغانستان د خلکو مسلم حق دی. هغه زياته کړه، د افغانستان اسلامي امارت او خلک هودمن دي چې د هېواد له طبيعي سرچينو څخه په گټې اخيستنې سره د خپل دې مسلم حق څخه هم په هوبښيارۍ سره گټه پورته کړي. ښاغلي منصور په خپلو خبرو کې پر حکومت باندې د ملت د حقوقو او پر ملت باندې د حکومت حقوقو ته په لنډه توگه اشاره وکړه او د افغانستان خلکو ته يې ډاډ ورکړ چې هېواد د آبادي او غوړېدو په لور روان دی او د افغانستان اسلامي امارت مسؤلین په دې لاره کې شپه او ورځ هڅه کوي چې ملت ته د اقتصادي پراختيا او سوکالي زمينه چمتو کړي او له خلکو څخه يې وغوښتل چې په خپلو دعاوو او هر اړخيزې همکاري سره په دې لاره کې د مسؤلینو مرسته وکړي.

په پنجشير ولايت کې نهه (۹) پروژې د ۳۷۴۴۳۶ امريکايي ډالرو په ارزښت بشپړې او گټې اخيستنې ته وسپارل شوې

د پنجشير ولايت په شتل او عتابه ولسواليو کې نهه (۹) پروژې د درې سوه څلور اويا زره څلور سوه شپږ ديرش (۳۷۴۴۳۶) امريکايي ډالرو په ارزښت، چې د سيند د څنډو د تحکيماتو او د کانالونو جوړول پکې شامل دي بشپړې او گټې اخيستنې ته وسپارل شوې. نوموړې پروژې د اف، اي، او مؤسسې په

مالي ملاتړ د پورتنۍ پنجشير(بازارک) سينديزې فرعي حوزې تر څارنې لاندې د شمس افغان ويژن ودانيز او لوژستيکي شرکت له لوري د شپږو (۶) مياشتو په موده کې پلي شوې، چې د اوبو د مديريت او د سيلابونو د مخنيوي په برخه کې به رغنده رول ولري.

کار حفاری یک تونل بند بخش آباد فراه امروز تکمیل گردید

کار حفاری یک تونل بند بخش آباد فراه امروز تکمیل گردید و به زودی کار کانکریت آن آغاز خواهد شد. مسئولین اطمینان داده اند که کار حفاری تونل دوم نیز به زودی تکمیل خواهد شد. بند بخش آباد فراه با داشتن ۵۰ کیلو متر کانال به طرف راست و ۵۲ کیلو متر به طرف چپ به گونه مجموعی ۶۸۵۹۰ هکتار زمین زراعتی را آبیاری خواهد کرد.

کار لنینگ و اعمار دیوار محافظتی کانال شهدا در ولایت لغمان به ارزش نزدیک به ۳۰ هزار دالر آمریکایی آغاز گردید

کار لنینگ و اعمار دیوار محافظتی کانال شهدا در ولسوالی قرغه ای ولایت لغمان به ارزش بیست و نه هزارو دوصدو هفتاد و پنج (۲۹۲۷۵) دالر آمریکایی باحضور محترم مولوی شیرجان راشدی، رئیس حوزه فرعی دریایی لغمان، محترم مولوی نورالهادی صارم سعید، ولسوال قرغه ای و شماری از بزرگان قومی آغاز گردید. کانال متذکره که ۱۳۲۰ متر طول دارد، کار آن در ظرف چهارماه تکمیل و دوصد جریب زمین زراعتی آبیاری خواهد شد. کار پروژه متذکره با حمایت مالی یو ان دی پی به همکاری حوزه فرعی دریایی لغمان به پیشبرده می شود.

په بلخ ولایت کې د میرزايي کانال پروژې د چارو له بهیر څخه څارنه وشوه

د بلخ سینديزې فرعي حوزې تخنیکي ټیم د بلخ ولایت د دهادي ولسوالي په شیرآباد کلي کې د میرزايي کانال پروژې د چارو له بهیر څخه څارنه وکړه.

د یادونې وړ ده، چې د نوموړې پروژې چارې د UN-Habitat دفتر له لوري پرمخ وړل کېږي، چې سل سلنه چارې یې بشپړې شوې دي او گټې اخيستنې ته چمتو ده.

د اوبو او انرژي وزارت سرپرست وزير په سرپل ولايت کې د نفت او گاز د استخراج د فابريکې څخه ليدنه وکړه

د اوبو او انرژي وزارت سرپرست وزير الحاج ملا عبداللطيف "منصور" په داسې حال کې چې د سرپل ولايت والي محترم عبدالرحمن اکا، د شمال عمومي سندیزي حوزې رئيس انجنير رفيع الله مجتبی، د جوزجان فرعي سندیزي حوزې رئيس ملا سعدالدين سليم او د سرپل فرعي سندیزي حوزې رئيس قاري روح الله نظامي يې ملتيا کوله، د نفت او گازو د استخراج فابريکه چې چارې يې د AfghanChin افغان چين شرکت له خوا پر مخ وړل کيږي، ليدنه وکړه. همدارنگه د يادې فابريکې مسؤلينو د وزير صاحب له راتگ څخه مننه وکړه، او ښه راغلاست يې ورته وويل.

سرپرست وزارت آب و انرژي با والی فاریاب دیدار کرد

محترم الحاج ملا عبداللطيف منصور، سرپرست وزارت آب و انرژي با محترم ملا شعیب رسالت، والی فاریاب، مسؤلین محلی و شماری از بزرگان قومی در حالی دیدار نمود که محترم انجنیر رفیع الله مجتبی، رئیس عمومی حوزه دریایی شمال و محترم ملا محی الدین مبارز، رئیس حوزه فرعی دریایی شیرین تگاب وی را همراهی می کرد.

نخست، والی این ولایت، مسؤلین محلی و بزرگان قومی از آمدن سرپرست وزارت آب و انرژي اظهار خرسندی نمود و برایش خوش آمدید گفت.

در این دیدار، سرپرست وزارت آب و انرژي با والی فاریاب پیرامون مشکلات آب و برق، اعمار بندها، چکدمها، کانال ها و به ویژه تکمیل نمودن امور باقی مانده بند دهنده و المار در این ولایت بحث و تبادل نظر نمود.

د اوبو او انرژي سرپرست وزير د المار بند له سيمې څخه ليدنه وکړه

د اوبو او انرژي سرپرست وزير محترم الحاج ملا عبداللطيف منصور او د شمال سينديزي حوزې عمومي رئيس محترم انجنير رفيع الله مجتبی، د شیرين تگاب سينديزي فرعي حوزې رئيس محترم ملا محي الدين مبارز او د ياد ولايت د يو شمېر قومي مشرانو په ملتيا د المار بند له سيمې څخه ليدنه وکړه.

پاتې چارو د بشپړولو په هکله د شته امکاناتو او متوازن انکشاف په پام کې نيولو سره د ياد ولايت له مسؤلينو سره بحث او د اندونو تبادلې وکړه او خبريالانو ته يې په دې هکله بشپړ معلومات وړاندې کړل.

د يادونې وړ ده، چې د المار بند چارې ۱۰-۱۵ سلنه بشپړې شوې دي.

د اوبو او انرژي سرپرست وزير د نوموړي بند د

کار اعمار یک دیوار استنادی در ولایت ننگرهار به ارزش بیش از ۳۵ هزار دالر آمریکایی آغاز گردید

کار اعمار یک دیوار استنادی در ولسوالی کامه ولایت ننگرهار به ارزش سی و پنج هزارو نه صدو چهل ونه (۳۵۹۴۹) دالر آمریکایی با حضور مسؤلین حوزه دریایی ننگرهار، معاون ولسوال کامه و شماری از بزرگان قومی آغاز گردید.

دیوار متذکره که ۶۸۰ متر طول دارد، کار آن با حمایت مالی سازمان یو ان دی پی با همکاری حوزه دریایی ننگرهار به پیشبرده می شود.

کار این پروژه در ظرف سه ماه تکمیل خواهد شد و در آن برای شماری زیادی از مردم زمینه کار مهیا شده است.

در همین حال، مسؤلین حوزه دریایی ننگرهار سروی تنگه سلیمانخیل در مربوطات ولسوالی پچیراگام ولایت ننگرهار را جهت اعمار بند انجام دادند.

د انرژي د پراختیايي پروژو د کیفیت د کنترول ریاست تخنیکي ټیم د نغلو د ۱۰ مېگاواټه پروژې د چارو له بهیر څخه څلرنه وکړه

د نغلو ۱۰ مېگاواټه پروژه د عوفي بهرام د پانگونې شرکت په مالي ملاتړ د GSP یا گرین ستیټ پاور قراردادي شرکت له لوري د اوبو او انرژي وزارت تر څارنې لاندې پلې کېږي. د يادې پروژې چارې لکه توپوگرافي، د مطالعاتو امکان سنجي، چاپېريالې او ملي شبکې ته د پروژې نښلول او همدارنگه د جيو تخنيکي ټسټونو د نمونې اخيستل تر کار لاندې دي.

د تخنيکي ټيم له لوري قراردادي شرکت ته اړين هدايات ورکړل شول چې د پروژې د چارو په پرمخ وړلو کې د وخت له ضايع کېدو څخه مخنيوی وشي، ترڅو پروژه په ټاکلي وخت سره بشپړه شي.

د اوبو او انرژي سرپرست وزير د د ښکتنۍ کوکچې او ورسج بندونو له ساحې څخه ليدنه وکړه

د اوبو او انرژي سرپرست وزير الحاج ملا عبداللطيف منصور په داسې حال کې چې د تخار ولايت مرستيال والي خال محمد حقاني او د يو شمير سندیزو حوزو رئيسانو او ځايي مسوولينو يې ملتيا کوله، د تخار ولايت د خواجه غار ولسوالي اړوند د ښکتنۍ کوکچې او د ورسج ولسوالي اړوند د ورسج بند له ساحو څخه ليدنه وکړه. ياده دې وي چې د ښکتنۍ کوکچې مطالعات ۲۰۱۰-۲۰۱۷ زېږيديز کال کې د اسيا پراختيايي بانک له لوري ترسره شوي، چې د نوموړي بند لوړوالی

۶۰ متره په نظر کې نيول شوی، چې د ۵۰ ميگاواټه برېښنا توليدولو او ۳۲۰۰۰۰ هکتاره ځمکې څړوبولو وړتيا به ولري او همدارنگه د ورسج بند چې مطالعات يې ۱۳۵۶ هـ ل کال کې ترسره شوي، دنوموړي بند لوړوالی ۷۵ متره په نظر کې نيول شوی چې د ۶۰ ميگاواټه برېښنا توليدولو او ۳۶۵۰۰۰ جريبه ځمکې د څړوبولو وړتيا به ولري. په پای کې د اوبو او انرژي سرپرست وزير د راغلو خبريالانو پوښتنو ته ځوابونه ورکړل او رسنيو ته يې د يادو بندونو په هکله بشپړ معلومات وړاندې کړل.

مشکلات و درخواست‌های مردم ولايت کندز در بخش آب و انرژي با سرپرست وزارت آب و انرژي شريک گرديد

محترم الحاج ملا عبداللطيف منصور، سرپرست وزارت آب و انرژي با رئيس حوزه دريایی تحکيمات سواحل دريای آمو و کارمندان آن و رئيس عمومي حوزه دريایی پنج آمو و کارمندان آن ديدار کړد. در اين ديدار، رؤسای حوزه های دريایی متذکره و بزرگان قومی ولايت کندز مشکلات و درخواست های مردم اين ولايت را در بخش آب و انرژي با سرپرست وزارت آب و

انرژي شريک کړد. سرپرست وزارت آب و انرژي در اين ديدار به رؤسای حوزه های دريایی متذکره و بزرگان قومی اين ولايت وعده داد که به مشکلات و درخواست های شان در بخش آب و انرژي به وقت و زمان رسيدگی خواهد شد. همچنان در اين ديدار، سرپرست وزارت آب و انرژي به مسؤلین حوزه های دريایی مذکور جهت پيشبرد بهتر امور هدايات لازم را داد

سمنگان ولايت کې د اسپند ساي چکډم چارې د ۲۷ ميليونه افغانيو په ارزښت پيل شوې

د سمنگان ولايت د مرکز اييک ښار اړوند د شهر قديم په سيمه کې د اسپندساي چکډم چارې ۲۷ ميليونه افغانيو په ارزښت د اوبو او انرژي سرپرست وزير محترم الحاج ملا عبداللطيف منصور له لوري د سمنگان والي محترم مولوي عبدالاحد فضلي، د شمال سينديزې حوزې عمومي رئيس محترم انجنير رفيع الله مجتبی، د پنج آمو سينديزې حوزې عمومي رئيس محترم مولوي عبدالحکيم حاجي حکمت، د بلخ سينديزې فرعي حوزې رئيس محترم مولوي موسی جان حقيين او دسمنگان سينديزې فرعي حوزې رئيس محترم ملا محمد عمر انس په گډون پرانيستل شوې.

د دغه چکډم چارې د ملي سوداگر محترم الحاج معلم مولدالدين په مالي ملاتړ د سمنگان سينديزې فرعي حوزې په تخنيکي همکاري سره پرمخ وړل کېږي او د چارو په بشپړېدو سره به يې ۵۰۰ جريبه ځمکه څړوبه شي.

ډېر ژر به د څه باندې ۱۷ ميليونه افغانيو په ارزښت په ميدان وردگ ولايت کې د کوچينيو بندونو د جوړولو چارې پيل شي

ډېر ژر به د څه باندې ۱۷ ميليونه افغانيو په ارزښت په ميدان وردگ ولايت کې د کوچينيو بندونو د جوړولو چارې پيل شي

د ميدان ښار سينديزې حوزې رئيس محترم مولوي عبدالصمد حليم د سيد شيرازي او راشد رشيد قراردادي شرکتونو سره په يوه ناسته کې چې د نوموړې حوزې تخنيکي کارمندانو هم گډون درلود ويلې، چې ډېر ژر به دافغانستان د اسلامي امارت له بودجې څخه د ميدان وردگ ولايت په نرخ، جلريز، چک، سيد آباد او جغتو ولسواليو کې د اوولس ميليونه، يو سلو اته څلوېښت زره، اووه سوه او شپږ پنځوس (۱۷۱۴۸۷۵۶) افغانيو په ارزښت د کوچينيو بندونو د جوړولو چارې پيل شي.

د يادونې وړ ده، چې د نوموړو پروژو په پلي کېدو سره به د ځمکې لاندې اوبه پياوړې او د سيلابونو د کنترول په برخه کې ستر رول ولوبوي.

سرپرست وزارت آب و انرژي از پروژه نمک آب ولایت تخار بازدید کرد

محترم الحاج ملا عبداللطيف منصور،

سرپرست وزارت آب و انرژي در حالی از پروژه نمک آب ولسوالی نمک آب ولایت تخار بازدید کرد که محترم الحاج مولوی عبدالحکیم حاجی حکمت، رئیس عمومی حوزه دریایی پنج آمو، محترم مولوی سید غلام مشوانی، رئیس تحکیمات سواحل دریای آمو، محترم مولوی صبغت الله قانع، رئیس حوزه فرعی دریایی تالقان و شماری از مسئولین محلی و بزرگان قومی، وی را

همراهی می کرد.

سرپرست وزارت آب و انرژي حین بازدید از این پروژه، مسئولین محلی و بزرگان قومی ولسوالی نمک آب پیرامون کانال نمک آب که ۱۱۰۰ متر طول دارد، برخی از مشکلات تخنیکی و ساختمانی آن را با سرپرست وزارت آب و انرژي شریک نمود. سرپرست وزارت آب و انرژي به آنها اطمینان داد که به مشکلات این پروژه رسیدگی خواهد شد.

د اوبو او انرژي سرپرست وزیر د کندز ولایت د

برېښنا له ریاست څخه لیدنه وکړه

د اوبو او انرژي سرپرست وزیر محترم الحاج ملا عبداللطيف منصور په داسې حال کې چې د یو شمېر سیندیزو حوزو رئیسانو یې ملتیا کوله، د تخار ولایت د برېښنا له ریاست څخه لیدنه وکړه.

همدارنگه د اوبو او انرژي سرپرست وزیر د دوی ستونزو او غوښتنو ته د شته امکاناتو په پام کې نیولو سره د رسیدگی ډاډ ورکړ.

په ورته مهال، د یاد ریاست مسئولینو او کارمندانو د اوبو او انرژي د سرپرست وزیر

د غزني ولایت د سردې بند د ساتنې او مراقبت پروژې چارې د ۱۳۴۰۰۰۰۰ افغانیو په لگښت پیل شوې

د غزني ولایت د اندرو ولسوالي اړوند د سردې بند د ساتنې او مراقبت پروژې چارې د دیارلس میلیونو او څلور سوه زره (۱۳۴۰۰۰۰۰) افغانیو په ارزښت د یاد ولایت د والي الحاج حافظ محمد امین جان عمري، د کابل سیندیزې حوزې عمومي رئیس انجنیر حبیب الرحمن حقپال، د غزني سیندیزې فرعي حوزې د ولاړو اوبو رئیس مولوي محمد شفیق منصور عمر، د پکتیکا ولایت د گومل سیندیزې فرعي حوزې رئیس قاري فتح محمد ذاکر او گن شمیر سیمه ییزو مسئولینو او قومي مشرانو په شتون کې پیل شوې.

د نوموړې پروژې په پرانیست غونډه کې د کابل سیندیزې حوزې عمومي رئیس وویل، چې په غزني ولایت کې د سلطان، بهائي، باغچرې او د دهنه شیر بندونو د ساتنې او مراقبت چارې جریان لري او د یاد ولایت په هرې ولسوالي کې به د اوبو د غوره مدیریت په موخه یو کوچنی ذخیروي بند هم جوړ شي. همدارنگه، هغه زیاته کړه، چې په غزني ولایت کې به د اوبو د مدیریت په موخه په روان کال کې د ۹۶ میلیونو افغانیو په ارزښت یو شمیر کانالونه، سربندونه، کوچني بندونه او ترینچونه هم جوړ شي.

د یادونې وړ ده، چې د غزني ولایت د سردې بند د ۲۵۹ میلیونو متر مکعب اوبو د ذخیره کولو او د شاوخوا یو سلو پنځوس زره (۱۵۰۰۰۰) جریبه کرنیزې ځمکې د خړوبولو وړتیا لري، چې د ساتنې او مراقبت چارې یې د اوبو او انرژي وزارت په مالي ملاتړ د سپین دره ودانیز او سړک جوړونې شرکت له لوري پرمخ وړل کېږي.

د میدان وردگ ولایت په چک ولسوالي کې د برېښنا د تولید بند د فابریکې پروژه پرانیستل شوه

دغه پروژه د اوبو او انرژي سرپرست وزیر محترم الحاج ملا عبداللطيف منصور، د دغه وزارت د اوبو معین محترم مجيب الرحمن عمر آخندزاده، د میدان وردگ والي محترم قاري بختيار معاذ، د افغانستان برېښنا شرکت عمومي رئیس محترم مولوي محمد حنيف حمزه، د افغانستان د اسلامي امارت د نورو لوړ پوړو مسؤلینو او د چک ولسوالي د مشرانو په ګډون یې چارې نن پرانیستل شوې.

د اوبو او انرژي سرپرست وزیر د دغې پروژې د پرانیستې پر مهال د هغې د ارزښت په هکله خبرې وکړې او ویې ویل چې د دغې پروژې په پلي کېدو سره به زرګونه کورنۍ د برېښنا له نعمت څخه برخمنې شي.

په ورته مهال، د میدان وردگ والي هم د دغې پروژې پلي کول د میدان وردگ ولایت د چک ولسوالي د خلکو لپاره یوه ارزښتناکه لاسته راوړنه

وبلله.

همدغه راز، د افغانستان برېښنا شرکت عملياتي رئیس محترم مولوي عبدالرحمن رحمانی هم د برېښنا ارزښت ته په اشارې سره ټینګار وکړ، چې د افغانستان برېښنا شرکت مسؤلین په هېواد کې د برېښنا د تولید پراختیا ته ژمن دي او په دې برخه کې به لا زیاتې هڅې وکړي.

د یادونې وړده، چې اوسمهال د دغې پروژې لپاره د افغانستان د اسلامي امارت له لوري ۱۶۴ میلیونه افغانۍ بودجه منظوره شوې ده او په راتلونکي کې به ۲۵۰ میلیونه افغانۍ بودجه نوره هم ورته منظوره شي. د دغې پروژې پلي کول چې ۱۸ میاشتې وخت به واخلي، د چک- وردگ د برېښنا د تولید بند فابریکه به د ۳،۹ مېگاواټه برېښنا په ټولېزه وړتیا فعاله او همدارنګه په چک ولسوالي کې به د سب سټیشن جوړول او د برېښنا د لېږد مزي پروژه هم پلي شي.

پروژه لین انتقال ۲۲۰ کیلو ولت برق از سب استیشن ارغندی الی ولسوالی سید آباد ولایت میدان وردگ افتتاح شد

مسئولين دافغانستان برشنا شرکت در هنگام افتتاح این پروژه اظهار داشت که این لین برق قرار است در آینده به ولایت غزنی و سایر ولایت ها نیز امتداد یابد.

قابل ذکر است که از تطبیق این پروژه باشندگان ولسوالی سید آباد ولایت میدان وردک مستفید شده و مشکلات بی برقی آنها حل خواهد شد.

این پروژه با حضور محترم الحاج ملا عبداللطيف منصور سرپرست وزارت آب و انرژي، محترم مولوی محمد حنيف حمزه رئیس عمومی دافغانستان برشنا شرکت، محترم مولوی عبدالرحمان رحمانی رئیس عملیاتی برشنا شرکت، محترم مؤمن بسمل رئیس تجارتی و دیگر مسئولین وزارت آب و انرژي و شرکت متذکره افتتاح و به بهره برداری سپرده شد

استیشن هایدروميټيورولوژيکی ساحه پل باغ ولایت کندهار دوباره فعال گردید

تیم مشترک تخنیکي وزارت آب و انرژي، حوزه دریایی هلمند و حوزه فرعی دریایی ارغنداب کار حفظ و مراقبت استیشن هایدروميټيورولوژيکی ساحه پل باغ را انجام داده، آن را دوباره نصب و فعال نمودند. قابل یادآوری است که از استیشن متذکره به منظور ثبت مقدار بارندگی روزانه و سالانه، آب دریا، درجه حرارت و رطوبت استفاده می گردد.

جلسه تخنیکي هفته وار معینیت آب وزارت آب و انرژي برگزار شد

این جلسه تحت ریاست محترم مجيب الرحمن عمر آخندزاده، معین آب وزارت آب و انرژي با حضور رؤسا، مشاورین و مسئولین تخنیکي این معینیت برگزار گردید.

در این جلسه، در رابطه به چگونگی تطبیق فیصله کابینه مبنی بر آغاز کار چکدم ها در ولسوالی های افغانستان و ارزیابی های تخنیکي آن بحث صورت گرفت.

همچنین، در این جلسه پیرامون پیشبرد امور مربوط به مسائل آب و نحوه مدیریت موثر آن نیز صحبت به عمل آمده به مسئولین مربوطه هدايات لازم داده شد.

د « ولس او بخش آباد» بانکي حساب د مدیریت د کړنلارې د وروستي کولو په موخه د همغږۍ ناسته ترسره شوه

دغه ناسته د اوبو او انرژي وزارت د دفتر عمومي رئیس محترم قاري محمد عبدالعزيز عزيز تر مشري لاندې د ماليې، اقتصاد، صنعت او سوداګري، حج او اوقاف او ترانسپورت او هوايي چلند وزارتونو او د افغانستان بانک، پاسپورت، ترافیکو او اترا ادارو د استازو په ګډون د اوبو او انرژي وزارت د غونډو په تالار کې ترسره شوه.

په دغه ناسته کې، د نوموړې کړنلارې په هکله په هر اړخیزه توګه بحث او د اندونو تبادله وشوه او همدارنګه د وروستي کولو په هکله یې اړین تصمیمونه ونیول شول.

سرپرست وزارت آب و انرژي و هیئت همراه شان با وزیر نیروی جمهوری اسلامی ایران دیدار کرد

میدان وردگ ولایت کې د ۳۰ میلیونه افغانیو په ارزښت د پنځه ذخیروي بندونو د جوړولو چارې پیل شوې

د میدان وردگ ولایت په نرخ، چک، سیدآباد، جغتو او جلریز ولسوالیو کې د ۳۰ میلیونه افغانیو په ارزښت د پنځه ذخیروي بندونو د جوړولو چارې د میدان وردگ والي محترم قاري بختيار معاذ، د کابل سیندیزې حوزې عمومي رئیس محترم انجنیر حبیب الرحمن حقپال، د میدان ښار سیندیزې فرعي حوزې رئیس محترم مولوي عبدالصمد حلیم او د یو شمېر نورو سیمه ییزو مسؤلینو په شتون کې پیل شوې.

دغه ذخیروي بندونه د ځمکې لاندې اوبو د تغذیې په موخه جوړېږي او په جوړېدو سره به یې ۲۲ زره متره مکعب اوبه ذخیره شي.

د دغو پروژو چارې د افغانستان د اسلامي امارت په مالي لگښت د میدان وردگ ولایت په نوموړو ولسوالیو کې پلي کېږي.

کار شش پروژه اعمار دیوار های استنادی، کانال ها و سربند ها به ارزش سه صد و سی و شش هزار (۳۳۶۰۰۰) دالر امریکایی در ولایت پروان آغاز گردید

این پروژه ها شامل اعمار دیوارهای استنادی به طول بیش از دو هزار (۲۰۰۰) متر، عرض یک الی پنج متر و ارتفاع سه متر در کنار دریاهاى غوربند، سالنگ و پنجشیر و اعمار کانال ها و سربند ها در ولسوالی های چهار گانه غوربند، کوه صافی و مرکز ولایت پروان می باشند که در مدت هفت ماه تکمیل خواهند شد.

قابل یادآوری است که پروژه های مذکور با حمایت مالی سازمان اف، ای، او به ارزش سه صد و سی و شش هزار (۳۳۶۰۰۰) دالر امریکایی تحت نظارت حوزه فرعی دریایی غوربند چاریکار توسط شرکت ساختمانی آریا غوربند تطبیق می شوند که در آن به تعداد زیادی از هموطنان زمینه کار مهیا می گردد. با تطبیق این پروژه ها شمار زیادی از خانه های مسکونی و ساحات زیادی از زمین های زراعتی از خطرات سیلاب ها محفوظ خواهند شد.

هر دو کشور پیرامون تمديد قرارداد برق وارداتی از ایران به افغانستان و تعرفه صحبت نمودند. به مسئولین تخنیکي هر دو جانب وظیفه سپرده شد که تمام جوانب موضوع را به صورت همه جانبه ومفصل بررسی نمایند تا در جلسه آینده جهت توافق آماده شود.

همچنان، سرپرست وزارت آب و انرژي و هیئت همراه شان از بند آب سیاییشه که در شمال تهران موقعیت دارد و ظرفیت تولید نزدیک به هزار میگاووات برق را دارا می باشد، بازدید کرد و از سوی مسئولین بند متذکره مورد استقبال گرم قرار گرفتند و پیرامون این بند معلومات مفصلی را به وزیر صاحب ارائه نمودند.

محترم الحاج ملا عبداللطيف منصور، سرپرست وزارت آب و انرژي امارت اسلامی افغانستان و هیئت همراه شان با محترم علی اکبر محرایبان، وزیر نیروی جمهوری اسلامی ایران دیدار کرد.

در ابتدای جلسه، محترم علی اکبر محرایبان، وزیر نیروی جمهوری اسلامی ایران به منصور صاحب و هیئت همراه شان خوش آمدید گفت، سپس محترم منصور صاحب وزیر آب و انرژي امارت اسلامی افغانستان از مهمان نوازی، فراهم نمودن زمینه اسکان در خاک شان برای مهاجرین افغان طی چندین دهه و حمایت از داعیه برحق جهاد ملت مسلمان و مجاهد افغانستان در مقابل قوای اشغالگر از آنها سپاسگزاری نمود. سپس، هیئت های

سرپرست وزارت آب و انرژي با رئیس عمومی دفتر خدمات پروژه ملل متحد برای افغانستان (UNOPS) دیدار کرد

سرپرست وزارت آب و انرژي با استقبال از همکاری دفتر متذکره در تطبیق پروژه های آب وعده سپرد که وزارت آب و انرژي در راستای شریک سازی معلومات تخنیکي و مدیریت بهتر پروژه ها با آنها همکار خواهد بود.

در همین حال رئیس عمومی دفتر خدمات پروژه ملل متحد در افغانستان نیز علاقه مندی خویش را به تطبیق پروژه های مدیریت آب ابراز داشته ضمن معرفی پروژه کمک اضطراری آب در افغانستان، از مقام رهبری وزارت خواستار همکاری تخنیکي در تطبیق این نوع پروژه ها گردید.

محترم الحاج ملا عبداللطيف منصور سرپرست وزارت آب و انرژي در دفتر کار خویش با محترم نیکولاس جورج رئیس عمومی دفتر خدمات پروژه ملل متحد در افغانستان (UNOPS) دیدار نموده پیرامون همکاری در تطبیق پروژه های مدیریت آب در افغانستان بحث و تبادل نظر نمودند.

در این دیدار سرپرست وزارت آب و انرژي به وضعیت خشکسالی و کاهش روز افزون منابع آبی در کشور اشاره نموده اظهار داشت که در شرایط کنونی نیاز است تا سازمانهای بین المللی در راستای مدیریت آب مردم افغانستان را یاری بخشند.

په کندز ولايت کې د آمو سيند د خنډو د تحکيماتو پروژه گټې اخيستنې ته وسپارل شوه

بهره برداری سپرد.

در محفل به بهره برداری سپردن این پروژه، سرپرست وزارت آب و انرژی به مسئولین محلی و بزرگان قومی این ولایت اطمینان داد که به تحکیمات سواحل دریای آمو توجه بیشتر صورت خواهد گرفت.

محترم الحاج ملا عبداللطیف منصور، سرپرست وزارت آب و انرژی با حضور شماری از مسئولین محلی و رؤسای حوزه های دریایی پروژه تحکیمات سواحل دریای آمو در مربوطات قریه برزنگی ولسوالی امام صاحب ولایت کندز را به

رئیس انرژی های قابل تجدید وزارت آب و انرژی به همکاران معرفی شد

در همین حال آقای احمدزی نیز با اظهار قدردانی از اعتماد رهبری وزارت آب و انرژی وعده سپرد که در راستای انکشاف سکتور انرژی تمام تلاش خویش را به کار گرفته، تجربه های علمی و تخنیکی خویش را نیز با همکاران شریک سازد.

قابل یادآوری است که آقای احمدزی دارای سند ماستری در رشته برق بوده بیش از ۱۴ سال تجربه موفقانه در بخش برق تا بست های ریاست تجارتی و ریاست عملیاتی د افغانستان برشنا شرکت را به عنوان یکی از کدر های فعال انرژی کشور در کارنامه خویش به ثبت رسانیده است.

آقای احمدزی در جریان کار خویش در برشنا شرکت تصدیق نامه ها و تقدیر نامه های زیادی را از انستیتوت ها و نهاد های مختلف ملی و بین المللی نیز بدست آورده است که نشان دهنده تلاش شبانه روزی و ارائه خدمات صادقانه او به کشور و مردم افغانستان می باشد.

محترم صفی الله احمدزی که قبلاً به حیث رئیس عملیاتی دافغانستان برشنا شرکت ایفای وظیفه می نمود اکنون براساس پیشنهاد مقام رهبری وزارت آب و انرژی و منظوری مقام عالی ریاست الوزرای امارت اسلامی افغانستان به حیث رئیس انرژی های قابل تجدید وزارت آب و انرژی تعیین و در یک جلسه با حضور رؤسای وزارت و دافغانستان برشنا شرکت، به همکاران معرفی گردید.

محترم قاری محمد عبدالعزیز "عزیز" رئیس عمومی دفتر وزارت آب و انرژی و واریسی کننده معینیت انرژی این وزارت با اشاره به اصل تغییر و تبدیل در ادارات، هدف از این تغییرات را اجرای بهتر امور و فراهم سازی زمینه خدمت رسانی بهتر به مردم رنجدیده کشور خواند.

همچنان مولوی عبدالرحمان رحمانی رئیس تجارتی دافغانستان برشنا شرکت در هنگام معرفی آقای احمدزی از کارنامه های درخشان او در برشنا شرکت به نیکی یاد نموده وی را به عنوان یک شخص مجرب، مدبر، مسلکی و متدین توصیف کرد.

د اوبو معینیت اونیزه تخنیکي ناسته ترسره شوه

دغه ناسته د اوبو او انرژي وزارت د اوبو معین محترم مجیب الرحمن عمر اخندزاده تر مشري لاندې د رئیسانو، سلاکارانو او د اوبو سکتور د نورو تخنیکي مسئولینو په گډون ترسره شوه.

په دغه ناسته کې، د اوبو د مدیریت او تنظیم اړوند بېلابېلو موضوعاتو لکه: په لویو ښارونو کې د موټر وینځلو ځایونو کې د اوبو د بیاکارولو لپاره د اوبو د حلقوي تصفیې سیستم تلامز، په موټر او غالي وینځلو ځایونو کې د ځمکې لاندې اوبو د مصنوعي تغذیې په موخه د جذبې څاگانو پلي کولو، په کابل ښار کې د غالي وینځلو د مرکزونو د فعالیت د څرنگوالي، په سیندیزو حوزو کې د چکډمونو د پروژو د ډیزاین څېړنه او د اوبو د تخصیص او د ځمکې لاندې اوبو سرچینو د مدیریت یو شمېر نورو موضوعاتو په هکله بحث او د اندونو تبادلې وشوه.

د ناستې په بهیر کې، اړوندو رئیسانو د نوموړو موضوعاتو په هکله معلومات وړاندې کړل او په اړه یې د هر اړخیزو خبرو، اترو وروسته د هغوی په اړه اړین تصمیمونه ونيول شول او د اوبو د معین له لوري د چارو د غوره پرمخ وړلو په موخه اړینې سپارښتنې وشوې.

جلسه هفته وار اداري و تخنیکي معینیت انرژي برگزار شد

این جلسه تحت ریاست محترم قاری محمد عبدالعزیز "عزیز" رئیس عمومی دفتر و واریسی کننده معینیت انرژی با حضور رؤسا و شماری دیگر از مسئولین این معینیت تدویر یافت.

در این جلسه پیرامون موضوعات مختلف اداری و تخنیکي معینیت انرژی میان مسئولین بحث و تبادل نظر صورت گرفت.

رئیس عمومی دفتر و واریسی کننده معینیت انرژی پس از استماع گزارشات و نظریات رؤسا جهت مدیریت بهتر امور، تسریع اجراءات و تطبیق هرچه بهتر پروژه های این معینیت سفارشات لازم را به مسئولین مربوطه ارائه کرد.

همچنان در این جلسه در مورد اساسنامه د افغانستان برشنا شرکت نیز بحث به عمل آمد تا موارد لازم به مقام رهبری وزارت پیشنهاد و بعد از حکم مقام محترم وزارت کمیته موظف کار عملی خویش را آغاز نماید.

د افغانستان برېښنا شرکت نوي گومارل شوي رئيسان همکارانو ته ور وپېژندل شول

د افغانستان برېښنا شرکت د نوي گومارل شوي رئيسانو د ورپېژندلو ناسته د اوبو او انرژي سرپرست وزير محترم الحاج ملا عبداللطيف منصور په شتون کې د دغه وزارت او د افغانستان برېښنا شرکت د يو شمېر رئيسانو او کارمندانو په گډون ترسره شوه.

په دغه ناسته کې، محترم مولوي عبدالرحمن رحمانی د عملياتي رئيس، محترم مومين بسمل د سوداگريز رئيس او محترم انجنير عبدالجلال د افغانستان برېښنا شرکت د تدارکاتو د رئيس په توگه همکارانو ته ور وپېژندل شول.

د اوبو او انرژي سرپرست وزير د دغو رئيسانو د ور پېژندلو پر مهال په ادارو کې ادلون، بدلون يو اصل وگاڼه او انرژي برېښنا ته د افغانستان د

خلکو اړتيا او د برېښنا شرکت خدمتونو وړاندې کولو ارزښت ته په اشارې سره له ټولو مسؤلينو څخه وغوښتل چې د افغانستان خلکو ته د رښتيني خدمتونو د وړاندې کولو په لار کې لا زياته هڅه وکړي.

د يادونې وړ ده، چې ښاغلي مولوي عبدالرحمن رحمانی مخکې تر دې د افغانستان برېښنا شرکت د سوداگريز رئيس، محترم مومين بسمل د اوبو او انرژي وزارت د پايدارې انرژي رئيس او محترم انجنير عبدالجلال هم د پايدارې انرژي په رياست کې دنده ترسره کوله چې هر يوه په نوموړو بستونو کې ارزښتناکه خدمتونه ترسره کړي او د هېواد د انرژي سکتور په برخه کې د پام وړ لاسته راوړنې لري.

سيمینار تربیوی و اصلاحی دعوت و ارشاد با حضور محترم شیخ القرآن والحديث الحاج محب الله آخندزاده برگزار شد

د این سیمینار که در تالار کنفرانس وزارت آب و انرژی برگزار شده بود رؤسا و همه کارمندان وزارت آب و انرژی اشتراک نموده بودند.

محترم شیخ القرآن والحديث الحاج محب الله آخندزاده در این سیمینار پیرامون اهمیت اساسی تعلیم و تربیه در زندگی انسان ها صحبت نموده تاکید کرد که تعلیم و تربیه زمانی ارزشمند است که بر اساس آموزه های قرآن کریم و سنت رسول اکرم ﷺ باشد.

آقای آخندزاده در سخنان خویش با ذکر مثال

های تاریخی توضیح داد که تعلیم و تربیه براساس آموزه های دین مقدس اسلام تمام جوانب زندگی انسانها را در بر گرفته و موجب نزول رحمت و عنایت خداوند متعال ﷻ می گردد.

وی همچنان در این سیمینار تمام کارمندان را به رعایت ارزش های اسلامی دعوت نموده تاکید کرد که پیروزی دنیوی و اخروی بشر فقط و فقط با عملی نمودن آموزش های اسلامی میسر می گردد

تطبيق پروژه های چکدم به ارزش مجموعی بیش از ۴۰ میلیون افغانی در ولایت کابل آغاز شد

برنامه افتتاح این پروژه ها با حضور محترم مجیب الرحمن عمر آخندزاده معین آب وزارت آب و انرژی، محترم شیخ محمد قاسم خالد والی ولایت کابل، انجنیر حبیب الرحمن حقپال رئیس عمومی حوزه دریایی کابل، مولوی ولی محمد نائب رئیس حوزه فرعی دریایی کابل وسطی، مولانا غلام صدیق دانش ولسوال خاک جبار، بزرگان و دیگر مسئولین تخنیک وزارت، در ولسوالی خاک جبار ولایت کابل برگزار گردید.

معین آب وزارت آب و انرژی در این برنامه هدف از تطبیق این پروژه ها را تقویت منابع آبهای زیرزمینی، کنترل سیلابهای موسمی، ایجاد سرسبزی و جلوگیری از تخریبات سیلاب ها در ولسوالی های ولایت کابل بیان کرد.

در همین حال والی ولایت کابل در این برنامه اظهار داشت که امارت اسلامی افغانستان شفافیت را در کشور به ارمغان آورده و ارائه خدمات را در شعار نه بلکه در عمل به اثبات رسانیده است.

در ادامه انجنیر حبیب الرحمن حقپال رئیس عمومی حوزه دریایی کابل نیز با اشاره به اهمیت این پروژه ها از شرکت قراردادی خواست تا در زمینه کیفیت تطبیق آن توجه بیشتر نماید.

قابل ذکر است که این پروژه های چکدم با تمویل بودجه امارت اسلامی در تمام ولسوالی های کابل تطبیق خواهد شد.

جلسه تخنیکي هفته وار معینیت آب برگزار شد

این جلسه تحت رهبری محترم مجیب الرحمن عمر آخندزاده معین آب وزارت آب و انرژی با حضور رؤسا، مشاورین و دیگر مسئولین تخنیکي سکتور آب برگزار گردید.

در این جلسه پیرامون تفاهم نامه مدیریت و نظارت کانال قوش تپیه، مقررهای اجراءات وزارت آب و انرژی، اسناد تخنیکي پروژه های قرارداد شده و شماری دیگر از موضوعات بحث و تبادل نظر صورت گرفت.

در جریان جلسه رؤسای مربوطه پیرامون موضوعات متذکره معلومات داده پس از صحبت های مفصل در مورد آنها تصامیم لازم اتخاذ و سفارشات ضروری جهت اجرای هرچه بهتر امور توسط معین محترم آب ارائه گردید.

آمو ردو او په دغه حوزه کې د اوبو ډپلوماسي

دوکتور فاروق اعظم

سه شنبه ۴ تله ۱۴۰۲ هـ ش ماښام د بهرنیو چارو په وزارت کې د ډپلوماسۍ د ریاست میلمه وم. رئیس صاحب ښاغلی نورالله عزام غوښتنه راڅخه وکړه، چې د آمو رود او په دغه حوزه کې د اوبو پر ډپلوماسۍ او پر قوשתپه کانال د بهرنیو چارو د وزارت منسوبینو ته څه معلومات ورکړم. د وزارت تقریباً یونیم سل تنه مامورین او ډپلوماتان راټول وه او ما د دعوت تر منځ وروسته دغو ښاغلو ته وویل:

دوستانو! مسند احمد یو حدیث رانقل کړی دی، چې رسول الله ﷺ فرمایي: دنیا کې ۴ رودونه جنتی دي: (فرات، نیل، سیحان او جیحان). جیحان یا جیحون زموږ آمو دی او سیحان یا سیحون سړ دریا دی. موږ د جنتي رود (آمو) پر غاړه پراته یو او دغه رود موږ د مرکزي ایشیا سره هم وصل کوي او هم یې فصل کړي یو. وصل په دا معنی چې د آمو اوبه مو د تاجکستان، ازبکستان، ترکمنستان

او قزاقستان سره د اوبو څخه په گټه اخیستو شریکوي. او فصل په دې معنی چې آمو رود زموږ و تاجکستان او ازبکستان ترمنځ سرحد او په دغه رود سره بیل یو.

افغانستان په جغرافیایي لحاظ د ایشیا زړه دی. شمال یې په مرکزي ایشیا، غرب یې د ایران له لارې په غربي ایشیا او جنوب یې د پاکستان له لارې د جنوبي ایشیا سره تړلی دی. موږ په وچه محاط هیواد یو چې نوري دنیا ته د خپلو محصولاتو د رسولو لپاره د گاونډیانو لطف و کرم ته محتاج یو. خو زموږ سره الله پاک ۹ ښه کړي دي. هر کال په ملیاردو ټنه اوبه له بحر هند او مدیترانې څخه زموږ فضاء ته راځي او دا اوبه پر موږ ټول د باران په شکل نه چې یوموسي، بلکه د واورې په شکل زموږ د شامخو غرو پر اوږو اچول کېږي. هر غر مو لکه ناوې په سپینه جامه کې ولاړ وي او پر اوږو یې واوره د هوا په تودیدو

سه شنبه ۴ تله ۱۴۰۲ هـ ش ماښام د بهرنیو چارو په وزارت کې د ډپلوماسۍ د ریاست میلمه وم. رئیس صاحب ښاغلی نورالله عزام غوښتنه راڅخه وکړه، چې د آمو رود او په دغه حوزه کې د اوبو پر ډپلوماسۍ او پر قوשתپه کانال د بهرنیو چارو د وزارت منسوبینو ته څه معلومات ورکړم. د وزارت تقریباً یونیم سل تنه مامورین او ډپلوماتان راټول وه او ما د دعوت تر منځ وروسته دغو ښاغلو ته وویل:

دوستانو! مسند احمد یو حدیث رانقل کړی دی، چې رسول الله ﷺ فرمایي: دنیا کې ۴ رودونه جنتی دي: (فرات، نیل، سیحان او جیحان). جیحان یا جیحون زموږ آمو دی او سیحان یا سیحون سړ دریا دی. موږ د جنتي رود (آمو) پر غاړه پراته یو او دغه رود موږ د مرکزي ایشیا سره هم وصل کوي او هم یې فصل کړي یو. وصل په دا معنی چې د آمو اوبه مو د تاجکستان، ازبکستان، ترکمنستان

شمال لخوا توئېږي. په يوه ثانيه کې ۱۱۸۰ متر مکعب اوبه تېروي. يا په بل عبارت په کال کې مجموعاً ۳۷،۲ ملياردمترمکعب اوبه په سُر دريا کې بهېږي.

په مرکزي ايشيا کې بل مهم او تر سُر دريا لوی رود، آمو رود دی، چې د افغانستان له پامير څخه سرچينه اخلي، د تاجکستان، ازبکستان او تر يو حده د ترکمنستان په جنوب کې د افغانستان سره د دغو هيوادونو سرحد تشکېلوي، زموږ د جوزجان د قرقين سره شمال خواته په ترکمنستان ننوزي او بيا په ازبکستان کې تېرېږي او د ۲۵۰۰ کېلومتره واټن تر وهلو وروسته په قزاقستان کې د اورال جهيل جنوبي خوا کې توئېږي. په ثانيه کې تقريباً ۲۵۰۰ مترمکعب اوبه تېروي. يا په بل عبارت په کال کې مجموعاً ۷۹،۳ ملياردمترمکعب اوبه په آمو رود کې بهېږي. د آمو د اوبو حوزه تقريباً ۵۳۵۰۰۰ کېلومتر مربع ساحه په بر کې نيسي. د شوروي سره د قراردادونو پر بنياد د آمو د رود اوبه نيمې زموږ او نيمې د نورو څلورو هيوادونو دي.

دوستانو! آمو رود زموږ او تاجکستان، ازبکستان او تر يو حده د ترکمنستان سره مجموعاً ۱۲۵۰ کېلومتره سرحد جوړوي. سرحدي کرښه د دوو هيوادونو ترمنځ هغه وروستۍ اعتباري پوله ده، چې ددوی ترمنځ ځمکه او مافيه، اوبه او هوا وېشي. ځينې رودونه داسې دي چې له يوه هيواده بل ته ځي او د هغه هېواد په دننه کې ختمېږي لکه زموږ مرغاب چې له افغانستان څخه وزي او په ترکمنستان کې د پنځده او مروه سيمې خړوبوي او هم هلته ختمېږي. ځينې داسې دي چې مختلفو هيوادونو منځ کې تېرېږي او بالاخره يو جهيل يا بحر کې توئېږي لکه سُر دريا چې له قرغستان څخه سرچينه اخلي، په تاجکستان، ازبکستان او قزاقستان کې تېرېږي او اورال جهيل کې توئېږي. يا لکه

په يوروپ کې ډانيوب چې د جرمني له غربه سرچېنه اخلي، په يوروپ کې د لسو هيوادونو په منځ کې تېرېږي (جرمني، اتریش، سلواکيا، هنگري، کرويشيا، سربيا، بلغاريا، رومانيا، مالېوا او يوکرائين) او بالاخره د ۲۸۵۰ کېلومتر مسافې تر وهلو وروسته توره بحيره کې توئېږي. ځينې بيا داسې رودونه دي لکه زموږ هلمند چې ۱۱۵۰ کېلومتره په افغانستان کې بهېږي په اخيره برخه کې ۲۷ کېلومتره د ايران سره سرحد جوړوي، بيرته د ايران سرحد پرېږدي او په افغانستان کې خپل مسير ته دوام ورکوي او د پوزک په تالاب کې چې دننه په افغانستان کې دی توئېږي.

څرنگه چې د رودونو موقعيت، مسير او له دغو رودونو طرز استفاده بيل شکلونه لري، نو ددغو رودونو څخه د استفادې ډول هم فرق لري. داسې نړيوال قانون نسته چې پر ټولو يو ډول تطبيق سي؛ خو د ځينو مشابهاټو لپاره نړيوال نورمونه تعيين سويدي. دغو متفاوتو حالاتو د اوبو علم، د اوبو پر استفاده د مذاکراتو تکتیکونه او د اوبو ډپلوماسي ډېر مهم کړيدي.

د آمو رود په مورد کې زموږ او اتحاد جماهير شوروي ترمنځ څو تړونونه سته. د روسانو لخوا په ۱۸۸۵م کې د پنځده تر اشغال وروسته، په ۱۸۷۸م کې د انگليس او روس لخوا د هرات د ذوالفقار له دهنې بيا د بدخشان تر زرکول پورې سرحد تعيين سو. په ۲۸ فبروري ۱۹۲۱م کې افغانستان او شوروي اتحاد يو او بل په موجود سرحداتو په رسميت وپيژندل. دوهم تړون په ۳۱ اگست ۱۹۲۶م کې وسو، چې بې طرفي او عدم مداخلت و چې په هيڅ نظامي سازمان کې به د يو بل په خلاف نه شاملېږي. په ۲۴ جون ۱۹۳۱م کې د عدم مداخلت تړون لاسليک سو.

د آمو د رود د سرحد او اوبو په مورد کې په ۱۳

جون ۱۹۴۶م کې د شوروي او افغانستان تر منځ يو قرارداد لاسليک سو، چې د رود د ماين تل د دواړو هيوادونو سرحد دی. همدا راز، تړون د سرحدي علايمو او آمو رود کې د جزيرو پر وېش خبرې کوي. څرنگه چې د آمو رود منځ سرحد دی؛ نو د هغه اوبه او پر هغه فضاء ټوله سرحد ده. پس د آمو د رود اوبه زموږ او د شوروي ترمنځ او اوس زموږ او د شوروي د وارثانو ترمنځ مناصفه دي. يعنې پنځوس فيصده د آمو د رود اوبه زموږ او متباقي پنځوس فيصده زموږ د شمالي گاونډيانو دي.

په ۱۹۵۸م کې د افغانستان او شوروي ترمنځ بل تړون لاسليک سو، چې دواړه خواوې مکلفيت لري، چې د رود دواړه غاړو ته زيان ونه رسيږي او د رود بستر تغيير نه سي. زيان اړونکې خوا اړه ده چې زيان جبران کړي او هر اړخ د سيند په خوا کې داسې تاسيسات جوړ نکړي چې مقابل لوري ته تاوان وي. دا تړون تر ۱۹۶۴م پورې عملي کېدو وروسته شوروي خپل خواته په استحکاماتو او زموږ خواته په کښتۍ چلولو، زموږ خوا زيانمنه کړه، رود زموږ زراعتي ځمکې يووړې او دغو خپل سرو مداخلو د رود مسير ته په ځينو ځايو کې د افغانستان خواته تغيير ورکړ. همداراز، شوروي د آمو رود په څنگ کې اوږد سپرک جوړ کړی دی چې د هغه خاوره ريگ، ډبرې يې آمو ته د هغه د څنډې د استحکام لپاره کارولي دي.

د تړون مطابق شوروي بايد خپلې خواته هر کار چې د آمو د رود او د هغه د اوبو په هکله کاوه، د افغانستان سره مشوره کړې وای او د يو مشترک کميسون له لارې يې دغسې کارونه کړي وای؛ خو داسې ونه سوه. شورويان زورور و؛ خپله يې هرڅه کول او موږ ته يې د شمال د انکشاف موقع نه راکوله. زموږ په شمال کې يې د خارجي سرمايه

گذاري نه يوازې مخ نيوي؛ بلکې تهديد يې کاوه. په ۱۹۷۷م کې د داؤدخان او بريژنيف مشهور ټکر هم پر دغه موضوع و. شورويانو به ويل چې شمال کې د اوبو او برېښنا پروژې موږ درته جوړوو؛ خو عمل کې يې نه کار نه کاوه او وخت يې ضايع کاوه.

دوستانو! د آمو له رود موږ ډېره کمه او حتی استفاده نه ده کړې؛ خو زموږ شمالي گاونډيانو ډېره استفاده ځينې کړې ده. مثلاً،

(۱) تاجکستان د آمو رود له ښاخونو نه يوازې د زراعت لپاره کار اخلي؛ بلکې ۱۴ لوی بندونه يې لکه د جم او راغون جوړ کړي دي چې له هغه ۴۰۰۰ مگاواټه برېښنا توليدوي او يوه برخه يې پر موږ خرڅوي.

(۲) ازبکستان پر آمو ډېر لوی پمپونه ايښي دي. د تورپالنگ او قشقه لوی بندونه يې جوړ کړي دي او د بخارا د لوی کانال په شمول يې له آمو روده دومره استفاده کړې ده، چې اوس د زراعتي موادو او برېښنا صادرونکي هيواد دی او افغانستان ته هم برېښنا او غذايي مواد صادروي. مثلاً بخارا کانال چې تقريباً ۲۵۰ کيلومتره اوږد دی، په ۱۹۶۵م د شورويانو لخوا جوړ سو، له آمو روده د دوو غټو پمپ سټيشنونو په ذريعه اوبه پمپ کوي. يو سټيشن يې په قزل تېپه کې په ساعت کې ۴۴۰،۰۰۰ متر مکعب اوبه د لسو واټرپمپونو په ذريعه ۷۵ متره پورته پمپ کوي. يو ميليون و، ۲۵۰ زره جريبه ځمکه خړوبوي. بل سټيشن يې په کوی، مزار کې په ساعت کې ۴۱۴،۰۰۰ مترمکعب اوبه د ۶ واټرپمپونو په ذريعه ۲۴ متره لوړ پمپ کوي او دا هم تقريباً يو ميليون جريبه ځمکه خړوبوي. مجموعاً ۸۵۴،۰۰۰ مترمکعب اوبه په ساعت کې له آمو پورته کوي. ازبکستان له آمو روده د نورو کانالونه په ذريعه هم اوبه پورته کړې دي، لکه کارشی، اموزنگ، اورجينچ، اکتوبر، کتگار، روشن او داسې نور...

(۳) ترکمنستان کې شورويانو له آمو روده د قره قم (تور ريگ) په نوم د نړۍ په سطحه لوی کانال، ۱۴۹۰ کيلومتره اوږد او د ۱۲۰ متره په سور جوړ کړی دی. دا عظيم کانال د افغانستان د جوزجان ولايت د قرقيڼ سره نژدې د ترکمنستان په خاوره کې پيل او تر کسپين بحيرې (ترکمنباشي) پورې رسېږي. روسانو دا کانال په ۳۴ کاله کې (۱۹۵۴-۱۹۸۸م) ورساوه. په لار کې يې د مرغاب او هريرو د سره يو ځای يو لوی تالاب () جوړ کړی دی، چې د اوبو ټول نيټورک له دغه ځايه تنظيموي. دا کانال له آمو رود څخه د کاله د ۱۳ ميليارد متر مکعب اوبو په اخيستو، پنځه ميليون جريبه ځمکه خړوبوي چې اکثره يې شوروي ته پنبه تهيه کول. دغه کانال تقريباً ۱۳۵۷ کيلومتره د کښتۍ چلولو دي او د ترکمنستان له مهمو ښارونو په شمول د پلازمينې عشق آباد او مرو تيرېږي؛ نوي ښارونه يې هم پر ځنډو آباد سوي دي. څرنگه چې کانال په ډېر سوزانه دښته کې تيرېږي، تقريباً نيمې اوبه يې ضايع کېږي. دغه کانال تر ډېره د اورال جهيل وچ کړ، چې د چاپيريال لويه ستونزه يې رامنځته کړې ده. د ترکمنستان د ضرورت ۹۰ فيصده اوبه له آمو، مرغاب او هريرو څخه دي.

(۴) قزاقستان سره له دې چې د افغانستان سره سرحد نلري؛ خو څرنگه چې د اورال جهيل په دغه هيواد کې واقع دي او ددغه جهيل ډېرې اوبه د آمو دي، نو ځکه له دغو اوبو قزاقستان هم ډېره استفاده کوي.

د شوروي اتحاد تر ړنگېدو او تجزيې وروسته د افغانستان او شمالي نوي آزاد سوي گاونډيانو ترمنځ د آمو رود له اوبو څخه د استفادې په منظور کوم تړون نه دی لاسليک سوی. د شوروي سره د افغانستان تړونونه له ښځه څخه نه تصديق او نه رد سوي دي. بلکې په پټه خوله د افغانستان او د شوروي د

وارثانو لخوا هغه پخواني تړونونه مرعۍ الاجراء دي.

دوستانو! ددغه لنډ گزارش په پای کې ځينې سپارښتونه هم ضرور دي او هغه دا چې:

د آمو له روده د لازمي گټې اخيستو په منظور، افغانان بايد دا لاندې کارونه وکړي:

۱- د آمو په سنيد کې زموږ او د شمالي گاونډيانو ترمنځ سرحدي علایم او پيلرونه تازه سي.

۲- په آمو رود کې د کښتۍ چلولو گډ مکانيزم او مقررات جوړ سي. څرنگه چې رود زموږ خواته مسير تغيير کړی دی، موږ کولای سو زموږ پخوا کې کښتۍ چلول زموږ د ځمکو د تخريب د مخنيوي په منظور بند کړو او يا د گاونډيانو د کښتۍ څخه حق العبور واخلو.

۳- د آمو د رود پر غاړه زرشوبي بنده سي. اوس ډېر خلک زموږ په خوا کې د آمو رود غاړې په ريگ او خاوره کې د زر پيدا کولو په منظور کښدنې کوي چې دا د رود غاړې سستوي.

۴- زموږ خواته د آمو پر غاړه گڼ ځنگلونه احداث سي

۵- عامه پوهاوی ډېره سي چې خلک د آمو د رود د غاړو د استحکام خيال وساتي.

۶- د آمو رود څخه د نورې ښې بهره برداری لپاره دې يوه خاصه اداره جوړه سي چې د آمو رود د ساحل تحکيمات هم ددغه ادارې کار وي.

۷- قوشتيپه کانال د داؤدخان د جمهوري رياست په دوران کې د هيواد په ۷ کلن انکشافی پلان کې شامل سو. روسانو وعده وکړه، چې ۱۴۰ کيلومترکانال چې سل زره هکتاره ځمکه يې خړوبوله جوړ کړي.

افغانستان کولای سي د شوروي ځایناستو ته ووايي چې ددغه کانال په جوړېدو کې مالي مرسته وکړي او نور تعهدات چې شوروي کړي وو عملي کړي.

اوس امارت قوشتېپې کانال په ۱۱۰ متره سور او ۸ متره ژوروالي په دریو مرحلو کې په ۶۵۰ مترمکعب اوبو في ثانیه ظرفیت، ۲۸۵ کيلومتره اوږد جوړوي. دا کانال به پنځه سوه زره هکتاره ځمکه خړوبوي. قوشتېپې کانال باید په ملي سطحه حمایت سي او د هغه د فني او مسلکي چارو د ښه تنظیم لپاره یو مستقل اداري واحد ورته جوړ سي.

۸- څرنگه چې افغانستان د ټولو گاونډیانو سره د اوبو پر سر پېچلو او مغزنو مذاکراتو ته اړ دی، نو حکومت ته په کار ده چې د اوبو او انرژي په وزارت او بهرنیو چارو وزارت کې د اوبو علم، د اوبو پر سر د مذاکرات تاکتیکونه او د اوبو ډپلوماسۍ ته جدي توجه وکړي او په دغه مسلک کې کدرونه وروزي.

۹- موږ باید کوچني او متوسط بندونو او چکډیمونو جوړولو ته ترجیح ورکړو، او پر خپلو رودونو او خوړونو هر ځای چې مناسب وي، بند جوړ کړو. دا ځکه یو خو موږ ددغسې بندونو د جوړولو فني او مسلکي ظرفیت لرو، دوهم کوچني بندونه د لویو بندونو په شان ډېر مصرف نه غواړي او پردو ته د فقر و قرض محتاج نه یو، دریم مدیریت او حفظ و مراقبت یې نسبت لویو بندونو ته اسانه او ارزانه دي. او ډېره مهمه دا چې د چکډیمونو، کوچنیو او متوسطو بندونو پر جوړېدو د گاونډیانو حساسیت هم نه راپارول کېږي.

۱۰- څرنگه چې افغانستان یو کوچنی او کمزوری هیواد و او د شوروي اتحاد سره یې جنجال نه غوښت، هیڅکله موږ د آمو رود څخه د استفادې موضوع جدي نه ده نیولې او شورویانو هم نه پریښوولو چې شمال کې د

اوبو په ارتباط لوی کارونه وکړو. زموږ ټوله توجه ایران ته وه. پاکستان ته هم ډېره نه وه؛ دا ځکه اوسنی پاکستان ۷۶ کاله پخوا نه و. دلته انگیس و، چې زموږ حاکمانو هغه نه خفه کاوه او بیا وروسته پاکستان جوړ سو چې بیا هم هلته انگیس د سینټو په شکل پروت و. همدا سبب دی چې موږ یوازې د ایران سره د هلمند د رود د اوبو پر سر یو تړون لرو. موږ حتی د آمو د رود د اوبو څخه د استفادې لپاره عامه پوهاوی او نړیواله لابی هم هیڅ وخت نه ده کړې. پخوا شوروي و، د هغه له ویرې مو نه کول. د شوروي تر ماتېدو وروسته په افغانستان کې جنگونه وه، موږ د وطن آبادولو ته خلاص نه و. تېر شل کاله چې په افغانستان کې امریکا نظامي حضور درلود او پر پښتنو جنگ تحمیل و، په شمال کې یې داسې کسان پر قدرت راوستي وه، چې نه یې غوښتل د آمو له روده داسې استفاده وسي چې سبا یې بیا گاونډي هیواد ته د تېښتې لار نه وي. اوس چې په افغانستان کې امن دی او هیواد مالک پیدا کړی دی، د امارت دنده ده چې د آمو رود د اوبو څه د خپل حق په اندازه د خپلو خلکو د هوسایي لپاره کار وکړي.

د گاونډیانو سره په ګډه کار:

۱- د آمو سیند د ساتنې په برخه کې د ټولو هغو هیوادونو ګډه همکاري پکار ده کوم چې د آمو رود اوبو څخه استفاده کوي.

۲- د شوروي اتحاد سره زموږ د ۱۹۴۶ او ۱۹۵۸م ترمنځ مطابق، زموږ په خوا کې د آمو د رود د سواحلو په تحکیم کې باید هاخوا گاونډیان برخه واخلي. په دې مورد کې تاجکستان سره په ۱۳۸۶/۱/۹ هـ ش کې خبرې شوې دي.

۳- د اوبو د ککړتیا د مخنیوي او چاپیریال ساتنې په برخه کې ګډه همکاري ضرور ده.

۴- د آمو په اوبو د شریک هیوادونه باید

مربوط هایدرولوجي، مترولوجي او نور اړوند مسلکي معلوماتونه یو د بل سره شریک کړي. زموږ او تاجکستان ترمنځ د هایدرولوجي معلومات د تبادلې یو تړون د ۱۳۹۳/۹/۴ هـ ش راهیسې سته.

۵- د آمو رود د اوبو څخه د ښې استفادې په منظور د ددغه سیند د ټولې حوزې په سطحه د مسلکي ظرفیتونو د لوړولو، د علمي څیړنو او اطلاعاتو د شریکولو طرحه جوړه او عملي سي.

۶- د غیرمترقبه حوادثو او غیر متوقع پېښو لکه سیلاب، ځمکه ښوېدنه، وچکالي، ... په وړاندې مشترک دریځ او اقدامات وسي.

۷- د ګډ کمیسارانو یوه کمیټه جوړول چې د سرحد او د رود د اوبو څخه د ښې استفادې په منظور ټول د ۱۹۵۸م د تړون مطابق په ګډه کار وکړي، تړون تطبیق کړي او پېښ مشکلاتو ته پر وخت رسیدګي وسي. او که د اوبو د ښه مدیریت لپاره نورو تفاهمليکونو ته ضرورت وي، وړاندیز وکړي.

۸- د آمو رود اوبو څخه د استفادې دواړو غاړو ته د جوړ سوو کانالونو او تاسیساتو کتل او راتلونکي کې د استفادې ښه مکانیزم ورته جوړول. باید وکتل سي چې زموږ گاونډیانو څومره کانالونه په کوم ظرفیت جوړ کړي دي او موږ څومره باید جوړ کړو؟

۹- هره خوا خپل خواته د کبانو د نیولو او مالداري د ساتلو حق تنظیمول.

۱۰- شوروي اتحاد او اوسنی روسیه باید د آمو د سیندیزې حوزې په باره کې چې کوم فني او مسلکي معلومات د آمو سند دواړو غاړو ته لري، زموږ سره شریک کړي.

والسلام علیکم ورحمة الله و برکاته

د اوبو او انرژي سرپرست وزير د هېواد يو شمېر شمال او شمال ختيځ ولايتونو ته د خپل سفر په ترڅ کې

يو شمېر پروژې گټې اخيستنې ته و سپارلې او د يو شمېر پروژو چارې يې پرانيستې

ليکوال: اسدالله ايوبي

محترم ملا محي الدين مبارز، د آمو سيند د څنډو د تحکيماتو رئيس محترم مولوي سيد غلام مشواڼي، د سمنگان سينديزې فرعي حوزې رئيس محترم ملا محمد عمر انس، د تالقان سينديزې فرعي حوزې رئيس محترم مولوي صبغت الله قانع، د بغلان سينديزې فرعي حوزې رئيس محترم قاري محب الله عادل او د نوموړو سينديزو حوزو له کارمندانو سره ليدنه وکړه او هغوی ته يې د چارو د غوره پرمخ وړلو او چټکتيا په موخه اړين هدايات ورکړل او ټينگار يې کړ، چې ټول بايد خپلې دندې او مسؤليتونه په بشپړ رښتينولي او اخلاص سره پرمخ يوسي؛ ترڅو په ښه او غېزمن ډول خپلو هېوادوالو ته د خدمتونو د وړاندې کولو لپاره زمينه چمتو او هېواد مو د چټک پرمختگ، آبادي او سوکالي په لور روان شي.

همدارنگه د نوموړو حوزو رئيسانو او کارمندانو د اوبو او انرژي سرپرست وزير سره په ليدنې کې څرگنده کړه، چې خپلې دندې او ورسپارل شوې مسؤليتونه به په بشپړ رښتينولي او اخلاص سره ترسره کړي؛ ترڅو د هېواد د آبادۍ او پرمختگ په برخه کې خپله ايماني، وجداني او هېوادني مسؤليت د ترسره کولو ترڅنگ د هېوادوالو لپاره د پرځان بسيا او هوسا ژوند لپاره زمينه چمتو کړي. همدغه راز، د نوموړو سينديزو حوزو رئيسانو او کارمندانو د اوبو او انرژي سرپرست وزير دغه سفر د هېواد شمال او شمال ختيځ ولايتونو د مسؤليانو په ځانگړې توگه د سينديزو حوزو رئيسانو او کارمندان، په کاري چاپېريال کې د خپل مورال د لوړولو لپاره اغېزمن او ارزښتناک وبلل او ژمنه يې وکړه، چې تر پخوا به لا زيات خپل مسؤليتونه او دندې په ښه توگه ترسره کړي.

د يادونې وړ ده، چې د اوبو او انرژي سرپرست وزير د هېواد شمال او شمال ختيځ ولايتونو ته د خپل دغه سفر په لړ کې په نوموړو ولايتونو کې د اوبو او انرژي د پروژو له سرچينو او په بلخ، تخار او کندز ولايتونو کې د آمو سيند د څنډو د تحکيماتو د پروژو د چارو بهير له نږدې وڅاره او د نيمگړو پروژو د چارو د پيل په موخه د شته امکاناتو او متوازنې پراختيا اصل په پام کې نيولو سره اړين اقدامات تر لاس لاندې نيولي؛ ترڅو په هېواد کې د اوبو سرچينې په ښه توگه مدیریت او د انرژي د توليد لپاره اغېزمن او کوتلې گامونه واخيستل شي.

سينديزو حوزو رئيسانو، قومي مشرانو او علماوو يې ملتيا کوله د د بلخ ولايت د حيرتان بندر، د دغه بندر له سب سټيشن، د ياد ولايت د شورتييې ولسوالي اړوند د آمو سيند د څنډو د تحکيماتو د پروژې، د فارياب ولايت د المار او د هن درې بندونو له سيمو، په سرپل ولايت کې د نفت او گازو د را ايستلو له فابريکې، د دغه ولايت د سلطان ابراهيم بند، بدخشان ولايت کې د شورابک بربنېا بند، د بغلان ولايت د پلخمرې ښار د بربنېا د لومړي او دوهم بندونو، د سمنگان ولايت په خرم ولسوالي کې د آب کيلي بند له سيمې، د کندز ولايت د خان آباد ولسوالي اړوند د بربنېا د لومړي او دوهم بندونو له سيمې، د تخار ولايت د خواجه غار ولسوالي اړوند د کښتنې کوکچې او ورسج بندونو له سيمو او په دغه ولايت کې د نمک آب کانال د پروژې له سيمې څخه ليدنه وکړه.

د اوبو او انرژي سرپرست وزير د نوموړو بندونو له سيمو او د آمو سيند د تحکيماتو د پروژو له بهير څخه د ليدنې پر مهال وويل چې د شته امکاناتو او متوازنې پراختيا اصل په پام کې نيولو سره به په وخت سره د نوموړو بندونو چارې پيل شي او ټينگار يې وکړ، چې د آمو سيند د څنډو د تحکيماتو پروژې ته به لا زياته پاملرنه وشي.

همدغه راز، د اوبو او انرژي سرپرست وزير د خپل سفر په لړ کې د هېواد يو شمېر شمال او شمال ختيځ ولايتونو ته د تخار ولايت د دشت قلعي ولسوالي اړوند د آی خانم بندر په سيمه او د کندز ولايت د امام صاحب ولسوالي اړوند د نجم الدين برزنگي په سيمه کې د آمو سيند د څنډو د تحکيماتو پروژې د يو شمېر سيمه ايزو مسؤليانو په گډون گټې اخيستنې ته وسپارلې او همدارنگه د سمنگان ولايت د شهر قديم ښار اړوند د اسپند ساي چکدم چارې د ۲۷ ميليونه افغانيو په ارزښت پرانيستې.

همدارنگه، د اوبو او انرژي سرپرست وزير په خپل دغه سفر کې د پنج آمو سينديزې حوزې عمومي رئيس محترم انجنير رفيع الله مجتبی، د پنج آمو سينديزې حوزې عمومي رئيس محترم مولوي عبدالحکيم حاجي حکمت، د سرپل سينديزې فرعي حوزې رئيس محترم قاري روح الله نظامي، د بلخ سينديزې فرعي حوزې رئيس محترم مولوي موسی جان حقين، د جوزجان سينديزې فرعي حوزې رئيس محترم ملا سعدالدين سليمي، د شيرين تگاب سينديزې فرعي حوزې رئيس

د اوبو او انرژي سرپرست وزير محترم الحاج ملا عبداللطيف منصور په داسې حال کې چې د دغه وزارت سلاکار محترم ډاکټر فاروق اعظم يې ملتيا کوله فارياب، بلخ، سمنگان، تخار، بغلان، بدخشان، جوزجان او سرپل ولايتونو ته د اوبو او بربنېا په برخه کې د نوموړو ولايتونو د خلکو د ستونزو، وړانديزونو او غوښتنو د اورېدلو او په دغه ولايتونو کې د اوبو بندونو د جوړولو، د بربنېا انرژي د توليد د وړتيا د ارزونې، د نيمگړو پروژو له سيمو څخه د هغوی د چارو د پيل او د قوش تييې کانال د لومړي فاز د چارو د بشپړېدو او د دوهم فاز د چارو د پيل د پرانيستې په مراسمو کې د گډون په موخه سفر وکړ او د دغه ولايتونو له واليانو، د سينديزو حوزو له رئيسانو، کارمندانو، قومي مشرانو، مخورو او علماوو سره د ليدنې، کتنې ترڅنگ يې يو شمېر پروژې گټې اخيستنې ته وسپارلې او د يو شمېر پروژو چارې يې پرانيستې.

د اوبو او انرژي سرپرست وزير په دغه سفر کې د بلخ له والي محترم حاجي محمد يوسف وفا، د فارياب والي محترم ملا شعیب رسالت، د جوزجان والي محترم قاري گل حيدر شفق، د تخار والي محترم مولوي عبيدالله امين زاده، د بغلان والي محترم الحاج عبدالرحمن حقاني، د سرپل والي محترم عبدالرحمن اکا، د سمنگان والي محترم مولوي عبدالاحد فضلي او د بدخشان والي محترم مولوي محمد ايوب او د نوموړو ولايتونو له يو شمېر قومي مشرانو، سپين ږېرو، علماوو او د امريالمعروف او نهی عن المنکر له مسؤليانو سره وکتل او د اوبو او بربنېا برخه کې د دغه ولايتونو د خلکو شته ستونزې، غوښتنې او وړانديزونه د اوبو او انرژي له سرپرست وزير سره شريک شول.

د اوبو او انرژي سرپرست وزير د نوموړو ولايتونو واليانو، قومي مشرانو، سپين ږېرو او علماوو ته د ډاډ ورکړ، چې د دغه وزارت رهبري د هېواد د اوبو غوره مدیریت او په هېواد کې د انرژي توليد ته او په دې برخه کې د پروژو پلي کولو ته ژمن دی او د خپلو ټولو شته امکاناتو او متوازنې پراختيا اصل په پام کې نيولو سره هڅه کوي چې د اوبو او بربنېا په برخه کې د دغو ولايتونو د خلکو ستونزې هوارې او غوښتنو او وړانديزونو ته په وخت او زمان سره رسيدگي وکړي.

په ورته مهال، د اوبو او انرژي سرپرست وزير د هېواد شمال او شمال ختيځ ولايتونو ته د خپل سفر په ترڅ کې په داسې حال کې چې د دغه ولايتونو واليانو، د

کانال قوشتپه در پرتو اصل استفاده معقولانه و منصفانه

پيوسته به گذشته

استفاده معقولانه و منصفانه از دریای آمو

یکی از اصول مهم و اساسی در کنوانسیون ۱۹۹۷ سازمان ملل متحد همانا استفاده و مشارکت عادلانه و معقول مندرج ماده ۵ کنوانسیون میباشد.

بر اساس این ماده کشورهای حوزه آبریز مشترک باید در قلمرو شان از آبراه های بین المللی به شکل عادلانه و معقول استفاده نمایند، به طور خاص آبراه بین المللی توسط کشورهای آبراه برای دستیابی به بهره برداری بهینه و پایدار از آن و با درنظرداشت منابع کشورهای ذیدخل مورد استفاده واقع شود.

همچنان در ماده ۶ این کنوانسیون عوامل موثر بر استفاده عادلانه و معقول شمارش شده که قرار ذیل به آن اشاره میشود:

- عوامل جغرافیایی، هایدروگرافی، هایدرولوژیکی، آب و هوا، محیط زیست و سایر عوامل طبیعی
- نیازمندی های اجتماعی و اقتصادی کشورهای آبراه یا مسیل
- نفوس وابسته به آبراه در هر کشور مسیل یا آبراه
- تاثیرات استفاده و بهره برداری از آبراه

ها در کشور آبراه یا سایر کشورهای حوزه آبریز مشترک

- موجودیت و استفاده بالقوه از آبراه
- نگهداری، حفاظت، توسعه و استفاده اقتصادی از منابع آبی آبراه و همچنان هزینه اقداماتی که در این راستا اتخاذ میشود
- دسترسی به گزینه ها، ارزش قابل مقایسه به منظور استفاده پلان شده و موجود؛^{۱۱}
- و سایر موارد...

افغانستان در مقایسه با کشورهای حوزه آبریز مشترک دریای آمو شدیداً کمتر انکشاف یافته است. جدول (۱) در ذیل مقایسه ای از برخی شاخص های انکشاف را در رابطه با نفوس ارائه می دهد، هر چند این شاخص ها لزوماً منطبق با ویژه گیهای خاص حوزه نیستند. اما تصویری عمومی از کل کشور را به دست میدهد. یک شاخص مفید سنجش، شاخص انکشاف بشری است که به ارزیابی اوضاع کلی اجتماعی - اقتصادی کشورها بر اساس متغیرهای چون سواد، امید به زنده گی، تغذیه و دیگر شاخص های مرتبط میپردازد. افغانستان در منطقه پایین ترین

شاخص انکشاف را دارد و تنها کشور در شرق میانه و آسیا است که شاخص انکشاف بشری آن کم تر ۰،۵ است.^{۱۱}

سرانه درآمد ناخالص ملی میزان تولید داخلی یک کشور و درآمد اتباع آنها در خارج از کشور را سنجش می کند. افغانستان پایین ترین سرانه درآمد ناخالص ملی در منطقه دارد که نیم برابر کمتر از پاکستان و تقریباً ۱۱ برابر کم تر از قزاقستان است. افغانستان همچنین کمترین دسترسی به آبرسانی شهری و روستایی دارد و این امر بر صحت و سلامت نفوس آن شدیداً تاثیر گزار بوده است.^{۱۲} سطح امید به زنده گی در میان نفوس ساکن به همسایه گان افغانستان ۱۰ الی ۲۰ درصد بیشتر از نفوس ساکن در افغانستان است.

هر چند توان نسبی ذخیره سازی آب به خاطر مقاصد زراعتی یک شاخص معیاری توسعه به شمار نمی آید، اما با آن هم این امر در منطقه ای که افغانستان و کشورهای همجوار آن قرار دارند، حایز اهمیت است. در رابطه با این شاخص افغانستان به شدت از سایر کشورهای منطقه عقب مانده است.

کشور	نفوس / میلیون	شاخص انکشاف بشری/۲۰۱۱	سرانه درآمد ناخالص ملی/دالر	امید به زنده گی	سرانه آب/سانتی مترمکعب	نگهداری
افغانستان	۳۳	۰،۴۶	۱۸۸۵	۶۰،۴	۱۳۵	
تاجکستان	۸،۶	۰،۶۲	۲۵۱۷	۶۹،۴	۴۲۳۲	
ترکمنستان	۵،۴	۰،۶۸	۱۳۰۶۶	۶۵،۶	۱۲۴۰	
ازبکستان	۳۰	۰،۶۷	۵۵۶۷	۶۸،۸	۸۰۱	

^{۱۰} کنوانسیون آبراه بین المللی سازمان ملل متحد، ۱۹۹۷، ماده

^{۱۱} برنامه انکشافی ملل متحد، (۲۰۱۵). شاخص انکشاف بشری. برگرفته از برنامه انکشافی ملل متحد:

http://hdr.undp.org/sites/default/files/۲۰۱۵_human_development_report.pdf

^{۱۲} سازمان غذا و زراعت ملل متحد، (۲۰۱۶)، احصائیه آب. برگرفته از سازمان غذا و زراعت ملل متحد لینک

<http://fao.org/nr/water/quastat/dbase/index/stm>.

افغانستان انکشاف نیافته ترین زیربناهای آب را در منطقه داراست. میزان سرانه آب داخلی قابل تجدید حدود ۲۲۰۰ مترمکعب در سال است که این میزان در مقایسه با کشورهای همسایه چون ایران (۱۴۳۰ مترمکعب در سال) و پاکستان (۱۰۰۰ متر مکعب در سال) بیشتر است.^{۱۳} اما متأسفانه، افغانستان صرف قادر به استفاده از یک سوم از مجموع آب سطحی خویش بوده است.^{۱۴} افغانستان با سرانه ۸۰ مترمکعب آب در سال، یکی از پایین ترین ظرفیت های نگهداری و ذخیره آب در جهان و کمترین ظرفیت نگهداری و ذخیره آب را در

منطقه دارد.

بر اساس ارقام و معلومات، استفاده آب در حوزه پنج آمو حدود ۱۰ در صد گزارش شده است.^{۱۵} این حوزه انکشاف نیافته ترین حوزه دریایی افغانستان است. این در حالیست که حوزه دریایی پنج آمو تولید کننده حدود ۳۰ درصد از کل منابع آبی کشور است. قرار گزارش ها در سال ۱۹۸۰، اراضی قابل آبیاری در حوزه دریایی آمو ۳۸۵۰۰۰ هکتار زمین بوده است که در آن سالانه حدود ۵ میلیارد مترمکعب آب مصرف میشود.^{۱۶} هر چند برای بهبود شبکه های آبیاری، پروژه هایی در دست اجرا بوده است، ولی این پروژه ها تغییری

چندانی در وضعیت فعلی ایجاد نکرده است. همچنان بر اساس آمار اداره احصاییه مرکزی کشور حدوداً ۹۴ فیصد از اموال تجارتي خویش به شمول محصولات غذایی و زراعت را از همسایگان پایین آب وارد می کند و به اساس گزارش احصایی مرکزی در سال ۱۳۹۹ حدوداً هشتاد فیصد برق مورد نیاز کشور به شمول برق پایتخت را از کشور های همسایه وارد نموده، که نسبت به افغانستان در پایین دست قرار دارد، و متباقی ۲۰ فیصد را از منابع داخلی تامین میکند که این مقدار برق وارداتی در فصل زمستان بسنده نبوده و کاهش می یابد، مقدار برق وارداتی در گراف شماره ۱ نشان داده شده است.^{۱۷}

با در نظر داشت آمار و ارقام متذکره افغانستان بیشترین انرژی قابل نیاز خود را از منابع بیرونی تامین نموده و همچنان بیشتر از ۱۱,۷۷ میلیون کیلو وات ساعت تنها برای کابل را از انرژی دیزلی تامین مینماید. در حالیکه افغانستان نسبت به همسایگان خویش دارای پوتنشیل آبی بیشتر تولید انرژی می باشد، اما نسبت عدم مدیریت درست و همه جانبه نتوانسته، که از منابع آبی خود استفاده موثر نماید، بنأ به جای اینکه به برق وارداتی از همسایگان خود اکتفا نماید بهتر است تا هزینه ئی را که برای تولید انرژی از منابع دیزلی و وارد نمودن انرژی از کشورهای همسایه به مصرف میرسد بهتر است هزینه مذکور را برای تأسیسات آبی خود به مصرف برساند، که این کار باعث می شود تا افغانستان به تأسیسات زیربنایی دست یافته و به خودکفایی

رسیده، و از یک کشور مصرفی به کشور تولیدی مبدل گردد. که این تأسیسات نه تنها منبع تولید برق بوده، بلکه برای زراعت، آب آشامیدنی و صنعت نیز قابل استفاده خواهد بود، در عین حال یک اقدام نیک برای جلوگیری از الوده گی محیط زیست خواهد شد. که در جهان امروز بیشترین توجه بالای تولید انرژی پاک و دوامدار (Renewable Energy) است که اکثراً از طرف کشور های توسعه یافته به حیث یک ابزار سیاسی در مقابل کشور های در حال توسعه استفاده میشود، تا خود را از این ابزار سیاسی در امان نگهداشته و کمک های بیشتر از نهاد های بین المللی و کشور های پیش قدم در این بخش را جلب نماییم.

رشد تولید ناخالص داخلی افغانستان نسبت به کشورهای همسایه خیلی پایین است

تغییرات اقلیمی از جمله خشک سالی امروزه در جهان یک معضل جدی است، به خصوص کشور های جنوب آسیا با خشک سالی جدی روبرو است. همچنان افغانستان در این اواخر با کمبود جدی گندم روبرو گردیده، بنأ افغانستان نیاز مبرم به مدیریت منابع آبی خویش در حوزه دریایی پنج آمو دارد و زمین های که نسبت به قلت آب زرع نگردیده آبیاری نموده تا از تورم اقتصادی در کشور جلوگیری نموده و یک کشور خود کفاء از لحاظ تولید گندم گردیده و باعث رشد تولید داخلی گردد. همینطور الله متعال در سوره یوسف ایه فرموده است ۴۷ (قَالَ تَزْرَعُونَ سَبْعَ سِنِينَ دَأْبًا فَمَا حَصَدْتُمْ فَذَرُوهُ فِي سُنْبُلَةٍ إِلَّا قَلِيلًا مَّا تَأْكُلُونَ) ترجمه: (هفت سال پی در پی با جدیت تمام کشت می کنید پس آنچه را درو کردید در خوشه خود به جا نهدید جزاندکی را که می خورید).

بانک انکشاف آسیایی، ۲۰۱۵، استراژی انکشاف سکتور منابع آبی افغانستان، کابل وزارت آب و انرژی

^{۱۴} استراتیژی سکتور مدیریت منابع آب، ۲۰۰۸، کابل، جمهوری اسلامی افغانستان

^{۱۵} سازمان غذا و زراعت ملل متحد، ۲۰۱۲، احصاییه آبیاری در آسیای میانه، سازمان غذا و زراعت ملل متحد

^{۱۶} مسعود احمد، م.و، ۲۰۰۴، انکشاف منابع آب در شمال افغانستان افغانستان و تأثیرات آن بر حوزه دریایی آمو، واشنگتن دی سی، ایالات متحده امریکا: بانک جهانی

^{۱۷} اداره ملی احصاییه، (۱۳۹۹)، سالنامه احصاییتی کابل، اداره ملی احصاییه و معلومات تم الاسترداد من سالنامه حصاییه: لینک <http://main.dabs.af/ELC>

و ایه ۴۸ (يَأْتِي مِنْ بَعْدِ ذَلِكَ سَبْعُ شِدَادٍ يَأْكُلْنَ مَا قَدَّمْتُمْ لَهُنَّ إِلَّا قَلِيلًا مِمَّا تَحْصِنُونَ) ترجمه: (آن گاه پس از آن، هفت سال سخت قحطی می آید که آنچه را از پیش برای آنها نهادهاید). که این آیات در مورد اهمیت و ضرورت استفاده مناسب منابع آبی، همچنان ضرورت برنامه ریزی و مدیریت منابع آبی از سوی متخصصین آب و حکومت را برای جلوگیری و حل بحران اقتصادی تاکید می ورزد.

بهترین عوامل که در بهبود کیفیت زندگی مردم رول بسزای را بازی میکند همانا عناصر توسعه بشری است که یک بخش عمده و اساسی آن را بهبود در سطح استندردهای صحت و افزایش عاید سرانه در یک کشور به شمار می رود. اگر به این دو عنصر، عاید سرانه و صحت نگاه کنیم، رابطه ای مستقیم را که بین آب و توسعه وجود دارد درک خواهیم نمود.

به اساس ارقام و معلومات بانک جهانی در سال ۲۰۲۰م رشد نفوس افغانستان نسبت به کشورهای همسایه شمالی افزایش چشم گیری را نشان میدهد که با گذشت هر روز به دلیل افزایش نفوس و گسترش فعالیت های صنعتی و زراعتی نیازمندی مردم به آب به خصوص در حوزه دریایی پنج آمو را افزایش داده و بیشتر از هر زمان دیگر نقش مدیریت منابع آبی را در جهت توسعه برجسته می سازد.

مشکل جدی دیگر که افغانستان با آن دست و پنجه نرم می کند ارقام بلند سطح بیکاری نسبت به کشورهای حوزه آبریز مشترک آمو به شمار می رود، با توجه به رشد نفوس، پایین بودن عاید سرانه، نبود صنعت توسعه یافته و کافی نبودن تأسیسات منابع آبی برای زراعت علل و عوامل افزایش بیکاری در کشور گردیده و باعث مهاجرت های غیر قانونی ده ها هزار افغان نسبت بیکاری به کشورهای همسایه می گردد.

با در نظر داشت آمار و ارقام، وضعیت بد اقتصادی، وابستگی به برق وارداتی، صنعت- کمتر توسعه یافته، کم بود آب آشامیدنی در شهر های افغانستان به خصوص شهر کابل که با قلت

جدی آب آشامیدنی روبرو گردیده است. همچنان روزانه ده ها هزار افغان نسبت بیکاری به- کشورهای همسایه به طور غیرقانونی مهاجرت می نمایند. این در حالیست که افغانستان دارای آبهای کافی در حوزه دریایی کابل بوده، که میتواند جهت بهبود وضعیت اقتصادی مردم از آن در تولید انرژی و همچنان در زراعت و صنعت که منبع خوب اشتغالزایی میباشد استفاده نمود. اما متأسفانه افغانستان تا حال قادر به استفاده موثر از این نعمت الهی نگردیده است.

به اساس ارقام (FAO) ۴۵ فیصد زمین های قابل کشت افغانستان آبیاری می گردد، که به اساس این رقم اگر فرض کنیم در حوزه دریایی پنج آمو هم ۴۵ فیصد آن آبیاری و متباقی از آبیاری باز مانده است، چنین بر می آید که در حوزه دریایی پنج آمو خیلی بیشتر از زمین های آبیاری شده، به اثر مشکلات مدیریت آب زمین ها از آبیاری باز ماند است.^{۱۸}

خلاصه این که افغانستان از تمامی دلایلی لازم برای اعمار زیربنای آب در جهت ارتقای تولید زراعتی، انکشاف اقتصادی و بهبود توسعه اجتماعی - اقتصادی کشور برخوردار است. به همین دلیل چنین امری منطبق با حقوق بین الملل آب و اصل استفاده منصفانه و معقولانه از منابع آب است، زیرا یکی از عواملی که باید در تعیین این اصل مدنظر باشد، اوضاع اجتماعی- اقتصادی نفوس ساکن در حوزه دریایی است.

نتیجه گیری

کانال قوشتیپه یکی از پروژه های بسیار مهم و بزرگ در افغانستان به شمار میرود که در خودکفایی این کشور نقش بسزایی خواهد داشت. افغانستان تا کنون بسیار کمتر از همسایه گان شمالی خویش از آب دریای آمو استفاده نموده است و برعلاوه بی ثباتی های دهه های اخیر در این کشور سبب شده است که آسیب ویرانگر بر تمامی بخش های زندگی مردم وارد شود و این کشور کمترین میزان توسعه را نسبت به تمامی همسایه گان خویش داشته است. با افتتاح این کانال طبیعتاً توان اقتصادی منطقه شمال

افغانستان بخصوص در حوزه زراعتی افزایش چشمگیری خواهد یافت. این حوزه با داشتن زمین های مرغوب و حاصلخیز و شرایط جغرافیایی و آب و هوایی می تواند تامین کننده بسیاری از اقلام زراعتی حتی برای منطقه باشد. به گفته برخی کارشناسان با بهره برداری این کانال، افغانستان به تنهایی می تواند نه تنها گندم خود بلکه یک بخشی از گندم کشورهای منطقه را نیز تامین نماید

با در نظر داشت آنچه گفته آمدیم، افغانستان به دلیل فقر اقتصادی، نداشتن توان تکنولوژیکی و سال ها جنگ و بی ثباتی، عملاً کمترین استفاده را از آب آمو کرده است، طوری که استفاده های موجود از آن با هیچ درصدی مطابقت ندارد؛ ولی اتحاد شوروی اسبق و کشورهای جانشینان آن کشور پس از فروپاشی، به صورت یک جانبه برای یک حوزه آبریز مشترک و بین المللی رژیم حقوقی تعریف کرده و بر مبنای آن آب آمو دریا را میان خود سهمیه بندی کرده اند. این کشورها طی سالیان گذشته با اجرای ده ها پروژه بزرگ و کوچک، آب آمو را از مسیر اصلی آن منحرف کرده و به اشکال مختلف آن را مورد استفاده قرار داده اند. این گونه بهره برداری های یک جانبه از آب های مشترک - چنانچه در فوق تذکر داده شد - نه در عرف بین المللی و نه در کنوانسیون های بین المللی جا دارد و نقض تمام اصول و موازین شناخته شده بین المللی و دوجانبه در مورد بهره برداری از آب های مشترک پنداشته می شود

با توجه به تحلیل فکتورهای تعریف شده در ماده ۶ کنوانسیون آبراه های بین المللی سازمان ملل متحد در سیاق افغانستان، این کشور از تمامی دلایل لازم برای اعمار زیربنای آب همچو کانال قوشتیپه در جهت ارتقای تولید زراعتی، انکشاف اقتصادی و بهبود توسعه اجتماعی - اقتصادی کشور برخوردار است. به همین دلیل چنین امری منطبق با حقوق بین الملل آب و اصل استفاده منصفانه و معقولانه از منابع آب است.

د پوله تېرېدونکو اوبو په تړاو د بين المللي حقوقو عمومي جوړښت

څېړونکي: ملا عبدالوهاب «مدقق»

مخې، «هیدروهمون»^(۴) یا د یو هېواد ژیوپلیټیکي وضعیت او د هغې کچه، چې په سېمه ییزو معادلاتو کې د ډېرې گټې د تر لاسه کولو یو اغېزمن ابزار گڼل کېږي او د ملي قدرت له اقتصادي، اجتماعي، سیاسي، جغرافیایي، نظامي، فرهنګي، علمي او پوله تېرېدونکو ځانګړتیاوو پر بنسټ ټاکل کېږي، هم د یو اړین فکتور په توګه پېژندل شوی او عملاً کارول کېږي؛^(۵) ولې له حقوقي اړخه یاد فکتور عادلانه نه بلل کېږي.^(۶)

او دریم د «اوبو گټې شریکول یا د Benefit Sharing) تیوري ده چې په اړه یې اوس مهال گرمې څېړنې او بحثونه دوام لري. یادونه: یاد ټول حقوقي رژیمونه د اوبو او انرژي وزارت په ۲۳ گڼه مجله کې هر یو په جلا جلا او بشپړه توګه ارزول شوي دي.

دوهم بحث: (تخنیکي) برخه: وجیبه (تکلیف) وجیبه او حق یو له بل سره تړلي دي او د یوې سکې دوه اړخونه جوړوي. د هېې (تحفې یا د هدېې) حق څخه پرته، چې په مقابل کې یې وجیبه یا ژمنه په قانوني توګه شتون نه لري، د هر حق په مقابل کې وجیبه یا مکلفیت په حقوقي لحاظ شتون باید ولري او هېڅ وجیبه د حق پرته د تصور وړ نه بلل کېږي.

پدې توګه اړوند هېوادونه د پولې هاخوا اوبو (فرامرزي اوبو) څخه د گټې اخیستنې (حقابې) په بدل کې باید ځانګړې ژمنې (مکلفیتونه) ولري او له یادو ژمنو پرته د حقابې ترلاسه کول کومه حقوقي بڼه نه لري.

د اوبو سرچینو بین المللي حقوقو چې د اسلامي فقهې پر بنسټ د تکامل بهیر یې بشپړ شوی دی،

ماهیت پر بنسټ» تر سرلیک لاندې حقوقي رژیم دی چې د «عادلانه او معقولانه گټې اخیستنې» اصل اړوند نړیوالو فکتورونو ته په پام ترسره کېږي؛ یاد فکتورونه په لاندې توګه دي.^(۱)

- د اړوندو هېوادونو جغرافیایي، هایډرولوژیکي، هایډروګرافي او دېته ورته نور د اقلیم او چاپېریال اړوند طبیعي فکتورونه په پام کې نیول؛

- د یادو هېوادونو ټولنیز او اقتصادي غوښتنو ته پام کول؛

- په سیندیزه حوزه کې د ونډه لرونکو هېوادونو د نفوس کچه تعینول؛

- په اړوندو هېوادونو کې د سیندیزې حوزه څخه د گټې اخیستنې د اغېزو څېړل؛

- د سیندیزې حوزه څخه د گټې اخیستنې د اوسني او راتلونکي پوټنشل مالومول؛

- د اوبیزو سرچینو ساتنه، پراختیا او له یادو سرچینو څخه اقتصادي ګټه اخیستنه او همداراز د یادو برخو په لگښتونو کې ونډه اخیستل،

- د شته او پلان شوې گټې اخیستنې لپاره د نورو بدیلونو شتون او دیادو بدیلونو ترمنځ د گټو او ارزښتونو ارزونه،^(۳)

یاده دې وي چې د اوبو له ګډو سرچینو څخه د گټې اخیستنې په برخه کې او د اړوندو هېوادونو تر منځ د ګډو اوبو په تړاو د خبرو اترو او د اوبیزو مسائلو د هوارې په ډګر کې، د یادو فکتورونو سرېره د هیدروپلیټیک له

په دې مقاله کې د اوبو سرچینو د بین المللي حقوقو عمومي جوړښت، د یاد حقوقي جوړښت پام وړ عناصر او د بین المللي اوبو د وېش ځانګړیو حقوقي رژیمونو او معیارونو ته کتنه کېږي. د اوبو سرچینو د بین المللي حقوقو عمومي جوړښت له راتلونکو عناصرو او برخو جوړ دی.

لومړی بحث: حقوقي برخه

د اوبو په معاصر بین المللي قوانینو کې، چې بنیاد یې اسلامي فقهې ایښی دی،^(۱) د بین المللي اوبو څخه د ښې گټې اخیستنې او عادلانه وېش په پار یو لړ بنسټیز حقوقي نورمونه شتون لري چې په لاندې کرښو کې ورته بشپړه کتنه شوې ده.

د تاریخ په اوږدو کې بیا تر دې مهاله د اوبو په بین المللي قوانینو کې د اوبو د عادلانه وېش لپاره راز راز رژیمونه او تیوریاوې په پام کې نیول شوې دي خو له یادو رژیمونو یواځې درې حقوقي رژیمونه، چې د «بالمناصفه (مساوي) وېش تیوري»، د «محدودې واکمنۍ تیوري» او د «اوبو گټې شریکول یا د Benefit Sharing/ په سیندونو د هېوادونو ګډ حاکمیت) تیوري په اډانه کې د حقوق پوهانو له آنده عادلانه بلل شوي دي او د پولې هاخوا اوبو په وېش کې پلې شوي هم دي؛ تر دې مهاله له حقوقي پلوه د اعتبار وړ دي او همدا راز په راتلونکې کې هم د پلې کېدا وړتیا لري.

د لومړي حقوقي رژیم له مخې د اوبو وېش د بین-المللي سیندونو ماهیت او نوعیت (ډولونو ته) په کتو په بالمناصفه (۵۰/۵۰) توګه یا د مکعب متر پر اساس تر سره کېږي. د پولې هاخوا اوبو څخه د گټې اخیستنې دوهم حقوقي رژیم د «اوبو وېش د بین المللي سیندونو څخه د گټې اخیستنې د

^۱ مدقق، عبدالوهاب، «اکتشاف اصل اعمال حاکمیت محدود بر رودخانه های بین المللی»، مجله: اوبه او انرژي، یولسم کال، ۲۱ گڼه، د ۱۴۰۱ هـ ش. کال څلورمه ربع، ص: ۱۴.

^۲ The General Assembly, The United Nations, Convention On The Law Of The Non-navigational Uses Of International Watercourses, ۱۹۹۷, Article: ۱.

^۳ مجمع عمومی سازمان ملل متحد، «کنوانسیون حقوق بهره برداری از آبراه های بین المللی برای مقاصد غیر کشتیرانی» ۱۹۹۷، سال تصویب: ۱۹۹۷، سال تنفیذ: ۲۰۱۴، ماده: ۶.

^۴ هیدروهمون پر ګډې سیندیزې حوزه برلاسي (کنټرول) ته ویل کیږي چې د اوبو پر سرچینو د ولکه ټینګوونکو هېوادونو د اړوندو تګلارو (ستراتیژیو) پر بنسټ تر لاسه کیږي. یاده ستراتیژي له یو لړ تکنیکونو څخه جوړېږي لکه زور راوړل، تړونونه لاسلیکول، اوبو برخه کې لوړه علمي کچه لرل او داسې نور سیاسي، اقتصادي او جغرافیایي فکتورونه چې له لارې یې اوبیزې سرچینې په خپل قلمرو او نفوذ کې راځي.

^۵ حسینی، سید علی، مروری بر حوزه ی آبریز هری رود، تاریخ چاپ: ۱۳۹۷ هـ ش. هرات، ص: ۱۳۶.

^۶ موسوی، فضل الله، حقوق رودخانه های بین المللی با تاکید بر حوزه های اردن و لیبانی و مدیریت و برنامه ریزی آنها، تهران: دادگستر، ۱۳۸۸، ص: ۱۲۳.

د یو بشپړ حقوقي جوړښت (پکیچ) په توګه د پولې هاخوا اوبو په تړاو یاد دوه عناصر چې حق او پر وړاندې یې تعهد یا الزام دی، په پام کې نیولي دي. پدې توګه د یادې حقابې (ګټې اخیستنې) پر وړاندې مکلفیتونه په مختلفو برخو کې په پام کې نیول شوي دي چې په لاندې کړښو کې ورته کتنه شوې ده.

۱. د زیان اړولو د مخنیوي مسئولیت

- هر اړوند هېواد د زیان اړولو د مخنیوي مسئولیت په برخه کې مکلفیت لري څو له نورو ګټه اخیستونکو هېوادونو څخه د پام وړ زیان اوښتلو د مخنیوي په برخه کې خپله پوره پاملرنه او اړین تدابیر ونیسي،
 - یادو هېوادونو ته د اوښتي زیان د لرې کېدو په موخه د زیان اړونکي هېواد له لوري باید کټولي ګامونه واخستل شي،
 - زیان اړونکی هېواد اړ دی څو اړولی زیان جبران کړي،^(۷)
 - اړوند هېوادونه اړ دي څو په بین المللي سیندونو کې د اوبو له ککړتیا څخه، چې د اوبو په ترکیب او کیفیت کې پام وړ زیان اړونکی بدلون رامنځته کوي په انفرادي یا په ګډه توګه د یوې ځانګړې پالیسي پر مېنځ، مخنیوی وکړي،^(۸)
 - له هغو طبیعي یا انساني پېښو څخه مخنیوی چې نورو هېوادونو ته پام وړ زیان اړوي لکه سیلاب، د یخچالونو ماتېدل، له اوبو څخه رامنځته شوې ناروغۍ، مالګینې اوبه، وچکالي او دېته ورته نورې طبیعي او بشري پېښې.^(۹)
۲. د سیند مسیر (متن) له انحراف او بدلون څخه د ژغورلو مسئولیت
- ✓ په بین المللي سیندونو کې ګډ هېوادونه

- اړ دي څو د سیند بستر (متن) له هغه بدلون څخه چې پام وړ زیان اړوي، وژغوري،
- ✓ د سیند په بستر یا مسیر کې د رامنځته شوي تغیر په مناسب تاوان ورکولو سره جبرانول،
- ✓ د اړتیا په صورت کې اړوند هېوادونه مکلف دي څو د سلا او مشورې پر بنسټ د یادو سیندونو په مسیر کې تغیر راولي.^(۱۰)
- ✓ ۳. د ګډ مدیریت او د ګډو مرستو مسئولیت
- ✓ د افغانستان د پوله تېرېدونکو اوبو (بین-المللي اوبو) ګډ مدیریت او په یاده برخه کې ګډې مرستې ترسره کول د حقابې په مقابل کې وجیبه (مسئولیت) ګڼل کیږي. د پولې هاخوا اوبو یاده برخه تر ډېره مالي او تخنیکي بڼه لري؛ معنا دا چې د بین المللي سیندونه مسئله په ټوله کې په دوه حقوقي او تخنیکي برخو وېشل شوې ده او د حقابې پر وړاندې د ذینفعو هېوادونو مسئولیت تر ډېره بریده په تخنیکي برخې پورې تړاو لري او په یاده برخه کې یې ژمنې پلې او صورت مومي. پدې توګه یاد سرلیک په لاندې دوو برخو کې بشپړیږي:
- ✓ لومړۍ برخه: د ګډو مرستو او ګډ مدیریت د رامنځته کېدو په موخه لاندې پام وړ ټکي:
- ✓ ۱. د بشپړې پوهې شتون
- ✓ ګډه مرسته او ګډ مدیریت هغه مهال شونی دی، چې د اوبو په تړاو او په یاده برخه کې د شته ستونزو په اړه پوره پوهه او اړوند هر اړخیز معلومات شتون ولري. په یاده برخه کې لږ پوهه د اړوند هېوادونو ترمنځ د وېرې او منفي باور

- کچه لوړ وي او په دې توګه د تمه لرونکو مرستو او ګډ مدیریت شونتیا کموي یا یې په بشپړه توګه مخه نیسي او یاده اړتیا په لاندې دوو برخو کې تر سترګو کیږي:
- ✓ ۱. د اوبو (کورنیو او بهرنیو اوبو) د حقوقي، سیاسي او تخنیکي اړخونو په تړاو باید بشپړه او لازمه پوهه شتون ولري.
- ✓ ۲. د پولې هاخوا اوبو د مدیریت په برخه کې د تخصص پوهنیز چاپیریال رامنځته کولو او د یاد چاپیریال د پیاوړي کولو سربېره په یاده برخه کې د شته اویزو ستونزو د حل په موخه ګډې علمي، حقوقي او تخنیکي څېړنې باید تر سره شي.^(۱۱) همدا راز د تلپاتې دوه اړخیزو مرستو او د ګډو اوبو د سالم مدیریت په موخه ظرفیت جوړونه او د څېړنیزو علمي بنسټونو رغول اړین دي.
- ✓ ۳. درېم. اړوند هېوادونو ته دا اړینه ده څو د اړوندې سیندیزې حوزې په تړاو دقیقو او اړینو معلوماتو ته لکه هایډرولوجیکي، هایډرولوجیولژیکي، چاپیریال اړوند معلوماتو ته، د اوبو کیفیت، د اوبو او هوا پېژندنې او د بیړنیو حالاتو په تړاو، چې له طبیعي پېښو سرچینه اخلي، لازمو معلوماتو ته، لاسرسی ولري.^(۱۲)
- ✓ ۲. هېوادوالو ته عامه پوهاوی ورکول
- ✓ د ګاونډیتوب د ښو اړیکو د پاللو اراده د هېوادوالو ژوند او ګټې خوندي کول او د یادو ګټو په تړاو هېوادوالو ته عامه پوهاوی ورکول څو د هېوادوالو ملاتړ او باور هم ترلاسه شي. د یادې چارې په پام کې نیولو سره د ګډو مرستو، ګډ کار او په ټوله کې ګډ مدیریت ته زمینه

۷. مخکنی منبع، مجمع عمومی سازمان ملل متحد، «کنوانسیون حقوق بهره برداری از آبراه‌های بین‌المللی برای مقاصد غیر کشتیرانی ۱۹۹۷»، سال تصویب: ۱۹۹۷، سال تنفیذ: ۲۰۱۴، ماده: ۷.

۸. هماغه منبع، ماده: ۲۱.

۹. هماغه منبع، ماده: ۲۷.

۱۰. مدقق، عبدالوهاب، نظام حقوقی حاکم بر رودخانه‌های بین‌المللی با نگاه خاص به رودخانه هلمند، استاد رهنما: دکتر عبدالعزیز دانش، استاد مشاور: دکتر غلام عباس بصیر، سال: ۱۳۹۷، پوهنتون کاتب، ص: ۹۰.

۱۱. Agreement Between the Republic of Kazakhstan, the Republic of Kirgystan, the Republic of Uzbekistan, the Republic of Tajikistan and Turkmenistan On Cooperation in the Field of Joint Water Resources.

۱۲. مخکنی منبع، مجمع عمومی سازمان ملل متحد، «کنوانسیون حقوق بهره برداری از آبراه‌های بین‌المللی برای مقاصد غیر کشتیرانی ۱۹۹۷»، سال تصویب: ۱۹۹۷، سال تنفیذ: ۲۰۱۴، ماده: ۹.

برابري.

۳. په نورمال سياسي وضعیت (تشیال) واکمنتوب

✓ سياسي کړکېچونه، جگړې، د نورو هېوادونو لاسوهنه او اشغال د گډ مدیریت او مرستې مخه نیسي.

۴. د گډ مدیریت په موخه د پالسی چمتو کول

✓ د پولې هاخوا اوبو د ښه مدیریت، د متقابل باور د را منځته کولو، د اوبیزو هدفونو سربېره د نورو دوه اړخیزه گټو د تأمین په موخه یو واحد چوکاټ او څرگنده کړنلاره رامنځته کول یوه حتمي چاره بلل کیږي.

۵. گډې گټې او گډې موخې

✓ پوله تېرېدونکې اوبه د هېوادونو د گډو موخو او د گډو گټو په موخه باید مدیریت شي. یاد هدف ته د رسېدو په موخه لومړی باید د اړوند هېوادونو داخلي قوانین، کړنلارې او ستراتیژياني پداسې ښه باید سمبال شي چې د یادو هېوادونو گډې گټې خوندي کړي او د گډ مدیریت لپاره پوره زمینه برابره شي.

۶. د سياسي ارادې شتون^(۲۳)

د پولې هاخوا اوبو د گډ مدیریت په برخه کې تر ټولو لومړی د اړوند هېوادونو د سياسي هوډ شتون اړین دی او د سياسي ارادې پرته د پولې هاخوا اوبه په ګډه توګه سمبالول او خپلو مکلفیتونو ته ژمن پاتې کېدل خورا ستونزمنه چاره ګڼل کیږي.^(۱۴) په دې توګه د پولې هاخوا اوبو د گډ مدیریت په برخه کې د سياسي هوډ د رامنځته کېدو اړین فکتورونه په لاندې توګه دي:

الف. خپلواکي

د پولې هاخوا اوبو د گډ مدیریت لپاره د خپلواکۍ شتون اړین دی او د بلواکۍ په شتون کې نه یوازې دا چې د پولې هاخوا اوبو د گډ مدیریت لپاره د خپلواکې ارادې، غښتلي هوډ او د ځانګړې

کړنلارې شتون، چې د هېواد ملي گټې پکې په پام کې نیول شوې وي، ناشونې چاره بلل کیږي؛ بلکې یادې اوبه په ټولیزه توګه یا لویه کچه د اوبو د بلواکانو د سياسي بندګۍ د پایښت او د یادو پردیپالو د اصلي واکمنانو د نورو اړوندو حقابه لرونکو هېوادونو سره د سياسي اړیکو، بین المللي گټو او راکړو ورکړو د نه زیانمن کېدو په موخه، د مدیریت او اغېزمنې گټې اخیستنې پرته نورو ګاونډیو هېوادونو ته بهیږي.

د پخواني شوروي اتحاد له لوري د افغانستان د اشغال پر مهال د یاد اتحاد له لوري د آمو سیند نېرډې ټولې اوبه د ۵۶۶ پروټوکول پر بنسټ د افغانستان پرته نورو څلورو ګاونډیو هېوادونو ته ورکول او همدا راز د امریکا د نیواک پر مهال د افغانستان د پولې هاخوا اوبو مدیریت ته نه پاملرنه د بلواکۍ څرګندې نمونې ګڼل کیږي. پدې توګه د سياسي ارادې شتون هغه مهال شوني دی چې په هېواد کې خپلواک او واکمن نظام شتون ولري.

ب. د ګاونډیو هېوادونو سره د ګټورو سياسي اړیکو رامنځته کول

د پولې هاخوا اوبو د گډ مدیریت په موخه سياسي اراده ایجابوي څو د ملي گټو سربېره د پوله-تېرېدونکو اوبو د ساتنې او ښې گټې اخیستنې په موخه له اړوند حقابه لرونکو هېوادونو سره سياسي او د ګاونډیتوب ښې اړیکې وپالل شي.

ج. د اوبو ملي ماسټر پلان پر بنسټ د پولې هاخوا اوبو د مدیریت په موخه هر اړخیزه پالسي جوړول

یو له اړینو فکتورونو څخه چې یاد سياسي هوډ تضمینولای شي د اوبو سرچینو د لا پراختیا او مدیریت په موخه د اوبو ملي ماسټر پلان دی چې د هېواد ملي گټو او د هېوادوالو اړتیاوو ته په کتو او له هر راز سياسي، توکمیزو، ژبنيو او سمټي توپیرونو پرته باید شتون ولري او د یاد ماسټر پلان له مخې د پولې هاخوا اوبو د مدیریت د پالیسي لپاره داسې بنسټ کېښودل شي چې دواړه

حقوقی او تکلیفی اړخونه یې په بشپړه توګه په پام کې نیول شوي وي. همدا راز په کور دننه د فرامرزي اوبو څخه د گټې اخیستنې په ډګر کې د ټولو اړوند اداري واحدونو ترمنځ یوه هر اړخیزه کړنلاره، چې د وظیفوي تداخل پرته د هر لوري بشپړ صلاحیتونه او اختیارات پکې په بشپړه توګه څرګند شوي وي، باید شتون ولري.^(۱۵)

د. سالمه رهبري او مدیریت رامنځته کول

نړۍ په تېره بیا افغانستان دا مهال له یوې بې مخینې د اقلیمي ادلون او بدلون، د نفوسو د کچې د لوړوالي ستونزو سره، چې په مستقیمه توګه د خوړو اوبو د کموالي ستونزه زېږوي، مخ ده. یادو ستونزو ته په کتو او د یادو ستونزو د ښه مدیریت په موخه د نړۍ ټولو هېوادونو په خورا لوړه کچه او ګړندۍ هڅې پیل کړي دي څو د یادو ستونزو د حل لپاره یو جامع او هر اړخیزه مدیریتي چوکاټ رامنځته کړي.

پدې توګه د نړۍ یو شمېر هېوادونه پدې توانېدلي دي څو د اوبو په برخه کې شته ستونزو ته په هر اړخیزه توګه رسېدنه وکړي او د یادې موخې لپاره په علمي ډګرونو کې غښتلي او کوتلي ګامونه اوچت کړي.

د نمونې په توګه، یادو هېوادونو په لومړي پړاو کې د اوبو د مدیریت په حقوقی، سياسي او تخنیکي برخو کې ښه برلاسي متخصصین روزلي دي. په پوهنتونونو کې ځانګړې پوهنځي او ځانګړي څېړنیز انستیتیوتونه رامنځته کړي دي. په رسمي اداري واحدونو کې لویې او غښتلې او په لوړ ظرفیت سمبال ادارې ایجادې کړي دي.

همداراز د اوبو د ښه مدیریت په برخه کې سازمانونه، شوراګانې، علمي ورکشاپونه، سمینارونه، د هېوادونو ترمنځ ګډې علمي ناستې، سفرونه، سکالرشپونه او دېته ورته نور علمي څېړنیزې هڅې یې ترسره کړي دي.

یادو هېوادونو په دوهم قدم کې د پولې هاخوا اوبو د مدیریت او سالمې رهبرۍ د رامنځته کولو په موخه د اوبو بین المللي قوانینو، هایدرو پولیټیکس،

^{۱۲} . مخکنی منبع، مجمع عمومی سازمان ملل متحد، «کنوانسیون حقوق بهره برداری از آبراه‌های بین‌المللی برای مقاصد غیر کشتیرانی» ۱۹۹۷، سال تصویب: ۱۹۹۷، سال تنفیذ: ۲۰۱۴، ماده: ۹.

^{۱۳} . موسوي، فضل الله، «آیا حاکمیت مشترک شیوه‌ای مناسب برای تعیین حدود رودخانه‌های مرزی است»، مجله حقوقی، نشریه دفتر خدمات حقوقی بین‌المللی جمهوری اسلامی ایران، شماره بیست و هشتم، ۱۳۸۲، ص: ۲۵۸.

^{۱۴} . حسنی، صدیقه، «مروری بر حوزه دریایی آمو»، مؤسسه تحقیقاتی دران، میزان: ۱۳۹۶، ص: ۲۸.

^{۱۵} . هماغه منبع، ص: ۲۹.

د اسلامي فقهې په ډگر کې تحقيقي مطالعات، حقوقي ارزښتناکه ارزونې او شننې پر ځای پريښي دي.

دغه راز يادو هېوادونو د شته تړونونو او قوانينو په تړاو د حقوقي او سياسي شننو، تفسيرونو په اړه تر سره شويو څېړنيزو او علمي مطالعاتو ته په کتو غښتلې گړنلارې، پاليسۍ گانې او ستراتيژيې او په ټوله کې د کورنيو او بهرنيو اوبو اړوند قوانين په داسې توگه ترتيب کړي دي چې په ترڅ کې يې توانېدلي دي څو د پولې ها خوا اوبو لپاره سالمه رهبري او مدیریت رامنځته کړي او د نورو اړوند هېوادونو سره د گډ مدیریت دروازه پرانيزي.

افغانستان د نورو گاونډيو هېوادونو په پرتله، چې نسبتاً له ښو اوبو سرچينو څخه برخمن هېواد دی، په جغرافيايي لحاظ په سيندیزو حوزو کې پورته پروت هېواد گڼل کيږي.

يادو جغرافيايي ځانگړتياوو ته په کتو، افغانستان د ياد موقعيت په لرلو سره د هايډروپلتيک په ډگر کې د هايډروهموني قدرت ته نږدې دی؛ مگر د افغانستان تېرو نظامونو د هېواد يادې اوبېزې پانگې ته او هغو ځانگړتياوو ته چې زموږ هېواد يې د اوبو په ډگر کې لري، ډېره پاملرنه نده کړې او په علمي ډگر کې د نورو هېوادونو په پرتله د اوبو د مدیریت په ډگر کې په تېره بيا په حقوقي، هايډروپلتيک او په تخنيکي څېړنيزو برخو کې هغه اړيني هڅې چې بايد پيل کړې وای ندې يې پيل کړې او څه يې چې ترسره کړي دي په نشتون حسابډای شي.

همدا راز دپولې ها خوا اوبو د ښه مدیریت په برخه کې د افغانستان د تحصيلي او تعليمي ادارو په کړکېڼه کې د اوبو سرچينو د بين المللي حقوقو او اسلامي فقهې، چې د اوبو معاصرو بين المللي قوانينو بنسټ يې اېښی دی، په اړه کوم ځانگړی مضمون شتون نه لري او نه هم په ياده برخه کې د متخصصينو د روزلو لپاره کوم معياري علمي څېړنيز اداري واحد شتون لري او آن لا تر اوسه غور هم ندی پرې شوی؛ په داسې حال کې چې د پولې ها خوا اوبو اړوند ټولې علمي څانگې له يوه

پلوه تازه د پراختيا او بشپړتيا په درشل کې دي، په اړه يې مطالعات نوي دي، د ادلون او بدلون نوې څپې او بېلا بېل پړاوونه تجربه کوي.

له بل اړخه بيا په نړۍ کې د ژوند په مختلفو ډگرونو کې په تېره بيا د ټيکنالوژۍ په برخه کې په لوړه کچه پراختيا او راز راز نوښتونه د دې لامل گرځېدلي دي څو د پولې هاخوا اوبو يادې علمي څانگې لا ډېرې پېچلي کړي چې له امله يې تفسير، تحليل او يوه حقوقي پايله ترېنه ترلاسه کول د يادو علمي څانگو د متخصصينو لپاره په يوه ستونزمنه چاره بدله شوې ده.

همدا دليل دی چې دا مهال د نړۍ په سطحه د بين المللي اوبو په حقوقي او سياسي برخه کې داسې علما، څېړونکي او ليکوالان، چې ياد مسائل يې په حقوقي او سياسي لحاظ څېړلي وي او يوې ځانگړې پايلې ته رسېدلي وي، د گوتو په شمار دي او په افغانستان کې بيا تر دې مهاله د گوتو شمار ته هم لا نه دي رسېدلي.

پدې توگه د پولې هاخوا اوبو د اغېزمن مدیریت په موخه د سالمې رهبرۍ رامنځته کول او د يادې رهبرۍ لپاره ظرفيت جوړونه د هر هېواد په ځانگړي توگه د افغانستان د سياسي ارادې يو له اړينو غوښتنو څخه ده چې پوره پام بايد ورته وشي او د سالمې رهبرۍ پرته د پولې ها خوا په اوبو کنټرول او مدیریت يوه ناشونې چاره بلل کيږي.^(۶)

هـ. د پولې دا او هاخوا اوبو د مدیریت په موخه ځانگړې بوديجه

د سياسي ارادې شتون ايجابوي څو دولت (حکومت) د اوبو زېرمو د انکشاف او اغېزمنې گټې اخيستنې په موخه پام وړ بوديجه په پام کې ونيسي او د پولې دا او ها خوا اوبو په بشپړ مدیریت کې پام وړ پانگونه وکړي. له بل پلوه چارواکي بايد پوره هڅه وکړي څو د سالمې رهبرۍ د رامنځته کولو له لارې د نړيوالې ټولنې اعتماد او ډاډ تر لاسه کړي او نړيوال بسپنه ورکوونکي (ډونران) وهڅوي څو د اوبو د بندونو رغولو سربېره د اوبو په لويو پراختيايي پروژو کې

پانگونه وکړي. پدې توگه دې د اوبو چارو د تنظيم او اغېزمن مدیریت په موخه بين المللي بسپنو لپاره هم دروازه پرانستل شي.^(۷)

۷. د اوبيزو گټو په بدل کې د گډ لگښت پرې کول

گډ لگښت پرېکول د حقابې په بدل کې وجيبه او مکلفيت دی او د يادې وجيې له ادا کولو پرته د اوبو څخه گټه اخيستنې په حقوقي توگه ترسره کېدای نه شي.

له اقتصادي پلوه يو پياوړی هېواد د ياد لگښت سربېره د خپل وروسته پاتي گاونډي هېواد سره چې خپله اوبيزه پانگه ورسره گډوي د لا زياتو مرستو مسئوليت لري. ياد هېواد اړ دی څو د پولې هاخوا اوبو په تړاو د يوه قانوني چوکاټ په جوړولو کې د اوبو د څېړونکو بنسټونو په رامنځته کولو او پياوړي کولو، د ظرفيت جوړونې، د اړينو معلوماتو د تبادلې، د ارزونو او څار د سيستمونو او د اوږدمهالې پانگونې لپاره د برنامو د چمتو کولو په برخو کې، لگښت ورکړي.

۸. قانوني چوکاټ (تړون) رامنځته کول

يادې مرستې او گډ مدیریت هغه مهال عملي بڼه غوره کوي چې د يادو غوښتنو او ژمنو په هکله د پوره همغږۍ او بشپړ باور د رامنځته کېدو لپاره قانوني قالب شتون ولري.^(۸)

دوهمه برخه: د گډ مدیریت عمومي ډگر

په ټوله کې گډې مرستې او گډ مدیریت، سربېره پر دې چې د يادو مسئوليتونو (د زيان اړولو او انحراف څخه د مخنيوي) په ترسره کولو کې اړين رول لوبولای شي، په لاندې برخو کې هم خورا اړين او د پلې کېدو وړتيا لري.

۱. په روغتيايي (پاکو اوبو ته د لاسرسی يا د صحي اوبو زېرمه کولو په) برخه کې،

۲. د چاپېريال ساتنې په برخه کې د سيندیزې حوزې د اکوسيستم (د سيندیزې حوزې چاپېريال) ساتنه د گډې پاليسۍ، د گډو کړنو او ميتودونو پر بنسټ د اړوند هېوادونو گډ مسئوليت شمېرل کيږي،^(۹)

۳. د ظرفيت جوړونې (د وړتياوو او استعدادونو د

۱۶. هماغه منبع، ص: ۲۸-۲۹

۱۷. هماغه منبع، ص: ۲۹

۱۸. اعظم، غلام فاروق، اوبه د تېلو او سمندري بندر په بدل کې، کال: ۱۳۹۸، څېړندوی: د افغانستان د علومو اکاډمي د اطلاعاتو او عامه اړيکو رياست، ص: ۲۰۱-۲۰۸

۱۹. هماغه منبع، ماده: ۲۰

- کچې د لوړولو په برخه کې،^(۲۰)
- د طبيعي پېښو، ځمکنويديني، سېل را وتلو، د
- يخچالونو ماتېدلو، له اوبو څخه د رامنځته شويو
- ناروغيو، مالگينو اوبو، وچکاليو،^(۲۱) د کرنيزو
- ځمکو په دښتو د بدلېدو د مخنيوي په برخو کې،
- يا له يادو پېښو څخه د رامنځته شويو آثارو
- له منځه وړلو په برخه کې گډ مدیریت او گډې
- هڅې،^(۲۴)
- د اوبو ککړتيا په صورت کې گډې مرستې او گډ
- مدیریت،
- په پوله تېرېدونکو اوبو کې ککړتيا هغه مهال د
- اعتبار وړ ده چې د انسان د مستقيم او نا
- مستقيمو کړنو په پايله کې رامنځته شوې وي او
- له بل پلوه د اوبو په ترکيب او کيفيت کې د پام وړ
- بدلون او د عامې روغتيا يا په ټوله کې د چاپېريال
- د زيان اړولو لامل گرځېدلې وي.^(۲۵)
- د اوبو د ککړتيا لامل کېدای شي يواځې د انسان
- کړنې نه وي بلکې طبيعي پېښې هم شونې دي د
- اوبو په ککړتيا کې اغېزمن رول ولري.
- د ککړتيا ډولونه په لاندې توگه دي:
- کيميايي ککړتيا،
- له کلرایډي(مالگينو) موادو څخه
- رامنځته شوې ککړتيا،
- د کښتۍ چلونې څخه رامنځته شوې
- ککړتيا،
- د اوبو په برخه کې د بيارغونې او
- ساختماني چارو او ماشيني کړنو څخه
- رامنځته شوې ککړتياوې،
- د جذبي ځاگانو کيندل،
- د صنعتي ککړتيا سربېره د فاضلاب او
- د کثافاتو غورځول هم د اوبو د ککړتيا
- لامل کېدای شي.^(۲۶)
- د اوبو بهير(جريان)د ښه سمبال(تنظيم)په
- برخه کې گډ مدیریت،^{(۲۷) (۲۸)}
- د ځمکې لاندې اوبو څخه د گټې اخيستنې په
- برخه کې گډې مرستې او مشترک
- مدیریت،^{(۲۹) (۳۰)}
- د تلپايه گټې اخيستنې په موخه د بين المللي
- سيند د بشپړې ساتنې، پراختيا په برخه کې
- همکاري او گډ مدیریت ترسره کول،^{(۳۱) (۳۲)}
- د مالگينو(تروې)اوبو په خوړو اوبو بدلولو په
- برخه کې د گډ مدیریت شتون،^(۳۳)
- د پلان شويو اوبيزو کړنو او د هغو د گټو او
- جانبی احتمالي زیانونو په تړاو وار دمخه خبر
- ورکول د گډ مدیریت لپاره اړين گڼل کېږي،^(۳۴)
- د اغېزمنې گټې اخيستنې په موخه په سيندیزه
- حوزه کې د اړينو تاسيساتو رغول او له هغو څخه د
- ساتنې، مراقبت او لگښت په برخو کې ونډه
- اخيستل،^(۳۵)
- د کښتۍ چلونې په برخه کې گډ میکانيزم او
- لازم مقررات اېښودل،
- د اوبيزو مسئلو د حل او فصل په موخه
- ځانگړی میکانيزم جوړول،
- د سيندیزې حوزه مدیریت، لگښت ته اړتيا
- لري چې په انفرادي يا په گډه توگه بايد ولگول
- شي،
- ۱۵. گډ مدیریت او گډې مرستې بايد نړيوالو او
- سيمه ايزو تجربو ته په کتو د گډو کړنلارو او
- کمیسیونونو په اډانه کې تر سره شي،
- ۱۶. د لاندې هدفونو لپاره مدیریتي گډ میکانيزم د
- سلا او مشورې پر بنسټ ایجادول:
- د بين المللي سيند د پايدارې پراختيا
- لپاره پلان جوړول،
- د ښوول شويو پلانونو د پلې کېدو په پار
- زمينه برابرو،
- د منطقي گټې اخيستنې رايجول،
- د سيند څخه ساتنه او کنټرول.^(۳۶)
- ۱۷. د گډو اوبو څخه راز راز گټې اخيستنې لکه: د
- برېښنا توليد، کښتۍ چلول، د لامبو ځايونو، تفريح
- ځايونو برابرول او صحی اوبه ذخيره کول،
- ۱۸. په علمي او تخنیکي څېړنو او اطلاعاتو کې
- گډې څېړنې ترسره کول،
- ۱۹. په ټوله کې د گډ مدیریت او گډې مرستې
- لپاره بايد يو قانوني چوکاټ رامنځته شي،
- ۲۰. په ټوله کې د منصفانه او معقولانه گټې
- اخيستنې او د گډ مدیریت او گډې مرستې لپاره
- دشته لاسلیک شوي تړون بشپړ پلې کېدل.
- پدې توگه ياد عناصر(حق او پر وړاندې يې
- مکلفيت يا وجيبه) په ټوله کې د اوبو سرچينو د
- بين المللي حقوقو عمومي جوړښت تشکيلوي. او
- ياد عناصر د پولې هاخوا اوبو (بين المللي اوبو) په
- هر اړخيز گډ مدیریت کې بايد په پام کې ونیول
- شي.

^{۲۰} کیس، الکساندر چارلز وديگران، حقوق محیط زیست، سال ۱۳۸۹، نوبت چاپ: دوم، ناشر: مؤسسه انتشارات دانشگاه تهران، جلد: دوم، ص: ۱۰۳-۹۹

^{۲۱} کاپونترا، دانتیه آگوستو، اصول حقوق و مدیریت آب، سال چاپ: ۱۳۹۲، نشر: موسسه مطالعات و پژوهشهای حقوقی شهر دانش، ص: ۳۳۵

^{۲۲} مخکینی، کیس، الکساندر چارلز وديگران، حقوق محیط زیست، سال ۱۳۸۹، جلد: ۲، نوبت چاپ: دوم، ناشر: مؤسسه انتشارات دانشگاه تهران، جلد: دوم، ص: ۱۰۵

^{۲۳} مخکینی منبع، مجمع عمومی سازمان ملل متحد، «کنوانسیون حقوق بهره برداری از آبراه‌های بین‌المللی برای مقاصد غیرکشتریانی ۱۹۹۷» سال تصویب: ۱۹۹۷، سال تنفیذ: ۲۰۱۴، ماده: ۲۷

^{۲۴} مخکینی منبع، مجمع عمومی سازمان ملل متحد، «کنوانسیون حقوق بهره برداری از آبراه‌های بین‌المللی برای مقاصد غیرکشتریانی ۱۹۹۷» سال تصویب: ۱۹۹۷، سال تنفیذ: ۲۰۱۴، ماده: ۲۷

^{۲۵} مخکینی منبع، مجمع عمومی سازمان ملل متحد، «کنوانسیون حقوق بهره برداری از آبراه‌های بین‌المللی برای مقاصد غیر کشتریانی ۱۹۹۷» سال تصویب: ۱۹۹۷، سال تنفیذ: ۲۰۱۴، ماده: ۲۱

^{۲۶} مخکینی منبع، کیس، الکساندر چارلز وديگران، حقوق محیط زیست، سال ۱۳۸۹، جلد: ۲، نوبت چاپ: دوم، ناشر: مؤسسه انتشارات دانشگاه تهران، جلد: دوم، ص: ۱۰۹-۱۱۳

^{۲۷} موسسه حمیده برمکی برای حاکمیت قانون، «سالنامه مطالعات حقوقی افغانستان (سمحا)»، ج: اول، نوبت چاپ: ۱۳۹۴، ص: ۳۸۳

^{۲۸} مخکینی منبع، مجمع عمومی سازمان ملل متحد، «کنوانسیون حقوق بهره برداری از آبراه‌های بین‌المللی برای مقاصد غیر کشتریانی ۱۹۹۷» سال تصویب: ۱۹۹۷، سال تنفیذ: ۲۰۱۴، ماده: ۲۵

^{۲۹} مخکینی منبع، کاپونترا، دانتیه آگوستو، اصول حقوق و مدیریت آب، ص: ۴۶۸ و ۴۷۲

^{۳۰} مخکینی منبع، کاپونترا، دانتیه آگوستو، اصول حقوق و مدیریت آب، ص: ۴۶۸-۴۷۲

^{۳۱} هماغه منبع، ماده: ۵ و ۸

^{۳۲} هماغه منبع، ص: ۱۴۴

^{۳۳} مخکینی منبع، موسوی، فضل الله، حقوق رودخانه‌های بین‌المللی با تأکید بر حوزه‌های اردن و لیبانی و مدیریت و برنامه ریزی آنها، تهران: دادگستری ۱۳۸۸، ص: ۷۳

^{۳۴} مخکینی منبع، مجمع عمومی سازمان ملل متحد، «کنوانسیون حقوق بهره برداری از آبراه‌های بین‌المللی برای مقاصد غیر کشتریانی ۱۹۹۷» سال تصویب: ۱۹۹۷، سال تنفیذ: ۲۰۱۴، ماده: ۱۲

^{۳۵} هماغه منبع، ماده: ۲۶

^{۳۶} مخکینی منبع، مجمع عمومی سازمان ملل متحد، «کنوانسیون حقوق بهره برداری از آبراه‌های بین‌المللی برای مقاصد غیر کشتریانی ۱۹۹۷» سال تصویب: ۱۹۹۷، سال تنفیذ: ۲۰۱۴، ماده: ۲۴

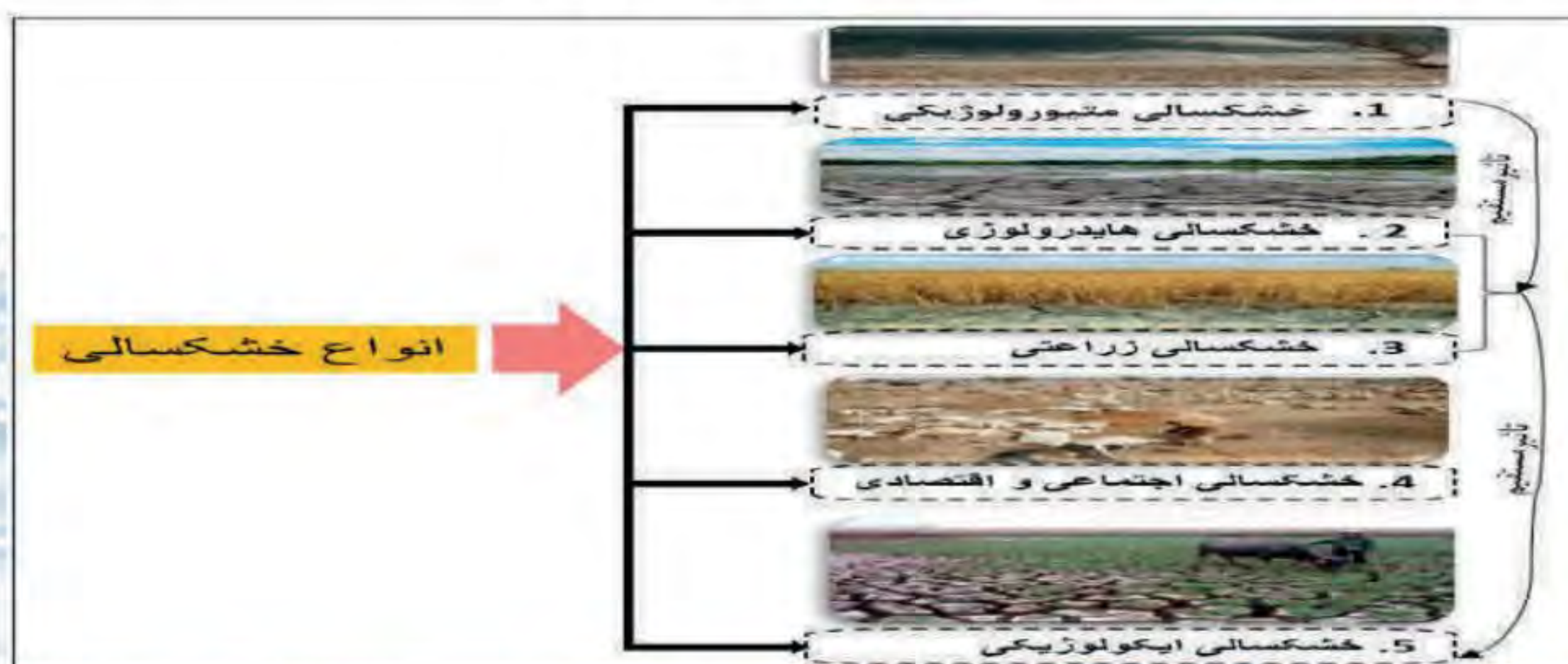
خشکسالی میتیورولوژیکی، هایدرولوژیکی وپیامد های ناشی از آنها در حوزه دریایی شمال

انجنیر همایون "خشنود"

میشود و دارای طبیعتی پنهان است و نیز زمان وقوع آن طولانی بوده اثرات آن به بخش های زراعتی، اجتماعی، اقتصادی و محیط زیست تاثیر میگذارد. زمانی که آب کم در سیستم آشکار می شود، ویا بصورت مشخص کمبود ویا کاهش آب در منابع آبی حوزه آبریز عبارت از خشکسالی هایدرولوژیکی میباشد. خشکسالی را میتوان به انواع ذیل کتگوری بندی نمود: شکل (۱)

زمانی اتفاق می افتد که میزان تبخیر و تعرق از میزان بارندگی برای یک دوره زمانی خاص در یک منطقه فراتر باشد. خشکسالی هواشناسی یک بلای طبیعی که از کمبود بارندگی سرچشمه می گیرد. به طور کلی زمانی در نظر گرفته می شود که کمبود بارندگی فصلی بیش از ۲۵ درصد از میانگین بلندمدت آن باشد و کمبود بارندگی بیشتر نشان دهنده شدت بیشتر خشکسالی است. خشکسالی پدیده ای است که به کندی شروع

معرفی خشکسالی : خشکسالی یکی از جمله حوادث طبعی بوده که از اثر کمبود طبیعی رطوبت خاک و بینظمی رژیم بارندگی (باران و برف) در منطقه ایجاد میگردد، و میتواند بخشهای مختلف زندگی انسان و محیط زیست را تحت تاثیر قرار دهد. بر این اساس خشکسالی مستقیماً به مسئله کمبود آب ارتباط دارد. خشکسالی یک پدیده طبیعی تکرارشونده و پیچیده که شرایط آب و هوای خشک همراه با بارندگی ناکافی است،

شکل (۱) انواع خشکسالی را نشان میدهد.

اصغری ترین ارتفاع آن در حدود ۲۴۱ متر میباشد، و در مجموع آب مورد نیاز و یا منابع آبی خود را با باریدن بارش (باران و برف) و ذوب شدن برف های دایمی ازساحات بالایی آبریزه به دست میاورد؛ علاوه بر این حوزه دریایی یک منطقه کاملاً آسیب پذیر از وقوعات خشکسالی هایدرولوژیکی، میتیورولوژیکی، وقوعات سیلابی و اثرات منفی تغییرات اقلیم بشمار میرود. کاهش بارندگی ها، رکود منابع آبی، افزایش نفوس، اثرات تغییر اقلیم را متأسفانه چند برابر نموده است.

از طرف دیگر تغییرات اقلیمی اثرات قابل ملاحظه بر منابع آبی حوزه دریایی شمال داشته که بعد از سال ۱۹۹۸ میلادی در معرض خطر

انحراف معیاری به دست می آید و تنها فاکتور موثر بر محاسبه این شاخص، عنصر- بارندگی است. این یک شاخص احتمال است که در آن احتمال بارندگی مشاهده شده به یک شاخص برای هر مقیاس زمانی (مقیاس های زمانی ۱۲- ۶-۹- ۳- ۱) ماهه محاسبه میگردد. در این تعریف بارندگی استاندارد شده در حقیقت تفاضل بارندگی از متوسط یک دوره زمانی خاص می باشد که بر انحراف معیار تقسیم می شود. طوری که متوسط و انحراف معیار از سوابق و وقوعات گذشته قابل تعیین می باشد.

حوزه دریایی شمال دارای ساحات کوهستانی، هموار و دشتی بوده، که با درنظر داشت (DEM*۳۰) اعظمی ترین ارتفاع ۴۶۳۷ متر و

طوری که در شکل ۱ دیده میشود خشکسالی هایدرولوژیکی ارتباط مستقیم با خشکسالی میتیورولوژیکی داشته که در قدم نخست در حوزه دریائی شمال خشکسالی میتیورولوژیکی را مورد مطالعه و ارزیابی قرار میدهیم. به منظور ارزیابی، تجزیه و تحلیل خشکسالی میتیورولوژیکی، از نرم افزار Standardization Precipitation (SPI) Index استفاده صورت گرفته، که (SPI) امکان شناسایی شرایط خشکسالی را در یک مقیاس زمانی معین فراهم می کند، در حالیکه ارقام بارندگی بیشتر از ۳۰ سال موجود باشد. از نظر تئوری، SPI شبیه یک امتیاز Z است. این شاخص با قراردادن تفاوت بارش از میانگین برای یک مقیاس زمانی مشخص و سپس تقسیم آن بر

جدی و شدید تغییرات اقلیمی قرار گرفته است. عمده ترین این تأثیرات ناگوار، همانا خشکسالی-های متواتر و شدید ناشی از کمبود بارندگی ها و افزایش درجه حرارت میباشد.

با درنظرداشت اصول و رویکردهای مدیریت همه جانبه منابع آب در حوزه دریائی شمال لازم است تا در مورد خشکسالی میتیورولوژیکی و هایدرومیتیورولوژیکی تحقیقات و مطالعات گسترده صورت بگیرد تا اینکه از نتایج تحلیل ها در سطح این حوزه دریائی استفاده اعظمی و مؤثر نمود.

۱- تحلیل خشکسالی میتیورولوژیکی با استفاده از نرم افزار SPI در حوزه دریائی شمال

درین حوزه دریایی جهت تحلیل خشکسالی میتیورولوژیکی با استفاده از ارقام بارندگی ۱۲ استیشن هایدرومیتیورولوژیکی ازسال (۲۰۲۲-۱۹۷۹) درنظرگرفته شده است. درجه شدت خشکسالی و مشخصات قیمت عددی SPI در جدول (۱-۱) بیان گردیده است. طوریکه هر قدر به طرف قیمت مثبت برویم خشکسالی کمتر

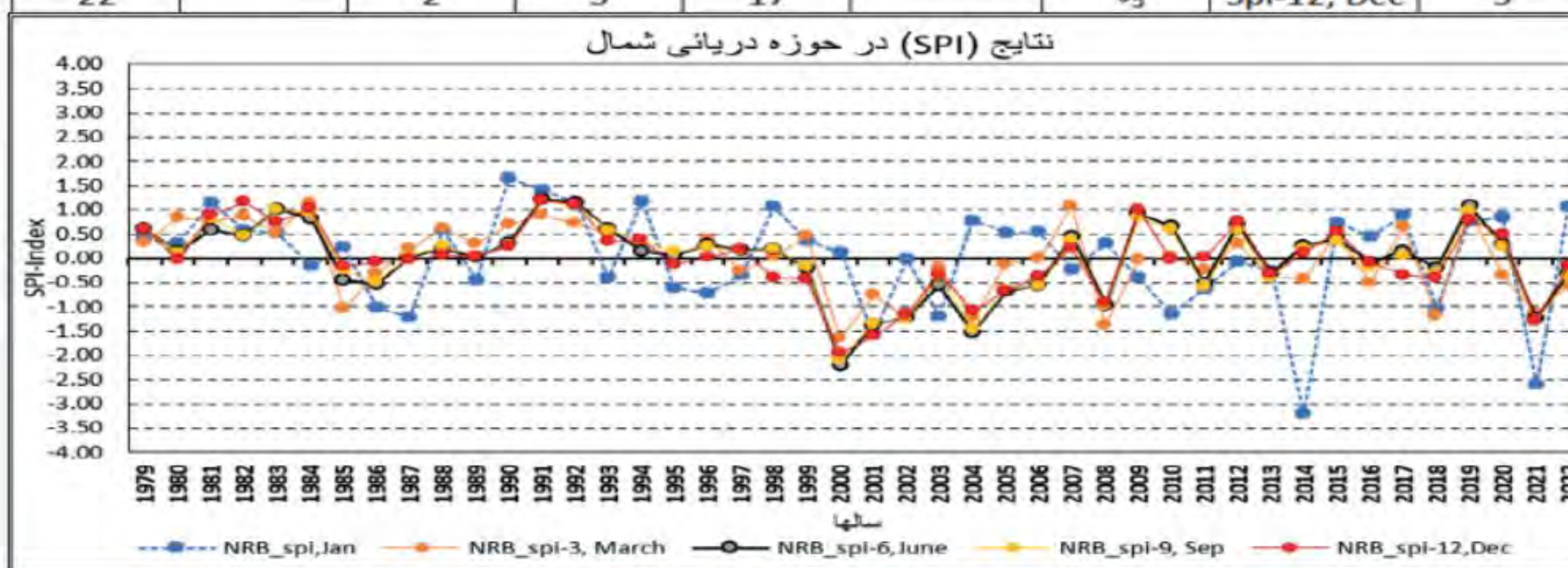
وترسالی زیاد میشود و هر قدر به طرف قیمت ها منفی برویم خشکسالی زیاد یعنی خشکسالی شدید و شدید تر میشود. و همچنان گراف های (۱-۱) و جدول (۱-۲) نتایج محاسبات نرم افزار (SPI) را در ماه های مشخص نشان میدهد. در نتیجه SPI-۱, SPI-۳, SPI-۶, SPI-۹, SPI-۱۲ دیدمیشود که در دوره زمانی ۴۴ سال (۱۹۷۹، ۱۹۸۰، ۲۰۲۲) خشکسالی را با شدت های مختلف سپری نموده است. در جدول (۱-۲) بصورت واضح بیان گردیده است.

جدول ۱-۱ درجه شدت خشکسالی را نظر به قیمت (spi) نشان میدهد

درجه شدت خشکسالی	تردیک به نورمال	خشکسالی متوسط	خشکسالی شدید	خشکسالی بسیار شدید
قیمت SPI	۰.۹۹ الی -۰.۹۹	-۱.۴۹ الی -۱	-۱.۹۹ الی -۱.۵	-۲ >

جدول ۱-۲ نتیجه SPI(1,3,6,9,12) درجه شدت خشکسالی را در سطح حوزه دریائی شمال نشان میدهد.

شماره	قیمت (spi)	تعداد استیشن ها	دوره زمانی ارقام	خشکسالی نزدیک به نورمال	خشکسالی متوسط	خشکسالی شدید	خشکسالی بسیار شدید	مجموعه
۱	Spi-1, Jan	۱۲ استیشن هایدرومتری	1979-2022	16	2		2	20
2	Spi-3, March			12	6	1		19
3	Spi-6, Jun			12	3	1	1	17
4	Spi-9, Sep			13	4		1	18
5	Spi-12, Dec			17	3	2		22

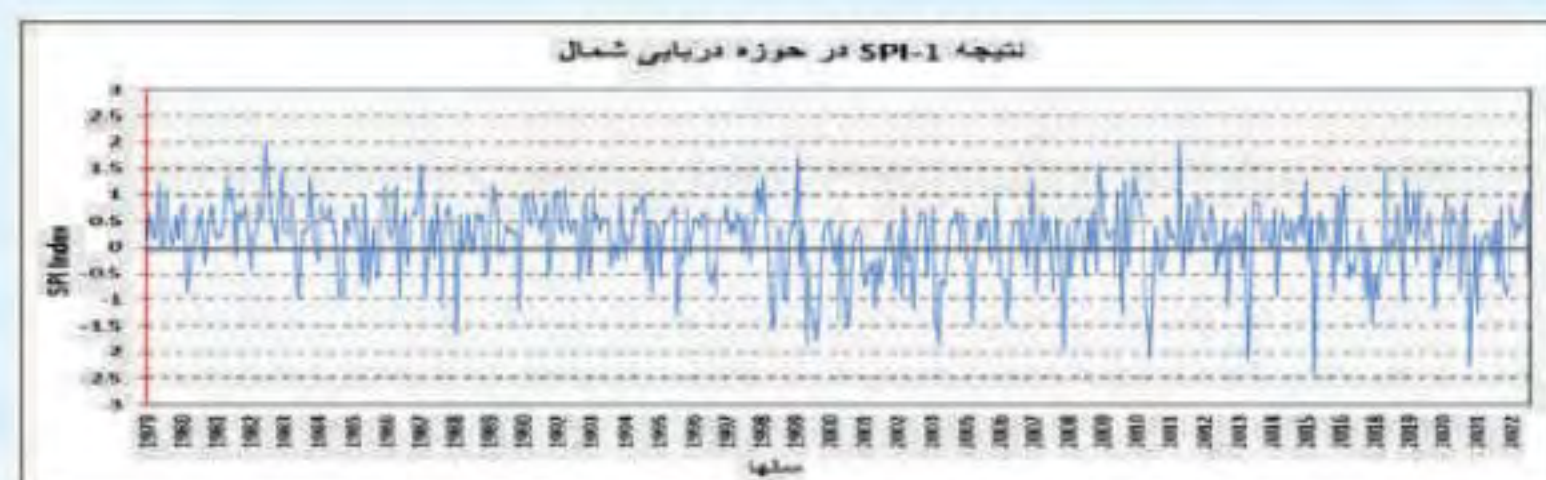

گراف ۱-۲ نتایج تحلیل (SPI) را در ماه های مشخص نشان میدهد.

مطالعه فوق جهت ارزیابی، تجزیه و تحلیل خشکسالی میتیورولوژیکی در حوزه دریائی شمال با درنظرداشت ارقام بارندگی از ۱۲ استیشن هایدرومیتیورولوژیکی با استفاده از نرم افزار SPI ازسال (۲۰۲۲-۱۹۷۹) صورت گرفته است. و همچنان این مطالعه با استفاده از آپشن های GIS و نرم افزار SPI در سطح حوزه دریائی متذکره توانست سالهای خشکسالی را در دوره

مورد مطالعه و مناطق خشکسالی با شدت خشکسالی شناسایی کند. علاوه بر این، نتایج مقیاسهای زمانی مختلف SPI دوره های خشکی متفاوتی را نشان میدهند که برای تحلیل خشکسالی فصلی بسیار مهم پنداشته میشود. و از طرف دیگر این مطالعه نشان می دهد که از سال ۱۹۷۹ بدینسو در حوزه دریائی شمال تقریباً ۲۲ سال خشکسالی با شدت های مختلف را سپری و انواع

خشکسالی آنرا تجربه کرده است. براساس مطالعات فوق در این حوزه دریایی در دو دهه اخیر، وقوعات خشکسالی شدید و بسیار شدید افزایش یافته است. در جدول (۱-۲) کتگوری خشکسالی بصورت واضح بیان گردیده است. بنابراین، SPI همراه با GIS می تواند با موفقیت در شناسایی خشکسالی میتیورولوژیکی به صورت مکانی و زمانی در سطح حوزه مذکور در آینده به کار گرفته شود.

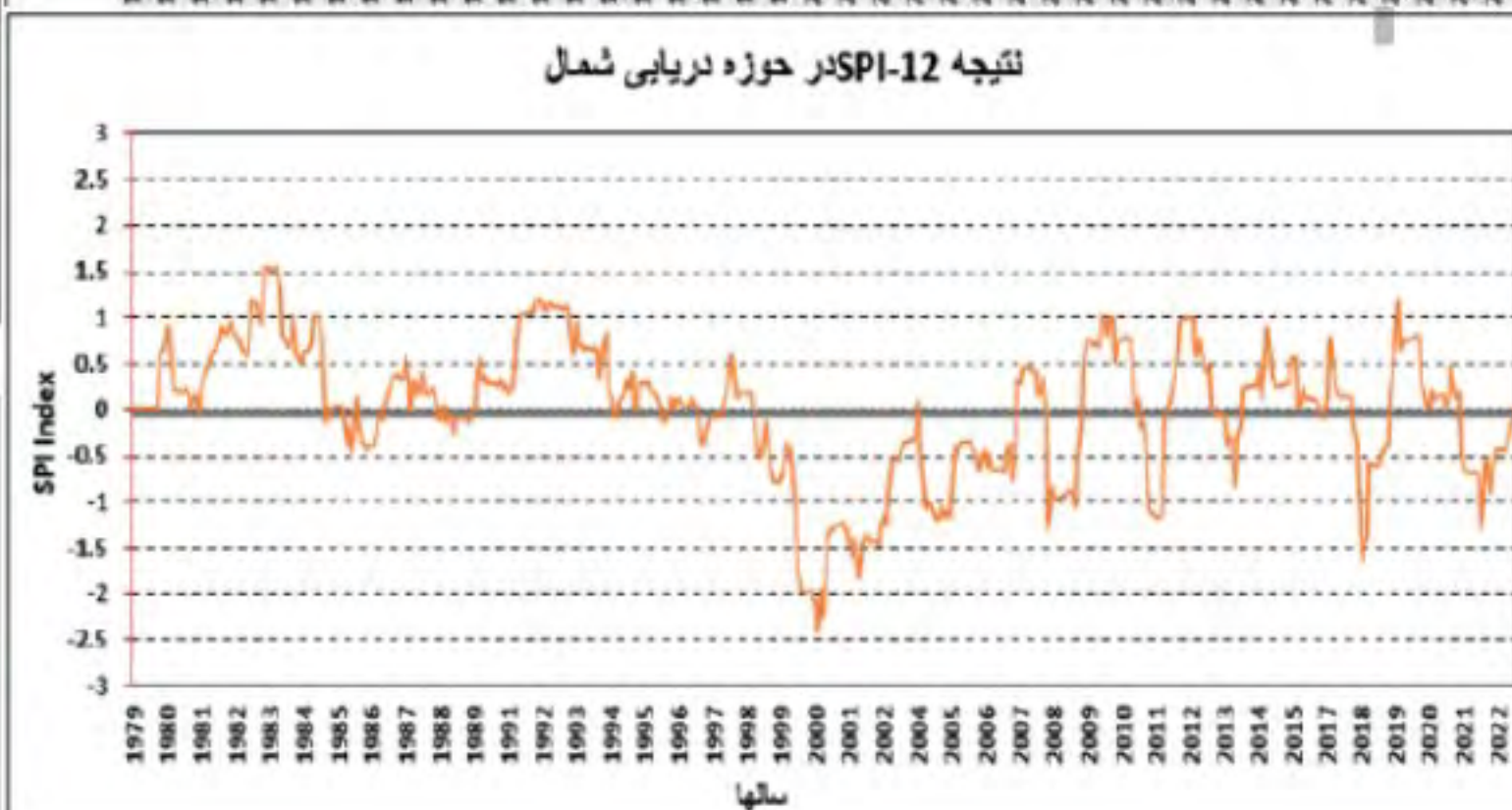
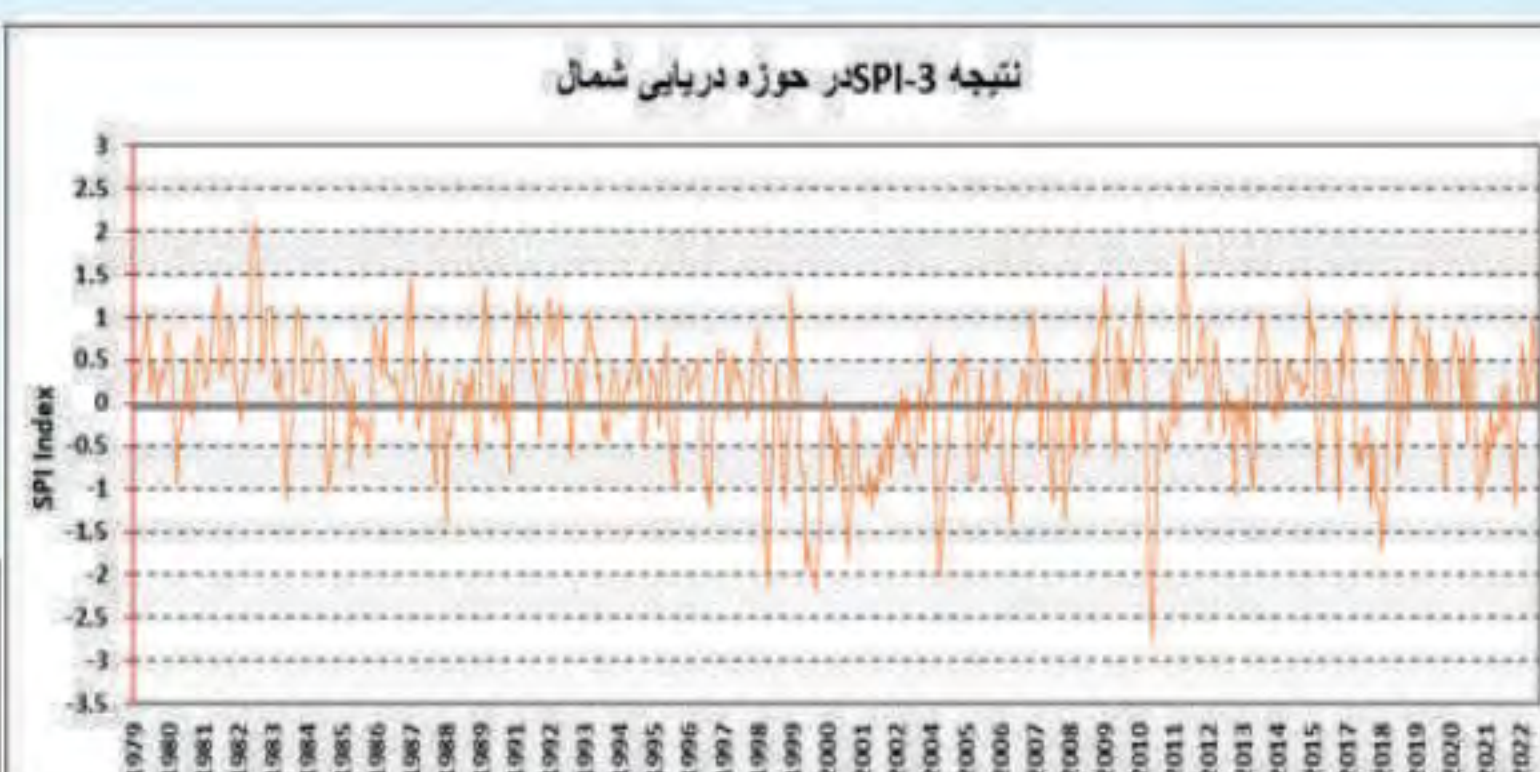
گراف ۱-۱: نتیجه (SPI-1) را در حوزه دریایی شمال نشان میدهد.

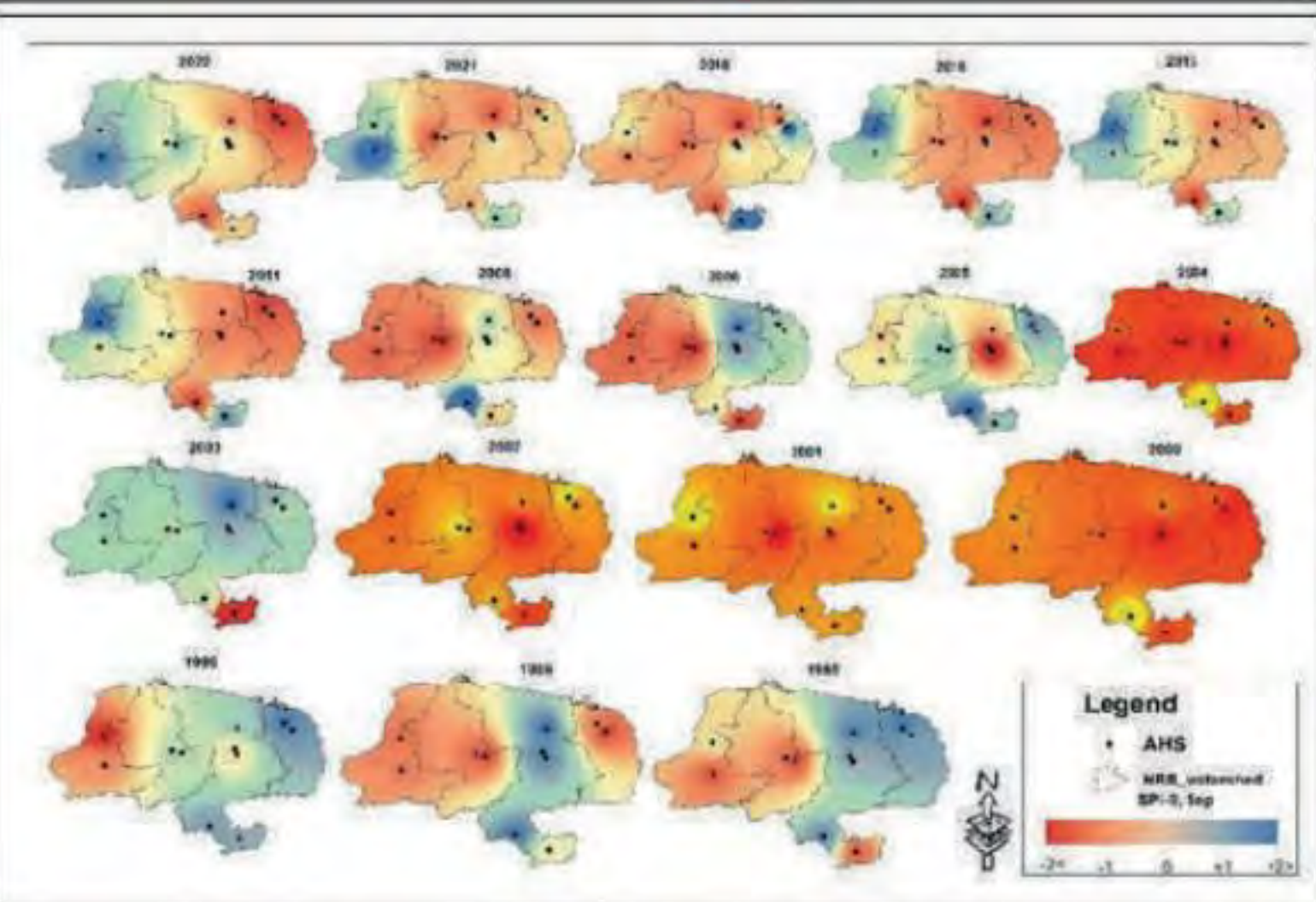
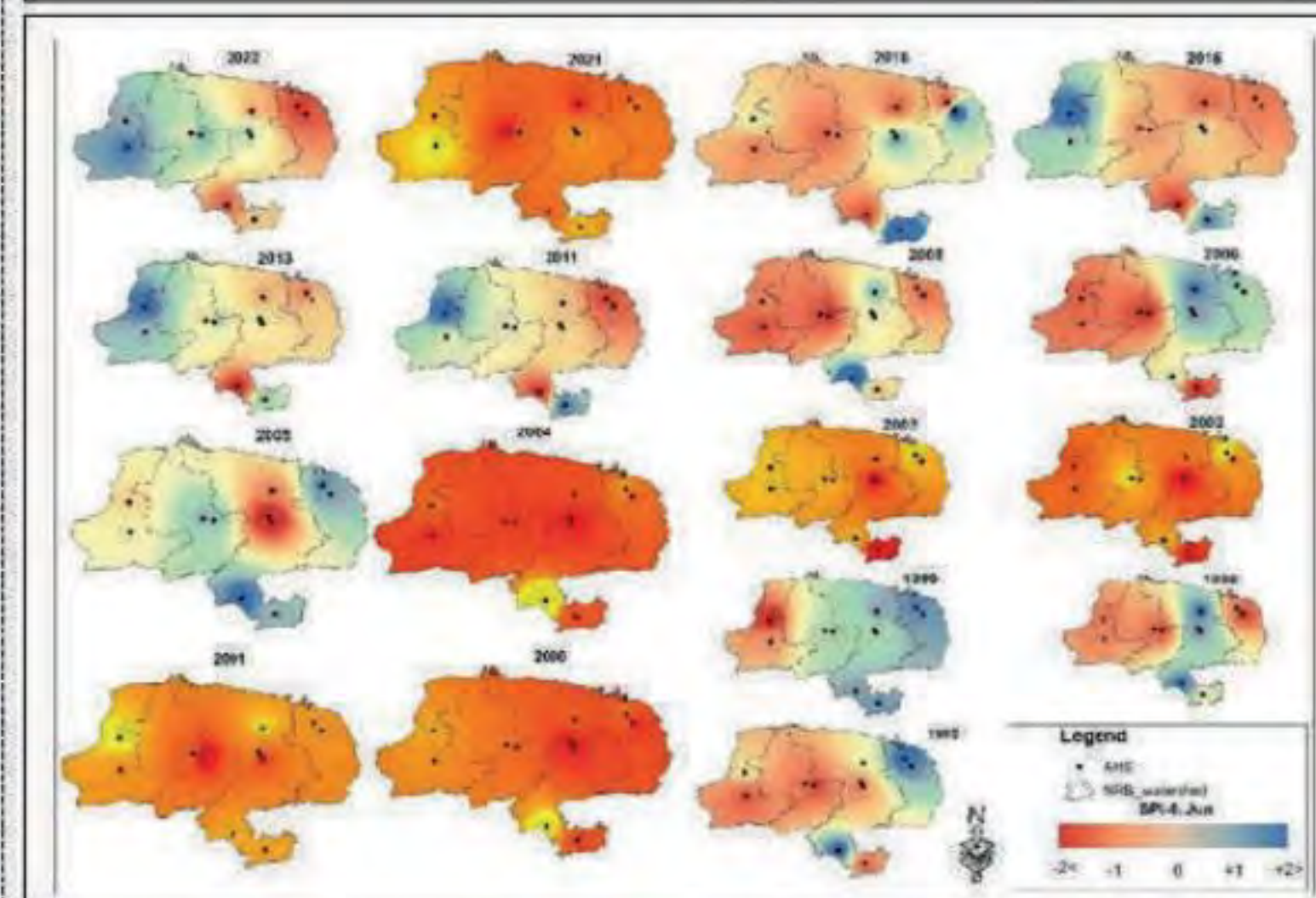
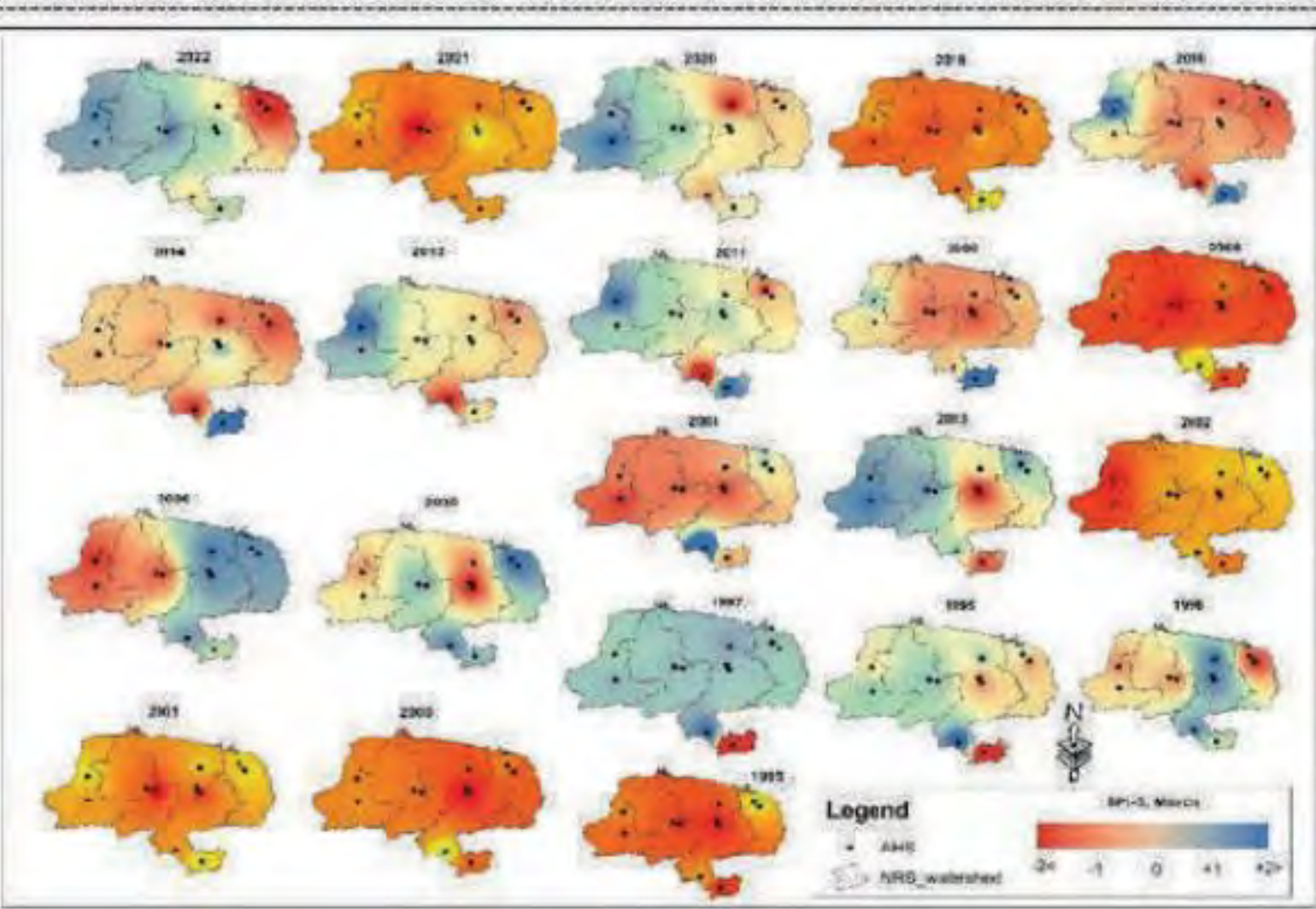
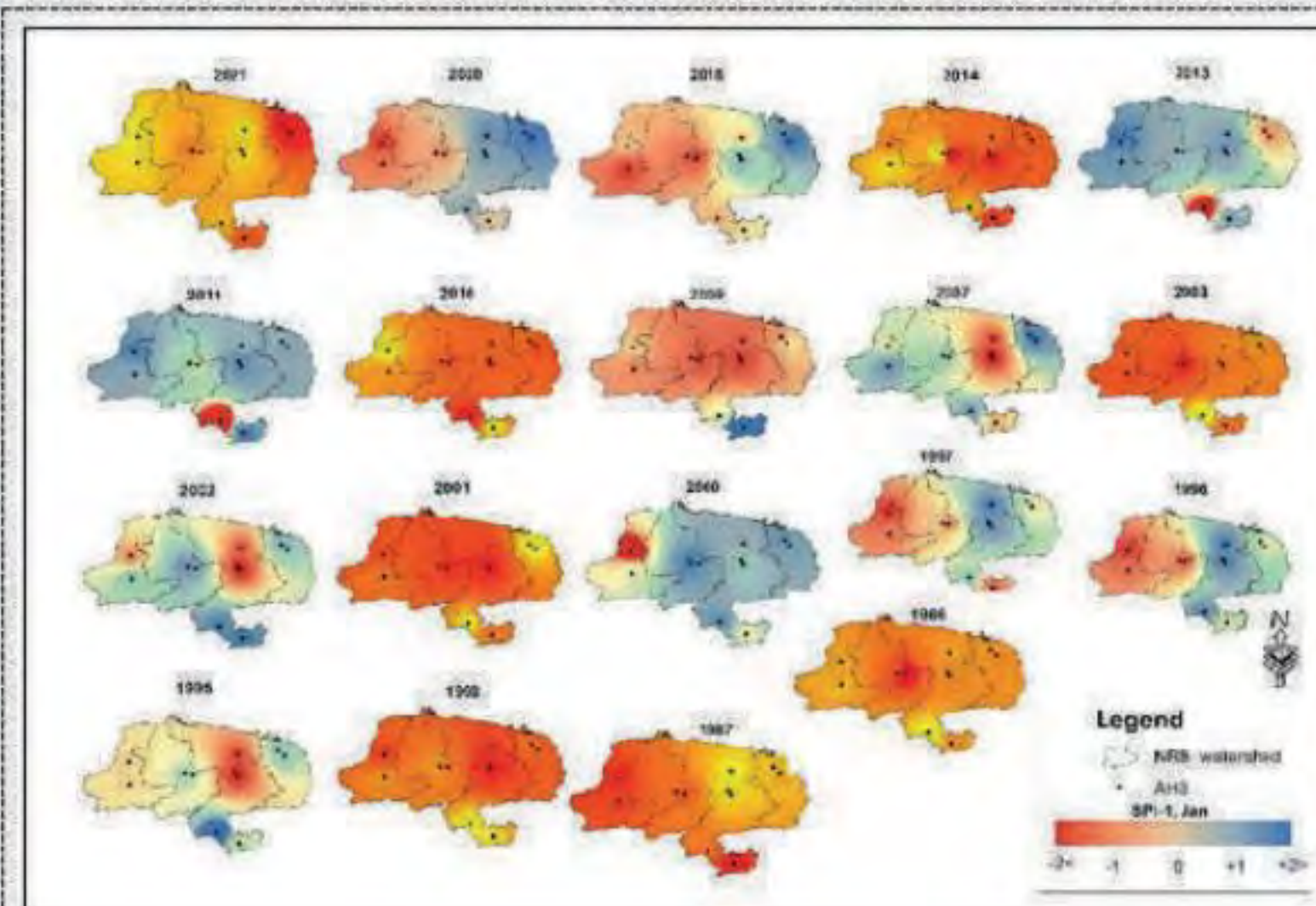
گراف ۱-۲: نتیجه (SPI-6) را در حوزه دریایی شمال نشان میدهد.

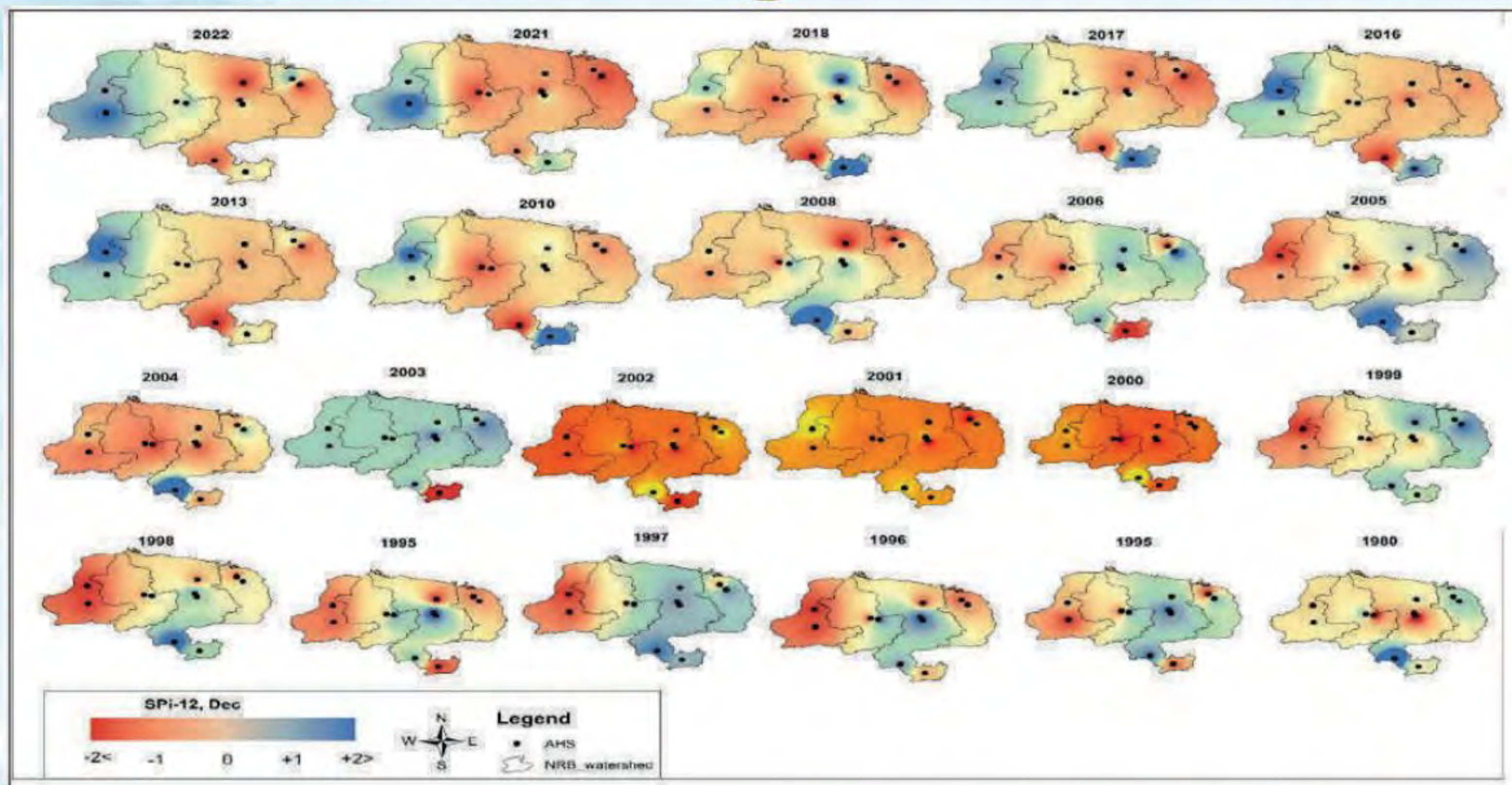

گراف ۱-۳: نتیجه (SPI-9) را در حوزه دریایی شمال نشان میدهد.

گراف ۱-۴: نتیجه (SPI-12) را در حوزه دریایی شمال نشان میدهد.

شکل ۱-۲ نقشه‌ها از نتایج نرم افزار (SPI-12) سالهای مختلف خشکسالی در حوزه دریایی شمال را نشان میدهد.

۱. تحلیل و محاسبه دو روش جهت مقایسه خشکسالی میتیورولوژیکی در حوزه دریایی شمال

عوامل مختلف در ایجاد خشکی و یا خشکسالی سهیم میباشد که وجه مشترک اغلب آنها عدم کفایت باران در قیاس با تبخیر و تعرق بالقوه محیط است و نیاز آبی گیاهان را به مشکل مواجه می سازد. بنابر آن واژه خشکی نمایانگر عدم کفایت بارندگی و نوعی ویژگی دائمی اقلیمی در یک منطقه است. بناً جهت مقایسه خشکسالی میتیورولوژیکی از روش های ذیل دراین تحلیل استفاده به عمل آمده است:

۱.۱ شاخص ناهنجاری بارندگی (Rainfall Anomaly Index)

این شاخص توسط روی در سال ۱۹۶۵ ارائه شده است. اساس آن محاسبه انحراف میزان بارندگی از مقدار نورمال میباشد. که به اساس فورمول های (۱ و ۲) قرار ذیل مورد تحلیل و محاسبه قرار میگردد:

$$ARI = +3 \left[\frac{P - \bar{P}}{\bar{m} - \bar{P}} \right] \text{-----} 1$$

$$ARI = -3 \left[\frac{P - \bar{P}}{\bar{x} - \bar{P}} \right] \text{-----} 2$$

اگر $P > \bar{P}$ از رابطه (۱) و اگر $P < \bar{P}$ در این صورت از رابطه (۲) استفاده میگردد. و همچنان اجزای معادلات ۱ و ۲ قرار ذیل بیان گردیده است:

۱. مقدار بارندگی در دوره های زمانی.
 ۲. محاسبه متوسط دراز مدت بارندگی در استیشن های هایدرومیتیورولوژیکی.
 ۳. استخراج ده مورد از بیشترین مقدار بارندگی اتفاق افتاده در دوره مطالعاتی.
 ۴. استخراج ده مورد از کمترین مقدار بارندگی اتفاق افتاده در دوره مطالعاتی.
- بنا طبقه بندی این شاخص خشکسالی قرار جدول (۲-۱) طوری ذیل خلاص میگردد:

جدول ۲-۱ طبقه بندی شاخص RAI

وضعیت خشکسالی	اندیکس RAI- index
نزدیک نورمال	+0.3 الی -0.3
خشکسالی ضعیف	-0.3 الی -1.2
خشکسالی متوسط	-1.2 الی -2.1
خشکسالی شدید	-2.1 الی -3
خشکسالی بسیار شدید	<-3

۱.۲ شاخص نورمال (Normal_SPI)

این روش در سال ۱۹۹۳ توسط مک کی، دوسکن، جان کلست، و اعضای مرکزی اقلیمی کلرادو با توجه به بررسی تأثیرات متفاوت کمبود بارش بر روی آبهای زیرزمینی، ذخائر و منابع آب سطحی، رطوبت خاک و جریان آبراهه ارائه شده است. این نوع شاخص از رابطه ۳ قرار ذیل بدست میآید :

$$SPI = \frac{P_i - \bar{P}}{S} \quad \text{--- 3}$$

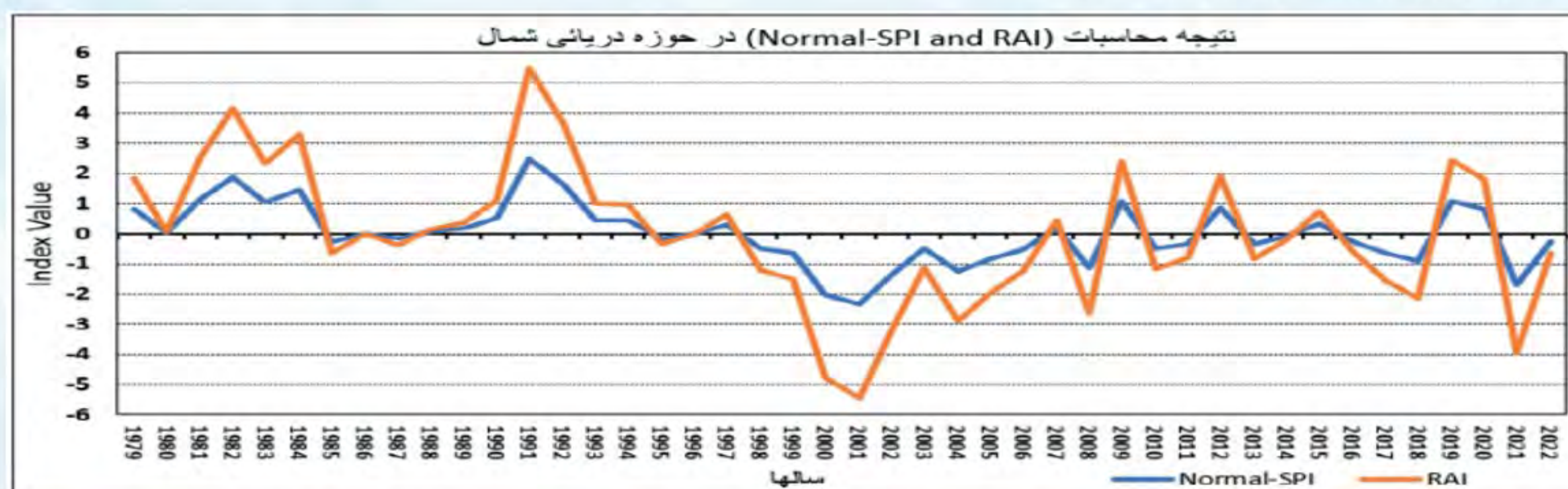
P_i مقدار بارندگی در دوره های زمانی مورد مطالعه.

$\bar{P}$ متوسط دراز مدت بارندگی برای دوره های زمانی مورد مطالعه.

S انحراف معیاری مقدار بارندگی.

با در نظر داشت رابطه های ۲، ۱ و ۳ نتیجه محاسبات از دو روش فوق در گراف ۲-۱ نشان داده شده است طوری که در گراف متذکره دیده میشود حوزه دریائی شمال بعد از سال ۱۹۹۸ خشکسالی های متواتر و پی در پی را با شدت های متخلف سپری نموده است که خشکسالی بسیار شدید را در سال ۲۰۰۱ تجربه کرده است.

بر اساس امار و ارقام مشاهداتی بارندگی با دوره زمانی تقریباً ۴۴ ساله، دامنه خشکسالی در مقطع زمانی از سال ۱۹۹۸ الی اوایل ۲۰۰۷ در بر داشته که تقریباً ۹ سال پی در پی در این حوزه دریائی خشکسالی وجود داشته که نتیجه این نوع خشکسالی های پی در پی بالای زندگی اجتماعی و اقتصادی مردم به ویژه در این حوزه دریائی تأثیرات منفی به بار میآورد. گراف (۲-۱)

طوری که در گراف ۲-۱ دیده میشود نتایج روش Normal-SPI و Rainfall Anomaly index (RAI) را برای استیشن های هیدرولوژیکی حوزه دریائی شمال نشان می دهد. با توجه به نتایج، نورمال-SPI تمایل به نشان دادن خشکسالی متوسط را دارد. برعکس (RAI)-شرایط خشکسالی شدید را نشان داده است. نتایج SPI و RAI در این حوزه دریائی بیانگر شرایط خشکسالی شدید در سال های ۲۰۰۰ و ۲۰۰۱ است. و از طرف دیگر خشکسالی ها در حوزه دریائی شمال در سال های ۱۹۸۵، ۱۹۸۷، ۱۹۹۸، ۱۹۹۹، ۲۰۰۱، ۲۰۰۲، ۲۰۰۳، ۲۰۱۸، ۲۰۱۱، ۲۰۱۰، ۲۰۰۸، ۲۰۰۶، ۲۰۰۵، ۲۰۰۴، ۲۰۰۱ و ۲۰۲۱ با شدت مختلف به وقوع پیوسته که این حوزه دریائی از سال ۱۹۹۸ الی ۲۰۰۶ طولیل ترین دامنه خشکسالی را با شدت های مختلف تجربه کرده است.

بر اساس قیمت های SPI-۱ الی SPI-۱۲ در نرم افزار GIS با استفاده از روش IDW نقشه های آن تهیه و ترتیب گردیده است، دیده میشود اینکه نقاط (مرکزی، شمال شرقی، شمالی و جنوبی) حوزه دریائی شمال از اثر خشکسالی میتیورولوژیکی بیشتر متاثر گردیده است، که این تأثیرات بالای خشکسالی هیدرولوژیکی نیز تأثیر منفی را به بار میآورد. و در نهایت جریان آب دریا، زراعت، و زندگی اجتماعی، اقتصادی مردم را متاثر میسازد. (شکل ۲-۱ و شکل ۲-۲).

۳. خشکسالی هیدرولوژیکی در حوزه دریائی شمال

تأثیر خشکسالی و ترسالی بر نوسانات مقدار جریان دریا نقش عمده را در برنامه ریزی و بهره برداری از منابع آب حوزه داشته و سیستمهای مقابله با خشکسالی و مدیریت آن از اهمیت زیادی برخوردار میباشد. به این منظور از شاخصهای خشکسالی برای بیان کلی این پدیده استفاده میشود و برای خشکسالی هیدرولوژیکی حائز اهمیت بوده است. در این بررسی جهت تحلیل خشکسالی هیدرولوژیکی در حوزه دریائی شمال شاخص SDI مورد بررسی و تحلیل قرار گرفته است. برای این موضوع از آمار و ارقام ۱۵ استیشن های هیدرولوژیکی حوزه مذکور استفاده گردید است.

خشکسالي هایدرولوژيکي که به مفهوم کمبود جریان آب نسبت به مقدار نورمال تعريف ميشود و از رویدادهای طبیعی و تکرار پذیر در هر اقلیم محسوب ميشود. این پدیده زمانی اتفاق میافتد که خشکسالي ميتيورولوژيکي (هواشناسي) مدت زيادي ادامه پیدا کند و حجم جریان دریا یا سطح آبهاي زیرزمینی کاهش یابد. بدون تردید نخستین گام جهت مقابله با خشکسالي و پیامدهای آن، شناخت این پدیده و تاثیرات ناشی از آن در ابعاد مختلف است تا بتوان بر اساس آن راهبردها و راهکارهاي اثر بخشی را در این زمینه بکار گرفت. طبقه بندی شدت خشکسالي هایدرولوژيکي با استفاده از شاخص (SDI) که به اساس فورمول ۴ و ۵ در حوزه دریائی شمال مورد تحلیل و بررسی قرار گرفته است:

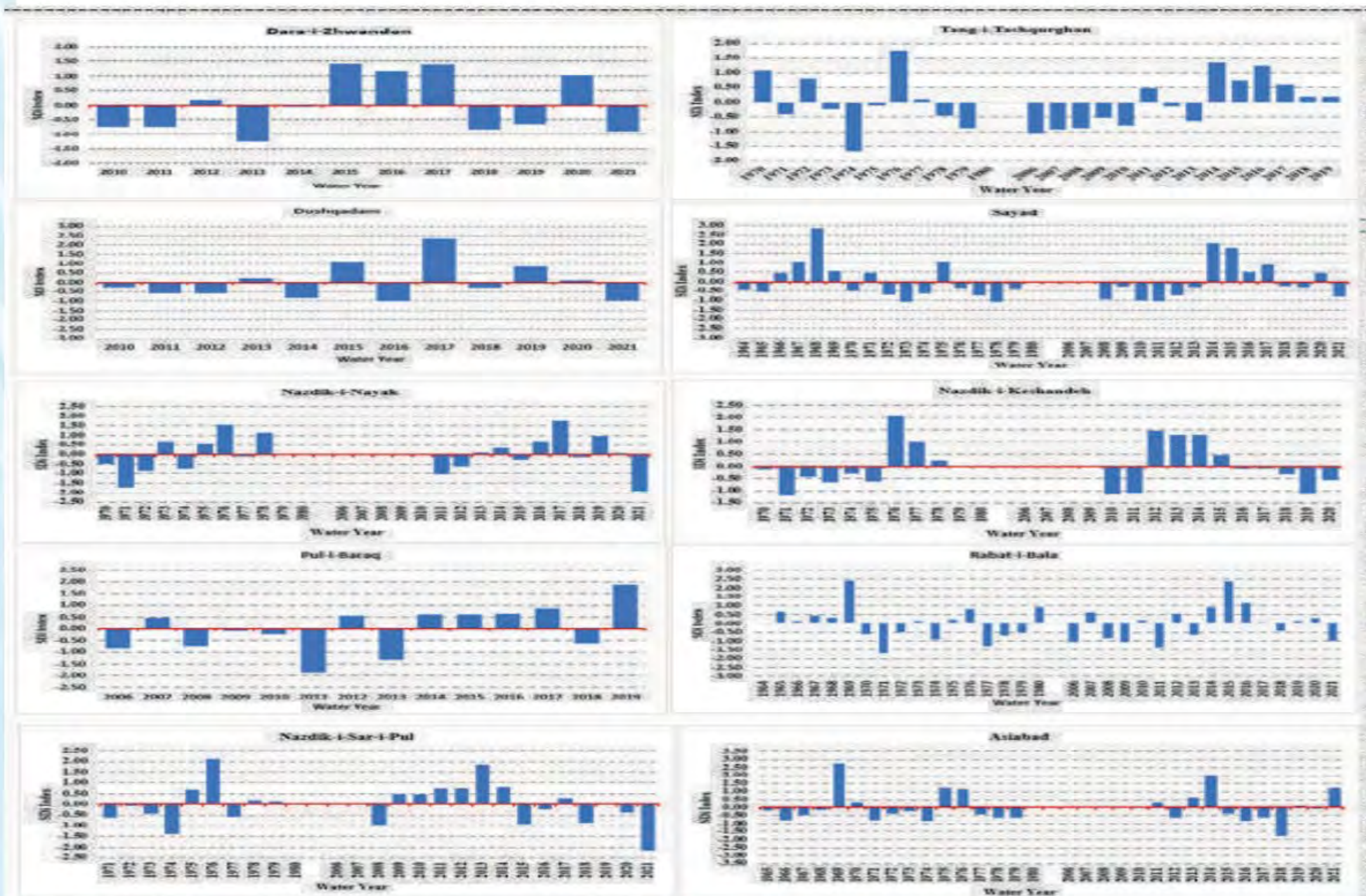
$$SDI_{j,k} = \frac{V_{j,k} - \bar{V}}{SK} \quad \text{--- 4}$$

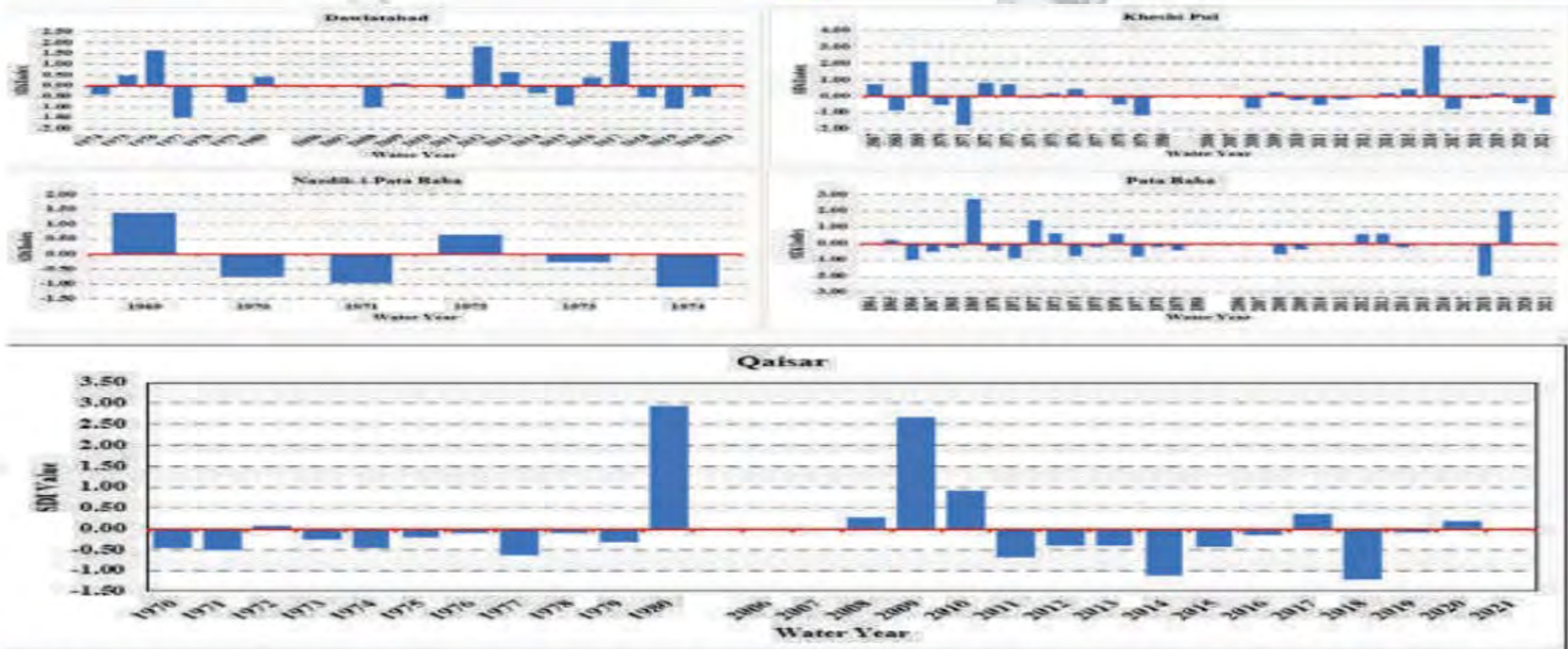
$$V_{j,k} = \sum_{j=1}^k Q_{t,j} \quad \text{--- 5}$$

طوريكه در فارمول ۴ و ۵ دیده ميشود حجم جریان آب سالانه هر استیشن هایدرولوژيکي منفي متوسط حجم جریان تقسيم بر انحراف معیاری میباشد، که در نتیجه SDI همان استیشن هایدرولوژيکي بدست آمده است. وضعیت خشکسالي هایدرولوژيکي به اساس SDI قرار جدول ۳-۱ خلاص میگردد:

جدول ۳-۱ طبقه بندی شدت خشکسالي هایدرولوژيکي با استفاده از شاخص (SDI) میباشد.

شماره	وضعیت خشکسالي	محدوده شاخص (SDI)
1	فاقد خشکسالي	$SDI \geq 0$
2	خشکسالي خفيف	$-1 \leq SDI \leq 0$
3	خشکسالي متوسط	$-1.5 \leq SDI \leq -1$
4	خشکسالي شديد	$-2 \leq SDI \leq -1.5$
5	خشکسالي بسيار شديد	$SDI \leq -2$

شکل ۱- Error! No text of specified style in document. نتایج تحلیل از روش SDI را در حوزه دریائی شمال با درنظرداشت استیشن های هایدرولوژیکی نشان میدهد. طوریکه در شکل (۳-۱ و ۳-۲) دیده میشود به تعداد ۱۵ استیشن هایدرولوژیکی با استفاده از شاخص (SDI) با درنظرداشت ارقام Run off یعنی حجم جریان آب سالانه مورد مطالعه، تحلیل و ارزیابی قرار گرفته شده است. از نتیجه شاخص (SDI) تعداد سالهای خشکسالی با شدت های مختلف طوری گراف (۱-۳) خلاصه گردیده است.

طوریکه در محاسبات فوق دیده شد، دو شاخص (SPI) و شاخص خشکسالی (SDI) به ترتیب برای ارزیابی خشکسالی میتیورولوژیکی و هایدرولوژیکی انتخاب شدند. مقادیر شاخص ها در زمان های کوتاه مدت (یک ماهه و سه ماهه)، میان مدت (شش ماهه) و بلندمدت (۱۲ ماهه) در نرم افزار (SPI) محاسبه گردید. همچنین ضریب همبستگی بین دو شاخص SPI و SDI در حوزه دریائی شمال بررسی شد. نتایج نشان داد بین این دو شاخص SPI-SDI در زمان های مختلف رابطه ی مستقیم و معناداری وجود دارد.

قسمیکه تحلیل های فوق انجام یافت دیده شد، خشکسالی میتیورولوژیکی مستقیماً تأثیرات خود را بالای خشکسالی هایدرولوژیکی داشته باعث کاهش در جریانات آب حوزه دریائی شمال گردیده است. تأثیرات و پیامدهای ناگوار و همچنان راه حل آن قرار ذیل خلاصه میگردد.

• تأثیرات و پیامدهای ناگوار خشکسالی در حوزه دریائی شمال • کاهش در جریانات آب دریاها. • کاهش حاصلات زراعتی، بروز آفات و حشرات، کاهش کیفیت در غله جات. • تلفات و خسارات جانی و مالی . Lore • بروز منازعات ناشی از کمبود آب در سطح حوزه دریائی. • کاهش آبهای زیر مینی. • افزایش قیمت مواد اولیه و کاهش درآمد مالیاتی دولت.	• کاهش آب چشمه ها و کاریز ها. • تأثیرات منفی بالای اقتصاد مردم. • شکل گیری زوال اکوسیستم. • بحران فرونشست زمین . • شکل گیری زوال جنگلات. • مهاجرت های مردم از یک منطقه به منطقه دیگر. • راه های حل و مدیریت بهتر پدیده خشکسالی • آگاهی دهی و ایجاد مرکز پیشگویی و هشدار دهی سیلاب و خشکسالی در این حوزه دریائی.	• تغذیه مصنوعی آبهای زیر زمینی و تطبیق برنامه جمع آوری آب باران. • مدیریت بهتر درمورد مصرف آبهای (زیرزمینی و سطحی). • تقویه جنگلات و جلو گیری از قطع آن در ساحات بالا دست حوزه دریائی. • اعمار بند های کوچک و متوسط ذخیروی . • هماهنگی ادارت ذیدخل به منظور کاهش خشکسالی

تحليل و مقایسه بارندگی، ساحات تحت پوشش برف و آب معادل آن جهت تشخیص وضعیت سال آبی ۱۴۰۲ و اتخاذ تدابیر سیلاب و خشکسالی در کشور

انجنیر روح الله بیگی

مفیدی بدست آورد، که استفاده از این روش بسیار اقتصادی، ساده اما تقریباً قناعت بخش میباشد. **هدف تحلیل**

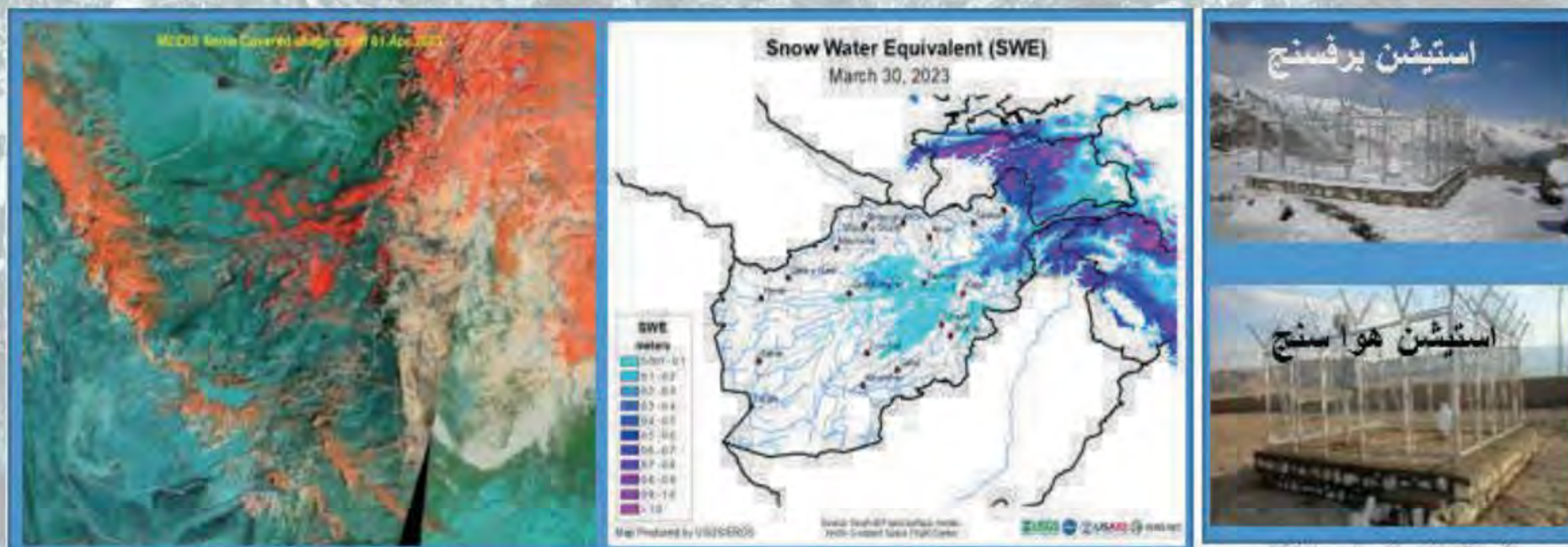
هدف این مطالعه عبارت اند از: تحلیل، بررسی و مقایسه مقدار بارندگی ها، ساحات تحت پوشش برف و دریافت آب معادل آن در سطح حوزه های دریائی کشور بوده، جهت تشخیص احتمالی وضعیت سال آبی و پیش بینی وقوعات سیلاب ها و خشکسالی ها میباشد، و در سه مرحله در اخیر ماه های (جنوری، فبروری و مارچ) صورت میگیرد.

ارقام مورد نیاز

جهت تحلیل برف، باران، ساحات تحت پوشش برف و دریافت آب معادل آن از ارقام و معلومات استیشن های هایدرو متیورولوژیکی و برف سنج وزارت آب و انرژی و تصاویر ماهواره که از شبکه های هوا شناسی معتبر بین المللی <https://wvs.earthdata.nasa.gov/?LAYERS=M> و <https://earlywarning.usgs.gov/fews> گرفته میشود و مورد استفاده قرار میگیرند. طوریکه در (شکل ۱ و ۲) نشان داده شده است.

حاصل شده از ذوب برف به دلیل تأخیر ذوبان آن منبع اصلی تغذیه آب های سطحی و زیرزمینی میگردد، و بعضاً به دلیل هم زمان شدن آب آن یکجا با بارش های بهاری باعث بروز سیلاب های مخرب و پرتلاطم می گردد. هم چنان برف یکی از منابع مهم و نهایت با اهمیت میباشد که ۸۰ فیصد آب دریا های کشور را تأمین مینماید، بنابراین مطالعه و اندازه گیری سطوح برف و تولید آب آنها ضرورت مبرم پنداشته شده، البته با داشتن امکانات تکنالوژی معاصر روز وسایل، وسایط سروی ساحوی، استیشن های برف سنج و بودن دفاتر لابراتوار در نواحی بالادست کوهستانات در ارتفاعات بالاتر از ۲۵۰۰ متری میتواند ما را درین امر به نتیجه مطلوب و موثر نایل آورد، اما با محدود بودن امکانات و مشکلات ساحوی حدالامکان میتوان (اندازه گیری و مطالعات ساحات تحت پوشش برف) را از روش های دیگری مانند (Remote Sensing) یا سنجش از راه دور استفاده به عمل آورد. که بر همین اساس استفاده از روش سنجش از راه دور و تصاویر ماهواره در قسمت شناسایی مناطق برفگیر و ارزیابی تغییرات آنها حد اقل نتیجه

افغانستان یک مملکت کوهستانی بوده، و در منطقه خشک و نیمه خشک کره زمین قرار گرفته است، و از طرف دیگر تغییرات اقلیم باعث گردیده است تا زمستان آن از حالت نورمالش دگرگون شود، به همین سبب همیشه با تنش ها و مشکلات آبی فراوانی مواجه می باشد، درین جاست که مطالعه میزان بارش (برف و باران) با ذخایر آب آن امر ضروری می باشد. از جمله بارش برف که یکی از نعمات الهی بوده و در مناطق کوهستانی ذخیره میشود و کشور را از حالت صحرا زدایی همچو افریقا نجات میدهد، پوشش برف و مقدار آب ذخیره شده آن بیانگر مقدار بارشهای جامد بوده که مهمترین عنصر تأثیر گذار در میزان ذخایر آب کشور بشمار میرود، و یکی از پدیده های مهم هایدرومتیورولوژیکی و اقلیمی در سطح حوزه های دریائی میباشد. همچنان برف یکی از اشکال مهم بارش در چرخه هایدرولوژی مناطق کوهستانی میباشد که در تأمین منابع آب آشامیدنی، زراعت و مالداری، تولید برق و ماهی پروری در مناطق پایین دست نقش بسا ارزنده را ایفا می نماید، ازسوی دیگر جریان های آب

اشکال ۲: تصویر سمت راست آب معادل برف، و تصویر سمت چپ ساحات پوشش برف را نشان میدهد

اشکال ۱: عکسهای استیشن برف سنج و باران سنج

خلاصه تحلیل

در این مطالعه در سه بخش عمده جهت محاسبات و تشخیص وضعیت سال آبی که تحلیل ها صورت گرفته است، از ارقام مشاهداتی بارندگی (باران و برف) طی ۶ ماه (اکتبر الی مارچ) اشتیشن های هایدرومتیورلژیکی و برف سنج وزارت آب و انرژی بین سالهای ۲۰۱۲ الی ۲۰۲۳ و سال ۲۰۲۳-۲۰۱۴ در برنامه اکسل، و از تصاویر ماهواره یی MODIS و شبکه

FEWS.NET که از طریق انترنت نشر و پخش میگردد، از یک تاریخ مشخص و مشابه یعنی از ۳۰ مارچ سال های ۲۰۱۸، ۲۰۱۹، ۲۰۲۰، ۲۰۲۱، ۲۰۲۲ و ۲۰۲۳ اخذ شده و در پروگرام سیستم معلوماتی جغرافیایی (GIS) جهت دریافت مقدار آب قابل دسترس حوزه های دریایی کشور استفاده به عمل آمده است.

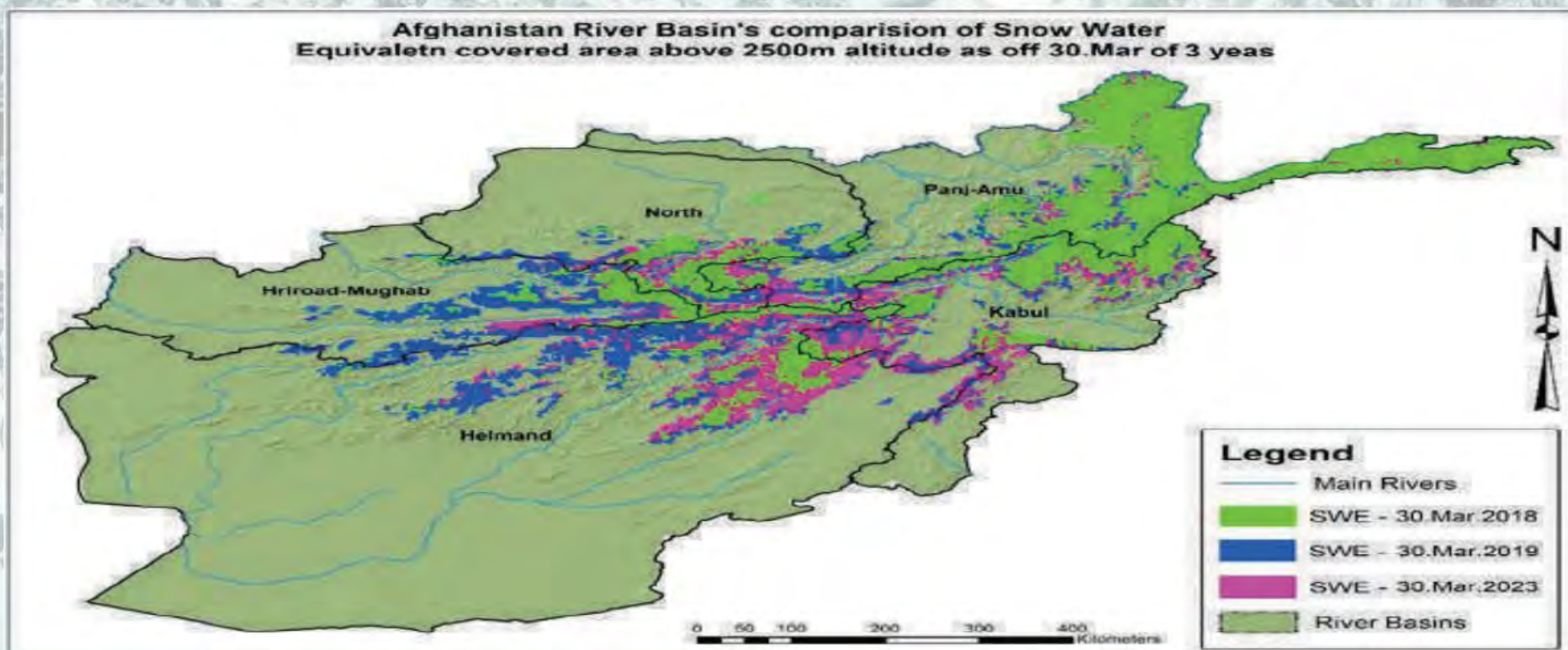
درین تحلیل که از ارقام بارندگی ها و تصاویر ماهواره مورد تحلیل و ارزیابی قرار گرفته، عمق

تجمعی باران و برف به (mm و cm) مساحت پوشش آب معادل برف به (m^۲) و حجم آب به (BCM) مشخص شده است، که بیانگر کاهش یا افزایش مقدار بارندگی و ساحات پوشش بوده، و هم چنان چگونگی تغییرات باران، برف، و آب معادل برف را در سالهای مختلف نشان میدهد، و با بدست آوردن معلومات حاصله آنها می توان در قسمت پیشگویی احتمالی آب قابل دسترس، وقوع سیلابها و خشکسالی ها تصمیم گیری اتخاذ نمود.

روش کاری

شکل ۳: روش کاری را جهت تحلیل و بررسی مقدار بارندگی (باران و برف)، پیش بینی وضعیت سال آبی (پراپی و کم آبی) در سطح حوزه های دریایی نشان میدهد.

ماه مارچ بین سالهای ۲۰۱۸، ۲۰۱۹ و ۲۰۲۳ می باشد. شکل ۴: بیانگر ساحات تحت پوشش آب معادل برف در تاریخ

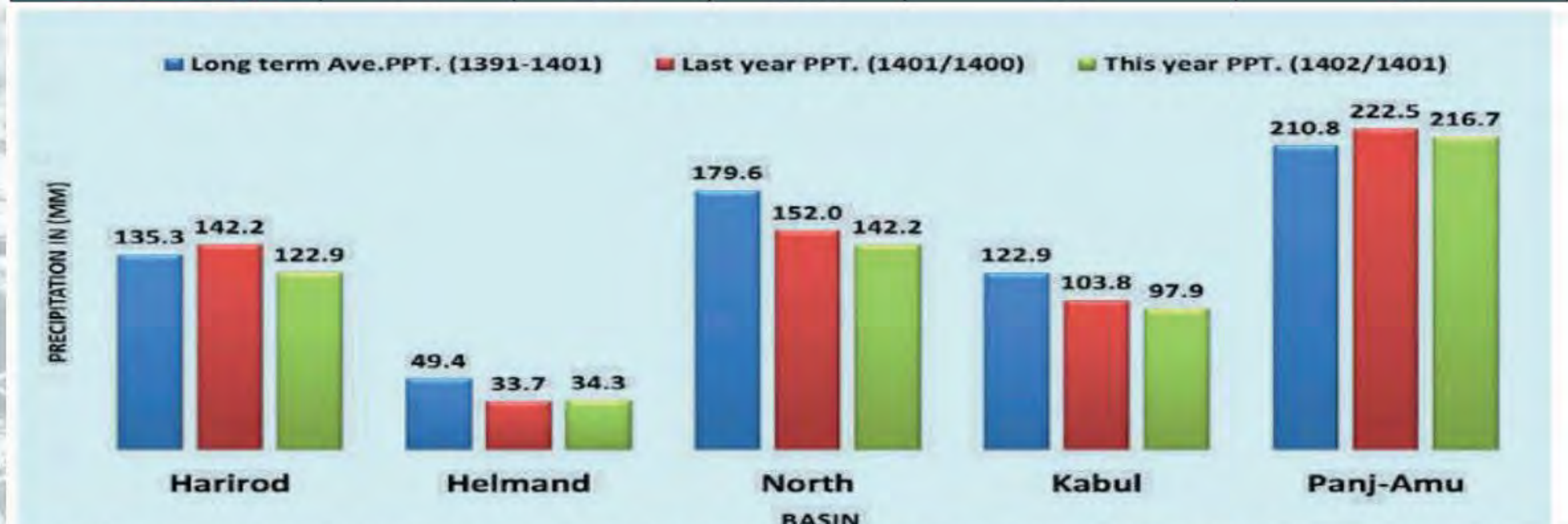
بخش اول

تحليل وضعیت بارندگی (باران)

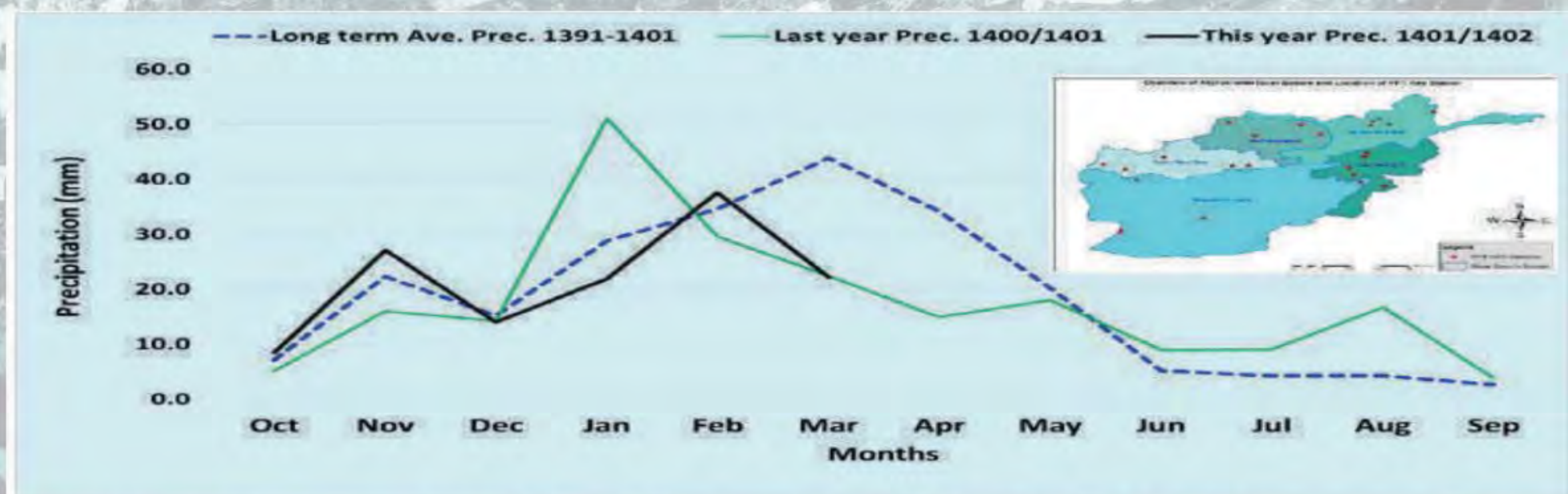
- تحليل و تجزيه ارقام بارندگی (باران) از اوایل میزان الی دلو بین سالهای (۱۳۹۱ الی ۱۴۰۱) از ۲۵ استیشن کلیدی هایدرومتیورولوژیکی در حوزه های دریایی کشور با استفاده از پروگرام اکسل صورت گرفته است. بعداز ترتیب گرافها، و دریافت تفاوت فیصدی اوسط مجموعی ارتفاع باران مشخص گردیده است، که درجدول ۱، و اشکال ۵ و ۶ به صورت واضح بیان شده اند.

جدول ۱: تحليل وضعیت بارندگی (باران) را در سه دوره زمانی و تغییرات فیصدی آنرا در دو دوره زمانی به تفکیک حوزه های دریائی در طی ۱۱ سال نشان مدهد.

River Basin	Long term (1391-1401) Ave.PPT. in (mm)	Last year (1401/1400) PPT. in (mm)	This year (1402/1401) PPT. in (mm)	Prercentage of change this year with last year	Percentage of change this year with long term Average
Harirod	135.3	142.2	122.9	-14%	-9%
Helmand	49.4	33.7	34.3	2%	-31%
North	179.6	152.0	142.2	-6%	-21%
Kabul	122.9	103.8	97.9	-6%	-20%
Panj Amu	210.8	222.5	216.7	-3%	3%
Total Average	139.6	130.8	122.8	-6%	-12%

شکل ۵: مقدار بارندگی (باران) را در سه دوره زمانی در سطح حوزه های دریائی کشور طی ۱۱ سال نشان میدهد.

شکل ۶: گراف مقایسوی مقدار بارندگی را در سه دوره زمانی در سطح کشور نشان میدهد.

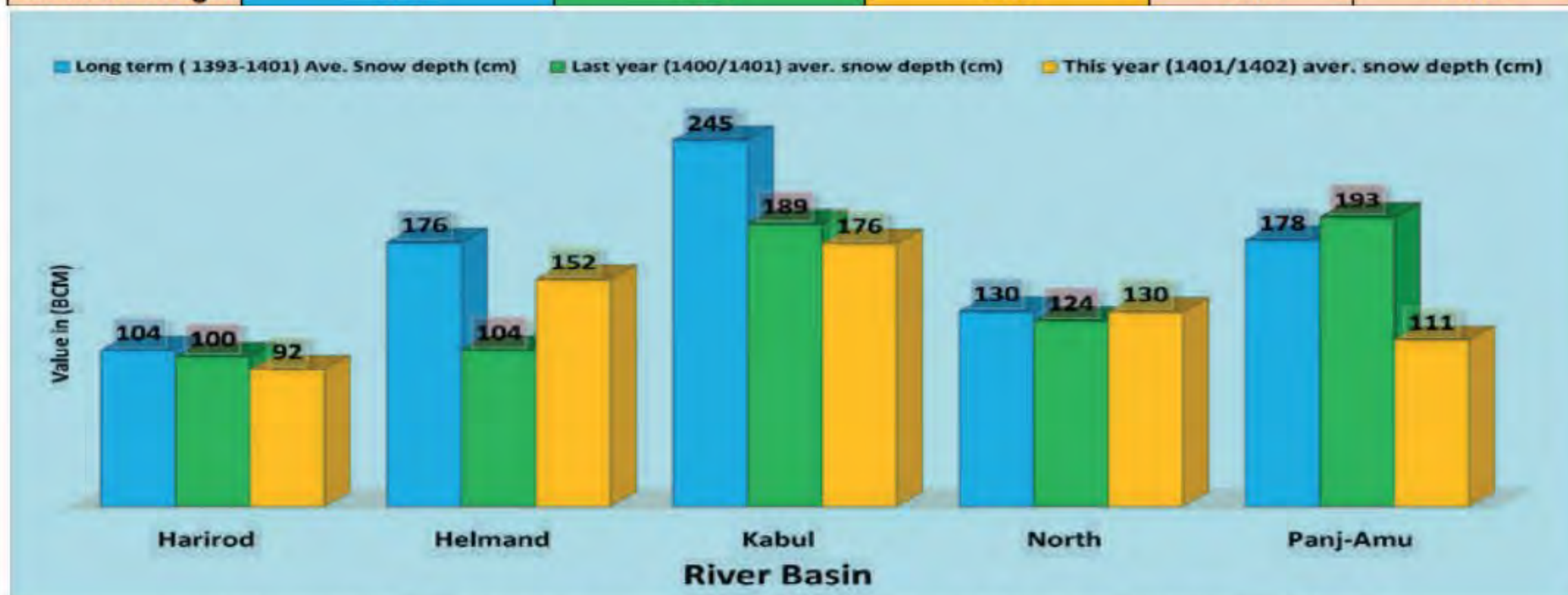
بخش دوم

تحليل وضعیت بارندگی (برف)

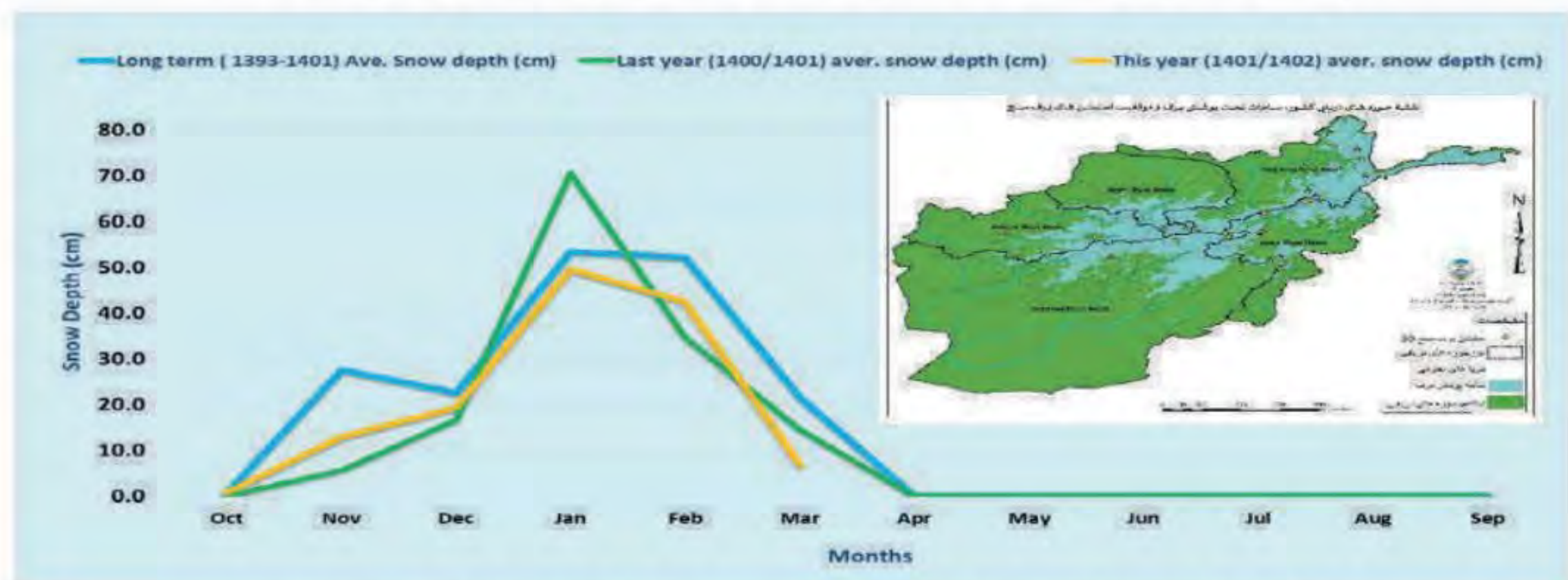
- تحليل و تجزيه ارقام بارندگی (برف) از ماه اکتبر الی مارچ بين سالهای (۱۳۹۳-۱۴۰۱) از ۳۰ استیشن برف سنج حوزه های دریایی کشور با استفاده از پروگرام اکسیل مورد تحليل، بررسی و محاسبه قرار گرفته است و همچنان تفاوت فیصدی اوسط مجموعی عمق برف در طی ماه های متذکره مشخص گردیده است، که نتایج آن طی جدول ۲، و اشکال ۷ و ۸ نشان داده شده اند.

جدول ۲: تحليل وضعیت بارندگی (برف) را در سه دوره زمانی و تغییرات فیصدی آنرا در دو دوره زمانی به تفکیک حوزه های دریایی در طی ۹ سال نشان میدهد.

River Basins	A	B	C	=(C/B)-1	=(C/A)-1
	Long term (1393-1401) Ave. Snow depth (cm)	Last year (1400/1401) aver. snow depth (cm)	This year (1401/1402) aver. snow depth (cm)	Comparing with last yeas (%)	Comparing with long term Aver (%)
Harirod	104	100	92	-9%	-12%
Helmand	176	104	152	45%	-14%
Kabul	245	189	176	-7%	-28%
North	130	124	130	5%	0%
Panj-Amu	234	193	111	-42%	-53%
Total Arverage	178	142	132	-7%	-26%

شکل ۷: گراف عمق برف را در سه دوره زمانی طی ۹ سال در سطح حوزه های دریایی کشور نشان میدهد.

شکل ۸: گراف تمایل (افزایش و کاهش) مقدار برف را در سه دور زمانی در سطح کشور نشان میدهد.

بخش سوم

تحليل و تجزيه پوشش برفی و آب معادل آن

- تحليل و تجزيه پوشش برف و آب معادل آن با استفاده از تصاویر ماهواره مورخ ۳۰ مارچ بين سالهای (۲۰۱۸ الی ۲۰۲۳) در ساحات بالاتر از ارتفاعات ۲۵۰۰ متری حوزه های دریایی کشور توسط پروگرام (GIS) صورت گرفته، و همچنان ارقام مقدار تجمعی آب معادل برف حاصله توسط پروگرام اکسل محاسبه و گرافهای آن نیز ترتیب شده، و چگونگی تفاوت فیصدی آب بين سالهای متذکره دریافت گردیده است. که در جدول ۳ و ۴، و اشکال ۹ و ۱۰ به صورت واضح بیان گردیده اند

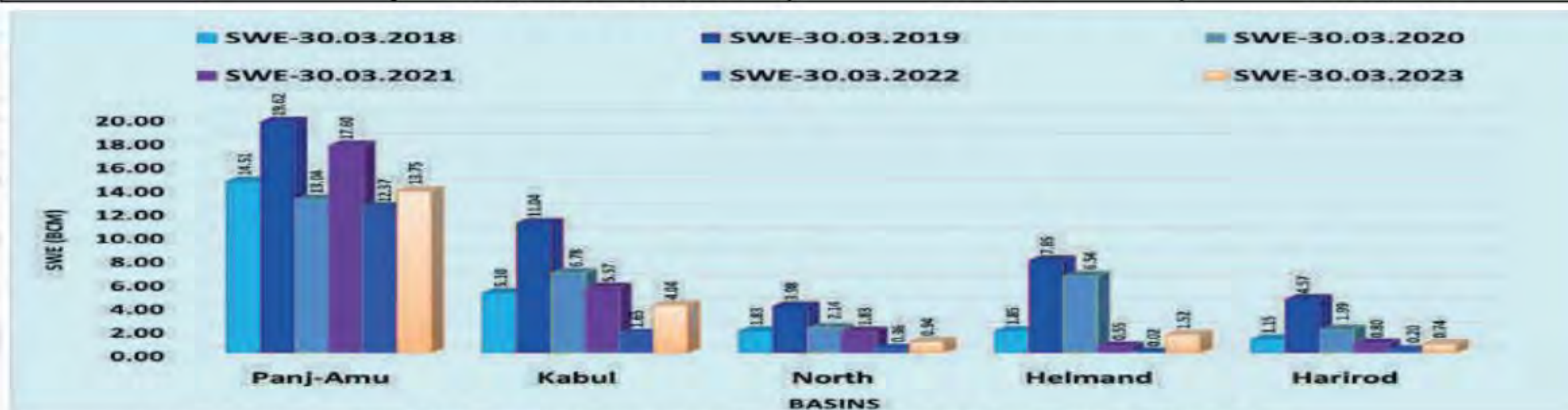
جدول ۳: چگونگی مقدار برف معادل آب حوزه های دریایی کشور را در طی ۶ سال نشان میدهد.

جدول مقایسوی مقدار آب معادل برف حوزه های دریایی کشور به (BCM) بالاتر از ارتفاعت 2500 متری در تاریخ 30. مارچ. بین سالهای 2023-2018

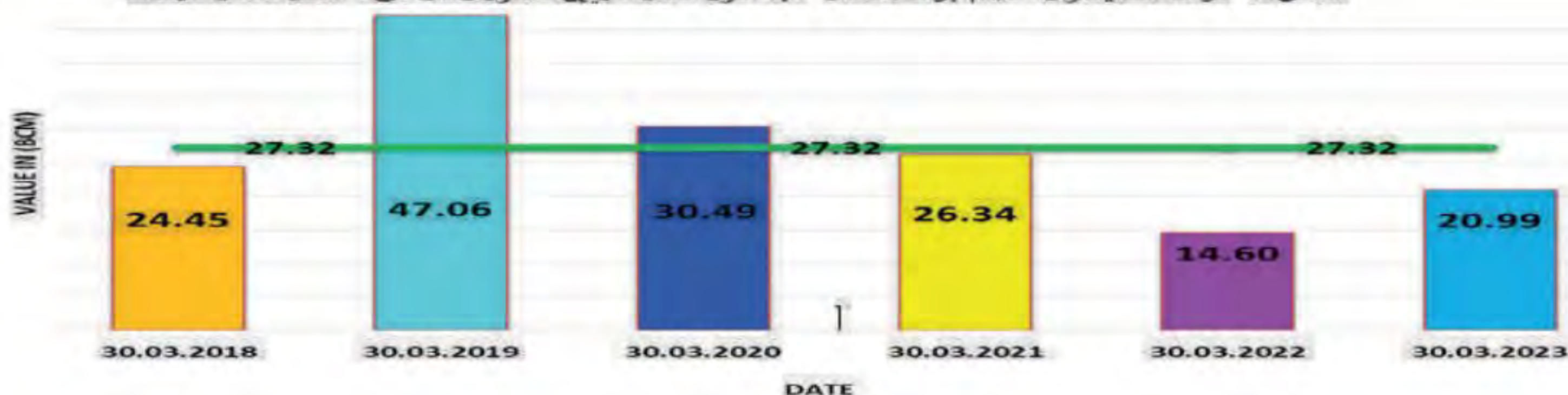
Date	Panj-Amu	Kabul	North	Helmand	Harirod	مجموعه
SWE-30.03.2018	14.51	5.10	1.83	1.85	1.15	24.45
SWE-30.03.2019	19.62	11.04	3.98	7.85	4.57	47.06
SWE-30.03.2020	13.04	6.78	2.14	6.54	1.99	30.49
SWE-30.03.2021	17.60	5.57	1.83	0.55	0.80	26.34
SWE-30.03.2022	12.37	1.65	0.36	0.02	0.20	14.60
SWE-30.03.2023	13.75	4.04	0.94	1.52	0.74	20.99
Ave.2018-2023	15.15	5.70	1.85	3.06	1.58	27.32

جدول شماره ۴: چگونگی تفاوت فیصدی مقدار آب معادل آبرف حوزه های دریایی کشور را نشان میدهد.

SWE Value total deffirence percentage (%) as off 30.03.2018-2023			
ID	Date	Total SWE	=(C/B and A)-1
A	Average 2018-2023	27.32	-23%
B	Last year 2021/22	14.60	44%
C	This year 2022/23	20.99	This year

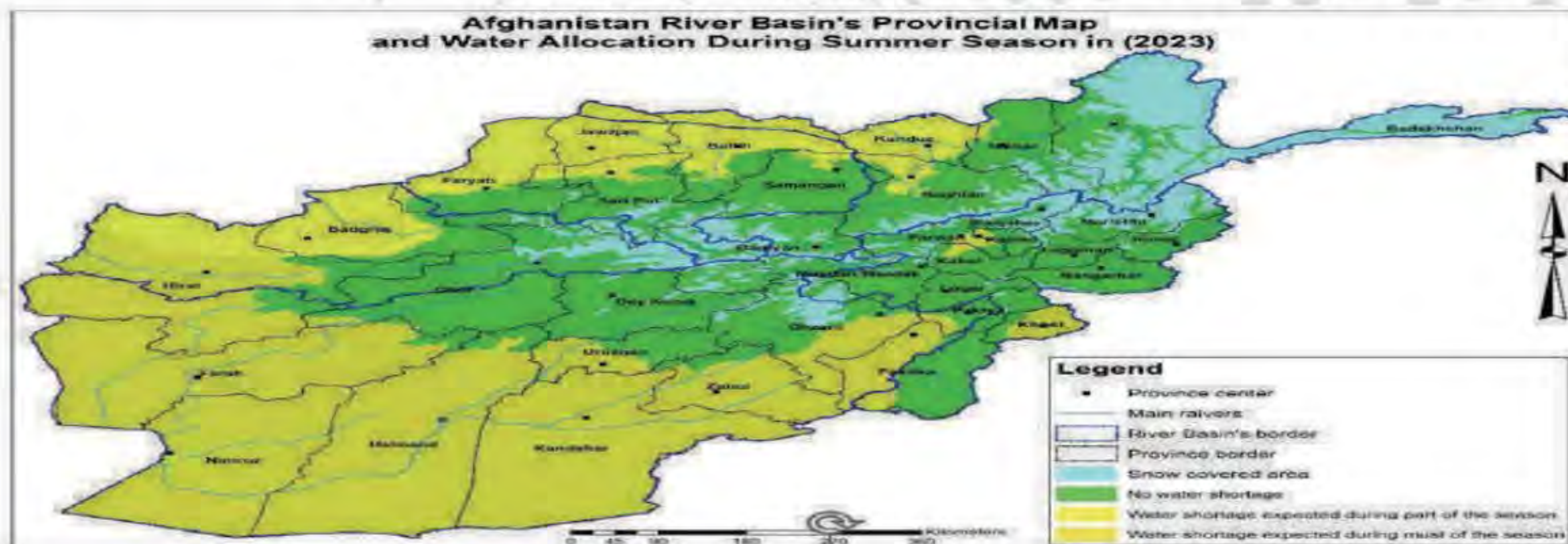
شکل ۹: گراف مقایسوی حجم برف معادل آب حوزه های دریایی کشور را در طی ۶ سال نشان میدهد

شکل ۱۰: گراف مقایسوی حجم برف معادل آب را در سطح کشور در طی ۶ سال نشان میدهد

در نهایت از نتایج سه تحلیل انجام شده و همچنین با استفاده از روش تجربی نقشه وضعیت سال آبی (کم آبی و پرآبی) تهیه گردیده است. در شکل ذیل نوع شدت خشکسالی یا کم آبی به رنگهای مختلف نشان داده شده است. قرار شکل (۱۱)

شکل ۱۱: نقشه ساحات تحت تهدید خشکسالی را در حوزه های دریایی کشور نشان میدهد

نتیجه گیری:

-بارندگی (باران) طی ماه های (اکتبر الی مارچ) سال آبی (۱۴۰۲/۱۴۰۱) در سطوح پائینتر از ۲۵۰۰ متری کشور نسبت به اوسط سال های (۱۴۰۱-۱۳۹۱) در حدود ۱۲ درصد کاهش و نسبت به سال گذشته (۱۴۰۱/۱۴۰۰) در حدود ۶ درصد نیز کاهش را نشان میدهد.

-بارندگی (برف) برف طی ماه های (اکتبر الی مارچ) سال آبی (۱۴۰۲/۱۴۰۱) در سطوح ۲۵۰۰ متری کشور نسبت به اوسط سالهای (۱۴۰۱-۱۳۹۳) در حدود ۲۶ درصد کاهش و نسبت به سال گذشته (۱۴۰۱/۱۴۰۰) در حدود ۷ درصد نیز کاهش را نشان میدهد. باید خاطر نشان ساخت که میزان برف باری و چگونگی فیصدی آن نظر به هر حوزه دریایی متفاوت میباشد.

-تحلیل مقدار آب معادل برف برویت تصاویر ماهواره در سطوح بالاتر از ۲۵۰۰ متری کشور نشان میدهد، که در تاریخ ۳۰ مارچ سال آبی امسال (۲۰۲۲/۲۰۲۳) آب معادل برف آن ۲۰،۹۹ بلیون مترمکعب تخمین گردیده است در حالیکه در سال آبی گذشته (۱۴۰۱-

۱۴۰۰) در عین مقطع زمانی ۱۴،۶۰ بلیون مترمکعب بوده است، درمقایسه امسال با سال گذشته در حدود ۶،۳۸ بلیون متر مکعب افزایش را نشان میدهد.

-با در نظر داشت نقشه فوقانی (شکل ۴) ساحه پوشش برف سال ۲۰۱۸ نسبت به سال ۲۰۲۳ کمتر بوده، اما مقدار آب آن نسبت به سال ۲۰۲۳ ارقام بیشتر را نشان میدهد، به دلیل اینکه برف سال ۲۰۲۳ از نوعیت خشک برف برخوردار بوده و مقدار آبدی آن کمتر بدست آمده است. طبق گراف (۱۰)

-تحلیل آب معادل برف در تاریخ ۳۰ مارچ امسال در سطوح بالاتر از ۲۵۰۰ متری کشور نسبت به سال گذشته ۴۴ فیصد افزایش، و نسبت به اوسط چند سال ۲۳ فیصد کاهش را نشان میدهد.

-با در نظر داشت تغییرات اقلیم و نتایج تحلیل های انجام شده دور سوم و نهایی، در سال آبی (۱۴۰۱/۱۴۰۲) نسبت به اوسط میان مدت بین سالهای (۱۴۰۲-۱۳۹۳) مقدار برف و آب معادل آن زیرنورمال بوده، بناً میتوان گفت که در بعضی از ساحات حوزه های دریایی کشور در فصل تابستان آب نا کافی برای سکتور های مختلف وجود خواهد

داشت. طبق شکل (۱۱) فوق
پیشنهادهات:

- ❖ مدیریت آب در آبریز (Watershed management) تقویت گردد، تا موثریت استفاده از آب بیشتر شود.
- ❖ برنامه های آگاهی دهی برگزار گردد تا مردم و سکتور های استفاده کننده آب در قسمت مصرف و استفاده از آن صرفه جوئی کنند.
- ❖ از اینکه در اواخر برف باری ها فصلی قرار داریم، بخاطر تغذیه آبهای زیر زمینی و کاهش اثرات خشکسالی آب باران تعمیرها و عموماً بام خانه ها به سیستم محلی (Rain Water harvesting) ذخیره گردد.
- ❖ جهت نظارت و تحلیل اثرات تغییرات اقلیمی در مناطق کوهستانی شبکه های نظارتی توسعه یابد.
- ❖ حوزه های دریایی کشور در قسمت نشر پیام های آگاهی دهی و پیش بینی شده سهم بگیرند.

Reference:

- Water Allocation estimation-Normal versus ۲۰۰۵-۰۶ and ۲۰۰۶-۰۷ season
Luc VERELST GIS Specialist – Commission of the European Union LANDELL MILLS LIMITED ۲۰۰۶.
- Monitoring of snow cover changes in Iran using the NDSI algorithm in TERRA/MODIS images
Koozhad Raispour ۱, ۱ Assistant Professor of Climatology, University of zanzan, and Department of geography.
- Meyagi JICA Technical Assistant with Ministry of Energy and Water – ۲۰۱۸.

د افغانستان د اوبو مدیریت او اقتصادي ارزښت

انجنیر محمد خان غورځنگ

د اوبو زیاتیدونکې اړتیا او ارزښت

اوبه د بشر د ژوند او نورو ژوندیو موجوداتو لپاره، له مهمو اړتیاوو څخه شمېرل کېږي د ټولو ژوندي سارو (داخلي جوړښت) له څلورو څخه درې برخې له اوبو څخه جوړې شوې دي او ډېرې یې په خپل ځان کې له ۶۰ څخه تر ۸۰ سلنو پورې اوبه لري یا جوړې شوې دي

د ځمکې په کره کې د اوبو ډېره برخه په سمندرونو کېښې ځای پر ځای شوې ده، چې مالګینې دي کومې اوبه چې انسانان یې د څښاک لپاره کاروي د ځمکې د کرې ۳٪ جوړېږي چې خوړې اوبه دي. د اوبو یو مالیکول د هایدروجن له دوو او اکسیجن له یوه اټوم څخه جوړې شوې دي. خوړې او یا د څښاک اوبه په ډیروالي سره نه پیدا کېږي ددې اوبو سرچینه اورښتونه دي او کله چې د ځمکې لوري ته راکوزیږي یوه برخه یې د ځمکې پر مخ روانیږي او له سندونو، ویالو او چینو سره یو ځای کېږي او بله برخه یې د ځمکې ژورو ته ځي چې د ځمکې لاندې اوبه جوړوي چې بیا د څاګانو د کیندلو او طبیعي چینو له لارې د انسان او نورو ژوندي سارو د لاس رسي وړ ګرځي.

د یادولو وړ ده، چې د تېرې پېړۍ په وروستیو کلونو کې، د چاپیریال په سرچېنو کې د انسانانو د بې ځایه لاس وهنو له مخې شته سرچینې د ګواښ سره مخامخ شوې دي او د اوبو او اورښتونو د کچې کمښت او د اوبو له کبله په نړیواله کچه راتوکېدونکې ستونزې د روانې پېړۍ له پیله د بحث توده موضوع ده. په دې تړاو د نړیوال بانک د پخواني مرستیال، ۱۹۹۵م کال

وړاندوینه مشهوره ده، چې وایي: په ۲۰مه پېړۍ کې ډېرې شخړې او جګړې د تېلو په اړه وې، خو د ۲۱مې پېړۍ ډېرې جګړې به پر اوبو وې.

د نړیوال بانک د څېړنو له مخې، اوس مهال د نړۍ ۸۰ هېوادونه د اوبو له کمښت سره مخ دي او ۲.۸ ملیارده خلک په هغو سیمو کې ژوند کوي، چې په لوړه کچه د اوبو د کمښت له فشار سره مخ دي. داسې تمه کېږي، چې دا کچه به تر ۲۰۳۰م کال پورې ۳.۹ ملیارده تنو (د نړۍ نژدې نیمایي نفوس) ته ورسېږي.

د ملګرو ملتونو د وړاندوینې له مخې، ۲۱مې پېړۍ تر نیمایي پورې به د ځمکې د اوبو د ضایع کېدو او ککړېدو له کبله ښایي د ټولې نړۍ ۷۰ سلنه وګړي (شاوخوا ۷ ملیارده تنه) د خوړو اوبو له کموالي سره مخ شي. همدا لامل دی، چې ورځ تر بلې د اوبو اړتیا او ارزښت زیاتېږي او افغانستان هم د هغو هېوادونو په کتار کې دي، چې د اوبو له کمښت سره مخ دي. د اوبو کمښت په ځانګړې توګه زموږ پر هېواد د لاندې برخو له مخې

- د ګاونډیو هېوادونو لاسوهنې
- د کرنیز سکتور او اقتصادي وضعیت.
- د څښاک پاکو اوبو ته نه لاس رسي.
- د اوبو کچه او وروستۍ وچکالي
- اغېزې ښندلې او په هېواد کې یې د اوبو اړتیا او ارزښت لا ډېر لوړ کړي دي

همدارنگه په ځینو مهمو لیکنو کې لولو چې

د مایا له امپراتوري څخه نیولې تر نني یمن او سور یې پورې، د ټولنیزو انډینینو او د هېوادونو ترمنځ د جګړو

اصلي لامل همدا د اوبو بحران دی، څېړنو ښودلې ده چې په راتلونکو ۵۰ او ۱۰۰ کلونو کې له ۷۵ څخه تر ۹۵ سلنو پورې د جګړو د پېښیدو امکان شته دی، چې ددې ټولو اصلي دلیل موسمي بدلونونه او د اوبو کمښت دی چې هېوادونه یو د بل پر وړاندې دروي.

په ځمکنۍ کره (غونډاري) کې افغانستان په وچه کې یو پروت هېواد دی، چې د رنګارنګ ملتونو څخه جوړه جغرافیه ده او ددې هېواد توپوګرافي د هماليا په جنوبي لويديځه غاړه کې شتون لري چې د هندوکش د لوړو غرونو څوکې د ۸۰۰۰ مترو په لوړوالي سره چې د کال په څلورو واړو فصلونو کې د ښکلو درو سره او د ډکو سیندونو درلودونکی هېواد دی

- په شمال کې د آمو سیند.
- په سهیل کې د هلمند سیند.
- په لويديځ کې د هریرود سیند.
- په ختیځ کې د کابل سیند

د مالوماتو له مخې په افغانستان کې د اوبو شته سرچینې او د کرکيلې وړ ځمکې ډول ډول (متفاوتې) دي د ځینو مالوماتو له مخې په افغانستان کې د اوبو کلنۍ اندازه ۷۵ ملیارده متره مکعبه ښوودل شوې ده چې له دې جملې څخه ۲۱ سلنه یا ۱۵.۸ ملیارد مترمکعبه د سیندونو چې د اوبو لګولو په موخه کارول کېږي، ۴ سلنه (۲.۸) ملیارد مترمکعبه تر ځمکې لاندې اوبه د کرنې او ۲ سلنه (۱.۴) ملیارد متر مکعبه د سیندونو او څاګانو چې د نورو موخو لپاره کارول کېږي، برسېره پردې یوازې ۲.۶ میلیون هکتاره یا په بله ژبه په هېواد کې د کرنې وړ ځمکو نیمایي مساحت تر کرنې لاندې دي.

د افغانستان د پنځه ګونو سېنډېزو حوزو د اوبو په اړه جدول

د سیند نوم	هغه سیندونه چې له یاد سیند سره یو ځای کېږي	تر یونین لاندې ځمکه	ظرفیت
		کیلومتر مربع	په ملیارد متر مکعب
د آمو سیند	واخان، کوکچه، قندز او یامیر ښخه	۹۱۰.۵	۲۲
شمال سیند	شیرین تګاب، سريل، بلخ	۷۱۰.۷	۱۰.۸۸
د هلمند سیند	ارغنداب، غزنی، ترنگ، ارغستان او موسی قلعه	۲۶۲۹	۹.۳۰
لويديځ سیند	خاش رود، ارسکن قراه رود، هریرود، مرغاب، کشک، گلران	۷۸۰.۲	۳۰.۰۶
کابل سیند	میدان، کابل، اوګر، شتل، غوربند، پنجشیر، علی شنگ، غلینګار، کونړ جلال آباد	۷۷۰.۷	۲۰.۷۶
ټوله	۲۳ سیندونه	۲۹۶۸.۳	۷۵

په افغانستان کې د اوبو حالت

په افغانستان کې د پنځو لسيزو جګړو شتون د هېواد د اوبو برخه تر خپل تاثیر لاندې راوستې وه حال دا چې په هېواد کې ددې ستر نعمت ډیروالی شتون لري او د نورو ګاونډیو پرتله د اوبو په برخه کې

غالب ګمان سره د کابل د ښار تر ځمکې لاندې اوبه د ککړتیا پر لوري روانې او ورځ تر بلې په ځانګړي ډول په ښاري سیمو کې دا ستونزه د یوې فاجعې لوري ته تلونکې بریښي. د اوبو کمښت د نه مدیریت له مخې، د اقلیمي

لوی لاس لري مګر د مدیریت د نه شتون له مخې د اوبو دا ملي پانګه د کمښت او هېواد یې د اوبو له ویرونکي حالت سره مخامخ کړی دی چې لا تر اوسه پورې دا لړۍ دوام لري د هېواد د وګړو د نفوسو ۷۰ سلنه د څښاک پاکو اوبو ته لاس رسي نه لري او په

بدلونونو سره یو ځای د هېواد خوراکي امنیت او په ځانګړي ډول کرنیزه برخه تر ګواښ لاندې رواستې ده. د کرنې ۹۰ سلنه چې د هېواد د اوسیدونکو ۸۰ سلنه پکښې بوخته د اوبو د کمښت له مخې نشي کولای چې هېوادوالو ته خوراکي امنیت برابر کړي او د هېواد د اوسیدونکو دریمه برخه له دې ساحې څخه رنځ وړي او که اړین تدابیر ونه نیول شي کیدای شي چې د هیواد کرنیز تولیدات تر ګواښ لاندې راولي.

که چیرې نور هیوادونه او نړیوال بشردوست سازمانونه «ټولنې» خپلې مرستې بندې او یا وځنډوي کیدلای شي چې دا بحران لا ژور او اوږد شي.

د افغانستان په شمال او سهیل لویديځ کې د قوش تېپې کانال او کمال خان بند جوړونه د افغانستان د اوبو د مدیریت په لوري یو ګټور ګام.

د قوش تېپې کانال د مرکزي اسیا په سېندېزه حوزه کې ډېره مهمه او اړینه طرح شمېرل کېږي چې یاد کانال د افغانستان د ملي پراختیا شرکت له لوري مدیریت شوی چې بودجه یې د سیمې د عمومي او ملي سرچینو څخه برابرېږي یاد کانال د ۲۸۵ کیلومترو په اوږدوالي، د ۱۰۰ مترو په سور او ۸ مترو په ژوروالي سره، د هېواد تر ټولو لوی کانال شمېرل کېږي او د افغانستان په شمال (بلخ، جوزجان او فاریاب) ولایتونو کې به له (۵۵۰۰۰۰) هکتاره څخه ډېرې کرنیزې ځمکې خړوبې کړي او د افغانستان دا درې ولایتونه به د غلې په کندو بدل کړي چې نه یواځې د افغانستان لپاره، بلکې د سیمه په کچه یو ښه زیری دی.

که څه هم د یادې پروژې کارونه څو کاله وړاندې پیل شوي وه، چې لومړني کارونه او د پروژې امکان سنجولو مطالعې (څېړنه) په تېر حکومت کې تر سره شوي وه، خو د افغانستان د اسلامي امارت په راتګ سره حیرانونکې چټکتیا رامنځته شوه او د سپوږمکۍ له انځورونو څخه ښکارې چې د ۲۰۲۲م میلادي کال مارچ له ۲۲ نېټې څخه د ۲۰۲۳م کال د می تر میاشتې تر ۱۹ نېټې پورې د یادې ټولګټې پروژې کارونه تر ۱۰۰ کیلومترو پورې بشپړ شوي دي که څه هم په افغانستان کې دښتې ځمکې او د اوبو سرچینې په ډېره اندازه شتون لري چې لا تراوسه پورې خوندي پاتې دي او په زړه پورې دا ده چې د افغانستان ۸۰ سلنه اوبه د هېواد له لوړو غرونو (هندوکش) له څوکو څخه سرچېنه اخلي چې د اوږي په رارسیدو سره دا لوړې څوکې اوبه کېږي او د سېندونو د اوبو برابرۍ دي او د قوش تېپې کانال هم د آمو له سیند څخه سرچینه اخلي او پیلېږي او په شمال کې سترې او

پراخې ځمکې تر اوبو لاندې راولي چې دا په افغانستان کې د اوبو د مدیریت په برخه خورا ستر ګام ګڼل کېږي.

همدارنګه د نیمروز په ولایت کې د کمال خان بند جوړونه هم د پام وړ ده اړینه ده چې د دې بند د جوړولو تاریخ د هلمند د سیند له مطالعې سره یو ځای کړو، ځکه چې د کمال خان تاریخ ددې سیند سره غوټه شوی دی او د یوه مطالعه کول بېله بل څخه کوم مفهوم نلري د کمال خان د بند په هکله لیکل شوي چې ددې بند طرح او جوړونه ۱۹۶۶م میلادي کال ته ورګرځي مګر د هغه وخت په هېواد کې د ناامنیو له مخې ددې سترې او ټولګټې پروژې کارونه سرتو ونه رسېدل خو له ډېرو ځنډونو او ستونزو سره سره په ۲۰۱۲م میلادي کال ددې سترې پروژې چارې په رسمي ډول پیل شوې دکمال خان بند به نه یوازې د سیمې د چاپیریال لپاره به ګټور رول ولري، بلکې د ۱۸۰ زرو هکتارو څخه زیاتو ځمکو ته به د خړوبولو اوبه، د ۵۲ میلیون مترمکعبه اوبو په لرلو سره د اوبو راغونډولو ذخیره او برسیره پردې د ۹ میګاواټو په شاوخوا کې د برېښنا د جوړولو وړتیا به هم ولري

د افغانستان د اوبو په سیستم کې شته ستونزې افغانستان د ډېرو کلونو په اوږدو کې په رسمي ډول د ۷۵ ملیارد مترمکعبو په اندازه له هوا څخه د اوبو د تر لاسه کولو لرونکي هیواد دی که څه هم د اوبو دا پدیده یوه نیکمرغي ګڼل کېږي ولې په خواشینۍ سره د اوبو د کمزوري مدیریت له مخې په یوه ننگونه اوښتې، او هیواد ددې ننگونې له امله له ډېرو ستونزو سره لاس او ګریوان دی. اړینه برېښي چې د اوبو د نه مدیریت په شتون کې د لاندینيو ستونزو څخه یادونه وشي:

- ۱— سیاسي بې ثباتي.
- ۲— په هیواد کې د څو لسیزو جګړیز حالت.
- ۳— د اوبو د سرچینو په باره کې د بیکاره او بې ګټې سیاستونو شتون.
- ۴— د اوبو په لګښت کې تغیر او نه اندول.
- ۵— د اوبو له سرچینو څخه ناوړه ګټه اخیستنه.
- ۶— اقلیمي بدلونونه.
- ۷— له زراعت سره د ډیرو هېوادوالو تړاو.
- ۸— د ډیرو کمو فني متخصصینو شتون.
- ۹— د زیربناوو نه شتون.
- ۱۰— د کرنې په برخه کې د سیمه ایزو او دودیزو سیستمونو شتون.
- ۱۱— بندونو او پروژو ته نه پاملرنه.
- ۱۲— د ژوند د چاپیریال زیانونو ته نه پاملرنه.

په عین حال کې د هېواد د اوبو سرچینود ښه مدیریت لپاره اړینه ده چې د یادو شویو ننگونو په پام کې نیولو سره د اوبو د سرچینو د ښه مدیریت لپاره لاندېني ګټور وړاندیزونه په پام کې ونیول شي:

- د یوه ګټور مدیریتي سیستم جوړول.
- د مختلیفو څانګو په منځ کې د مرستې او همغږي ډېروالی.
- د اوبو د جوړښتونو (بندونو، کانالونو، څاګانو او اوبو لګولو د شبکو) پراخوالی.
- د مدیریتي مسولینو د فني ظرفیت (وړتیا) لوړول.
- د اوبو د ښه مدیریت په موخه د نوو فني روشونو ډېروالی.
- له ګاونډیو هېوادونو سره همغږي.
- د نړیوالو مرستو جذبول.

یادونه
اوبه د خدای ج له ګټورو نعمتونو څخه دي، ژوند په اوبو سره پیلېږي او بې له اوبو څخه ژوند کول امکان نه لري د ټولو ژوندیو موجوداتو ژوند په مستقیم ډول په اوبو پورې تړلی دی او خدای(ج) اوبه د ژوند بنسټ او پیلونکې بولي.

لنډه دا چې اوبه د ژوندي چاپیریال یو اړین عنصر او دا ښکاره ده، چې انسانان، حیوانات او نباتات ټول اوبو ته اړتیا لري تر کومه چې اوبه زموږ لپاره د خدایي نعمتونو څخه یو نعمت دی زموږ لپاره نازل شوې دي نو اړینه برېښي چې ددې الهی نعمت شکر ادا کړو او په سمه او سالمه توګه سره یې وکاروو او د یادونې وړ ده چې د اوبو ککړتیا په بحرونو، سیندونو، ډنډونو کې د انساني کړنو له لارې منځته راځي د اوبو د ساتنې لپاره د بشر ددې ناوړو کړنو مخنیوی اړین برېښي.

«د اوبو د ککړتیا مخنیوی د ژوند د ساتنې، او د اوبو په لګښت کې د اسراف مخنیوی د اوبو د سرچینو د ساتنې په مانا ده!!!»

دا یو څرګند حقیقت دی چې اوبه عامه شتمني ده او هرڅوک کولای شي د اصولو او ځانګړو قوانینو سره سم یې وکاروي. پدې توګه موږ اړیو تر څو د اوبو سرچینې ککړې نکړو، د اوبو په کارولو کې اسراف ونکړو، اوبه د غیر ضروري موخو لپاره ونه کاروو او اړینه ده چې تل د اوبو په کارولو کې عدل او انصاف په پام کې ونیسو تر څو په راتلونکي کې د نورو اولسونو (د راتلونکو نسلونو) حقونه په دې الهی نعمت کې ضایع نکړو.

د برېښنا انرژي د مارکیت پالیسي

ترتیب کوونکی: ډاکټر فتح الله خالد

د برېښنا په مارکیت کې د نرخونو ټاکل:
د مارکیت تړونونه:
د برېښنا د اخیستلو قراردادونه:
د ذخیرې ظرفیت تنظیمول او د برېښنا کارولو مالیه لوړول:
د سیمه ایزو شبکو د اعتبار ټاکل:
د گټو د نرخ تحلیل:
د مارکیت جوړښت:
د مارکیت ډیزاین او ارزونه:
د مارکیت تنظیم کوونکي:
د مارکیت مدیره هیئت:
د مارکیت گډون کوونکي کمیټه:
د برېښنا د مارکیت څارونکی:
د عملیاتي سیستم مسوولین (د برېښنا رسونې چارې):

پورته عنوانونه په دغه پالیسي کې ځای په ځای شوي، د پوره تکمیل څخه به د وزارت په ویب سایټ کې هم نشریږي، همدارنګه د هغو محصلینو په واک کې به هم ورکول کیږي چې د انرژي په برخه کې تحقیقات کوي، د سیمینارونو له لارې به هم د مختلفو پوهنتونو سره بحث پرې کیږي، موږ تمه لرو چې د انرژي پالیسیو ریاست دا ډول د تقنیني سندونو ترتیب به وکړای شي چې هیواد د انرژي په سکتور کې په ځان بسیا کړي.

استول شوې ده، دا چې په دغه پالیسي کې کوم مهم ټکي په نظر کې نیول شوي په لاندې ډول یې درسره شریکووم:

لېږد:

ماموریت:

د انرژي د مارکیت پالیسي موخي:

د انرژي مارکیت:

د په مارکیت کې شامل شریکان:

د انرژي مارکیت ډولونه

د مارکیت پالیسي لړلید:

د افغانستان د مارکیت تنظیمونکی:

د افغانستان د مارکیت راتلونکی

طریقه:

د قراردادونو او جوازونو د جوړښت ډول:

د برېښنا د حوضونو (power pools) بیا رغونه:

د مارکیت د نرخونو طرز ډول:

د په مارکیت کې د بیا رغونه او د اعتبار تنظیم کول:

د په مارکیت د اغیزمنې کې سیالی

منخته راوړل:

د برېښنا مارکیت امنیت:

د نړیوال او سیمه ایز برېښنا مارکیت اړیکه:

د تطبیق لپاره چوکاټ:

د ویش سکتور:

د تولید سکتور:

د مارکیت د فعالیت بڼه:

ازاد بازار او مارکیت د ډیر پخوا یو مهم اقتصادي اصل دی چې په مملکتونو کې په مختلفو بڼو فعالیت کوي، دا بیا د هرې برخې لپاره ځانګړی ډول لري، زموږ ګران هیواد افغانستان هم د نورو هیوادونو غوندې ازاد او بسته مارکیتونه لري چې په هغو کې اقتصادي چارې تر سره کیږي.

دا چې د انرژي د ژوند او تمدن د چلولو لپاره ډیر اړین توکی دی، زموږ هیواد د سیمې په کچه که څه هم ډیر د راصادریونکي هیواد دی تر څنګ یې بې شمیره داسې طبیعي او کسبي منابع لري چې ترې لاسته راوړی شو، ددې کار د منظم تر سره کولو لپاره یوه چوکاټ ته ضرورت دی چې هغه چوکاټ د اوبو او انرژي وزارت مسولیت دی چې رامنځته یې کړي، له نېکه مرغه د دغه وزارت د انرژي معینیت د انرژي د پالیسیو ریاست په سړني کاري پلان کې د انرژي د مارکیت پالیسي ترتیب او د لوړو مقاماتو د تایید لپاره ذیصلاح ارګانونو ته

بهداشت آب (حفظ الصحة آب)

انجنیر محمد عارف "مومند"

مقدمه

شناخت آب از نظر کیفیت، کمیت و چگونگی حصول آن قدمی اساسی در جهت بهینه سازی مصرف آن می باشد. اگرچه بیش از ۳/۴ کره زمین را آب فرا گرفته است، سهم خیلی از آبهای موجود، برای مصارف بهداشتی (حفظ الصحی) و زراعتی، قابل استفاده است. زیرا حدود ۹۷،۳٪ اقیانوس ها و ۲،۱٪ یخ های قطبی و ۰،۶٪ دریاچه ها و رودخانه و آبهای زیرزمینی وجود دارد. آب اقیانوس ها، دریاها و اغلب دریاچه ها و بسیاری از منابع آب زیرزمینی به علت شوری بیش از حد و داشتن املاح معدنی برای مقاصد بهداشتی، زراعتی و صنعتی، غیر قابل استفاده می باشد.

بسیاری از مشکلات بهداشتی کشورهای در حال پیشرفت، عدم برخورداری از آب آشامیدنی سالم است. از آنجایی که محورتوسعه پایدار، انسان سالم است و سلامت انسان در گرو بهره مندی از آب آشامیدنی مطلوب می باشد بدون تأمین آب سالم جایی برای سلامت مثبت و رفاه جامعه، وجود ندارد. آب از دو بعد بهداشتی و اقتصادی حایز اهمیت است. از بعد اقتصادی به حرکت درآوردن چرخ صنعت و رونق بخش فعالیت زراعتی است. از بعد بهداشتی آب با کیفیت، تضمین کننده سلامت انسان است.

گردش آب در طبیعت

آب در طبیعت در یک مدار بسته حرکت می نماید و تحت شرایط مناسب از مایع به بخار یا جامد (یخ) و بالعکس تغییر شکل می دهد. قسمتی از آب اقیانوسها، دریا ها، دریاچه ها و غیره در اثر تابش نور خورشید بخار شده، این بخار وارد جو اطراف زمین می شود و پس از آن

به صورت باران و برف دوباره به زمین فرو میریزد در سطح زمین بخشی از آب جاری می شود و قسمتی بخار می شود و بالاخره قسمتی از آن در زمین فرو رفته و از طبقات نفوذ پذیر خاک می گذرد و در زمین ذخیره می شود. بنابراین همه مراحل و تغییرات فوق را روی هم " گردش آب در طبیعت " می گویند.

ناخالصی های آب

چنانچه آب خالص با ترکیب کیمیاوی H_2O آن به هیچ وجه در طبیعت وجود ندارد. لیکن انواع ناخالصی ها به صورت حل شده و معلق با خود دارد.

۱. ناخالصی های معلق

نظیر ذرات معلق زنده و غیرزنده که در آب به صورت معلق یافت می شوند. این نوع ناخالصی را میتوان در سه بخش تقسیم بندی و مطالعه نمود.

a. ذرات معلق زنده بیماری زا مانند:

ویروس ها، منشأ اصلی این دسته از ناخالصی ها فاضلاب شهری و حضور حیوانات اهلی و یا وحشی در مجاورت منابع آب می باشد.

b. ذرات معلق زنده غیر بیماری زا مانند:

باکتری های ساپروفیت، اغلب جلبک ها و تک سلولی هایی که در طبیعت به وفور پیدا می شود.

c. ذرات معلق غیر زنده مانند: رس، ماسه

های ریز که ناشی از فرسایش سطح زمین و سطوح آبخیز می باشد. از نظر فیزیکی ذرات متذکره به دو بخش تقسیم می شوند بخشی که در حوضچه های ته نشینی و یا صافی ها جدا می شوند و بخشی که برای جدا

کردن آنها احتیاج به مواد منعقد کننده است تا از طریق لخته سازی، ب ذرات درشت تری تبدیل شده و حذف شوند.

۲. ناخالصی های محلول

این دسته شامل نمک های معدنی، ترکیبات ارگانیک و گازهای محلول می باشند که میتوان آن ها را به صورت ذیل تقسیم بندی نمود.

a. نمک های محلول معدنی که اغلب به

صورت نمک های کلسیم، منگنیزیم، آهن، و غیره می باشد.

b. گازهای محلول مانند: اکسجن،

نایتروجن، کاربن دای اکساید، آمونیا،

میتان و غیره می باشند و این نوع نا

خالصی نیز کیفیت کیمیاوی آب را

تحت تأثیر قرار داده و ممکن است

باعث نامطلوب بودن آن شود.

منابع آب شرب اجتماعات

۱. منابع آب سطحی: آب هایی که در قالب آب

باران، آب رودخانه، آب دریاچه های طبیعی

و سدهای ذخیره ای و قنات در طبیعت وجود

دارند و در صورت استحصال و بهسازی،

نگهداری و بهره برداری آنها، به عنوان

منبع آب آشامیدنی سطحی انتخاب می

شوند.

ویژگی های آب های سطحی

- زلال نیستند.
- PH حدود ۷ تا ۸ است.
- حاوی پاک کننده ها، نفت، روغن، مواد عضوی و فلزات سنگین هستند.
- معمولاً آلوده به میکرو ارگانیسم ها هستند.

• ممکن است مقدار آمونيا و نيترات اين آبها زياد باشد.

۲. منابع آب زیرزمینی: منابعی نظیر چشمه ها، چاه های کم عمق، چاه های عمیق و چاه های جاری منابع آب زیرزمینی را تشکیل می دهند.

ویژگی های آب های زیرزمینی

- مواد معلق در آنها بسیار کم است.
- ممکن است دارای ذرات شن باشند.
- معمولاً مواد عضوی سیار کم دارند.
- حاوی آهن محلول و گاهی مگنیزیم محلول هستند. وقتی که آب در معرض اتمسفیر قرار گیرد در اثر اکسیده شدن توسط هوا، ذرات زرد قهوه ای در آن ظاهر می شود.
- ممکن است میزان CO_2 در آنها زیاد باشد. Ph آنها معمولاً ۶٫۹ تا ۷٫۹ است.
- آب چاه های خیلی عمیق معمولاً عاری از میکروب ها و دیگر میکرو ارگانیسم ها است.

۳. منابع آب شور: درشرایطی که هیچ کدام از منابع فوق جهت دستیابی به آب شیرین مقدور نباشد، سومین منبع، آب دریاها و دریایچه های شور یا آب های شور زیرزمینی است.

آب آشامیدنی صحی

امروزه تامین آب آشامیدنی صحی و بهداشتی به عنوان یکی از عوامل اصلی در حفظ سلامت و پیشرفت اقتصادی جوامع مطرح می شود.

" آب آشامیدنی صحی، آب گوارایی است که عوامل فیزیکی، کیمیاوی و بیولوژیکی آن در حد استندردهای مصوب باشد و مصرف آن عارضه سویی درکوتاه مدت یا دراز مدت درانسان ایجاد نکند."

معیارهای کیفی آب: ویژگی های کیفی آب قابل

شرب قرارذیل است.

- ✓ عاری از عوامل زنده بیماری زا باشد.
- ✓ عاری از مواد کیمیاوی زیان آور باشد.
- ✓ بدون رنگ و بو، و طعم مطبوع داشته باشد.
- ✓ قابل استفاده برای مصارف خانگی باشد.

آلودگی آب

آلودگی آب: آبی که دارای عوامل بیماری زای عفونی، مواد کیمیاوی سمی، ضایعات و فاضلاب خانگی، زراعتی و صنعتی باشد را آب آلوده گویند.

منابع آلوده کننده های آب های سطحی و زیرزمینی

- ✓ فاضلاب های خانگی
- ✓ فاضلاب های صنعتی
- ✓ فاضلاب های ناشی از سیلاب ها
- ✓ فاضلاب های زراعتی
- ✓ شیرابه محل دفن زباله ها (لندفیل)

تصفیه آب

آب آشامیدنی با ویژگی ذکرشده که باید پاک و صحی باشد به طور طبیعی به مقدار کافی در دسترس نمی باشد. اکثر منابع آب از نظر کیفیت کیمیاوی و بکتریالوژی برای شرب مناسب نیستند و قبل از مصرف ضرورت به تصفیه دارند. به تمام پروسه هایی که طی آن مواد کیمیاوی نا مطلوب، آلوده کننده های بیولوژیکی، جامدات معلق و گازها از آب آلوده حذف می شوند، تا کیفیت آب برای شرب، زراعت و یا هرکاربرد خاص دیگرمناسب گردد تصفیه آب گفته می شود.

هدف از تصفیه آب

▪ هدف از تصفیه آب عبارت است از:

- ✓ جدا نمودن مواد شناور و همچنین مواد محلول بیش از حد استاندارد در آب.
- ✓ عاری نمودن آب از عوامل بیماریزا.
- ✓ برطرف نمودن رنگ، بو و طعم نا مطبوع آب.

روش ارتقاء آگاهی های جامعه در مورد بهداشت و بهسازی آب آشامیدنی

تأمین آب آشامیدنی صحی و بهداشتی مبتنی است بر آگاهی و مشارکت همه جانبه جامعه در خصوص بهره برداری و نگهداری از منابع آب. برنامه های مؤثر و پایدار مراقبت از اقدامات تأمین آب آشامیدنی درارتباط با احساس مسؤلیت و پشتیبانی جوامع محلی است، بطوریکه جامعه در تمامی مراحل توسعه منابع، انتقال، بهسازی، توزیع و بهره برداری، مشارکت داشته و با اظهار نظرواقدامات عملی مسؤلین محلی را درتهیه و تأمین آب آشامیدنی منطبق با معیارهای تعیین شده یاری نمایند.

افراد جامعه باید به سوالات ذیل به آسانی پاسخ دهند:

- ✓ اهمیت بهداشتی یا حفظ الصحوی آب چیست؟
- ✓ آبی که برای آشامیدن و دیگر مقاصد بهداشتی در دسترس قرار می گیرد از کجا تأمین می شود؟
- ✓ آب صحی و پاک چگونه استحصال می شود؟
- ✓ هزینه استحصال، بهره برداری و نگهداری آب آشامیدنی چگونه تأمین می شود؟
- ✓ آیا منابع موجود آب برای حال و آینده جمعیت ها کافی است؟
- ✓ منابع آلوده کننده آب و شبکه های تهیه و توزیع کدامند؟

مطالعه اثرات هایدرولوژیکی ذوب برف بالای حوزه فرعی تالقان با استفاده از مدل SRM

نویسنده گان: انجنیر خان آغا "مظفری" و انجنیر محبوب الله "بارز"

مقدمه:

آب به عنوان عنصر اساسی حیات و وجه مشترک چالش های توسعه پایدار، یکی از بزرگترین مشکلات قرن حاضر بوده که میتواند سر منشاء بسیاری از تحولات مثبت و منفی در جهان قرار گیرد، در سال های پایانی قرن بیستم آب به عنوان یک موضوع مهم در کانون مباحث و مذاکرات بین المللی قرار گرفته و تقریباً هیچ نشست بین المللی را که در آن آینده اداره جهان مطرح باشد نمیتوان سراغ کرد که در آن آب و مدیریت به صورت یکی از اصلی ترین عوامل و عناصر در دستور کار مدیران آب قرار نداشته باشد. اهمیت و نقش این ماده حیات بخش در زندگی انسان، حیوان و نبات از یک طرف و دسترسی مطمئن به آن که یک شرط اولیه و اساسی برای توسعه اجتماعی، اقتصادی، و پایداری فرهنگ و تمدن است نیاز جدی برای مدیریت آب دارد. مارتینک، مفهومی و عینی بر اساس روش درجه-روز است که به منظور شبیه سازی و پیشبینی جریان روزانه نئی متأثر از ذوب برف، در حوضه ها و رودهای کوهستانی، استفاده میشود. باید خاطر نشان کرد که برای مطالعه دقیق و مناسب این تحقیق با کار گیری از درحوزه فرعی تالقان از اهمیت به سزایی را نیز دارا میباشد. به این مناسبت با نرم افزار که برای اولین بار به وسیله ی مارتینک در سال ۱۹۷۵ برای حوضه های کوچک در اروپا توسعه یافت، بطوری که نسخه ی چهارم آن، که در سال ۱۹۹۴ ارائه شد، با استفاده از ارقام سنجش از راه دور برای حوضه های بزرگتر، تا ۱۲۰۰۰۰ کیلومترمربع، نیز به کار گرفته شد (سیدل و مارتینک، ۲۰۰۴). (نرم افزار SRM

برای سه هدف متفاوت کاربرد دارد، که شامل شبیه سازی جریان روزانه در فصل ذوب برف و یا در مدت یکسال، پیشبینی جریان فصلی، و ارزیابی توان تاثیر تغییرات اقلیمی بر سطح پوشش برف و جریان فصلی است. مرتضی و همکاران ۱۳۹۵

نزولات برف که یکی از عناصر اساسی متیورولوژیکی میباشد در مقدار جریان آب دریا های کشور و تغذیه آب های زیر زمینی نقش اساسی را دارد. از آنجا که پوشش برفی در سطح حوزه دریایی به شکل تدریجی با بلند رفتن درجه حرارت ذوب شده نه یکبار از اهمیت بسزایی نسبت به بارندگی برخوردار میباشد. پس به همین سبب برای بهتر دانستن اهمیت موضوع در منطقه باید یاد شد اینکه یگانه راه حل برای دریافت رواناب ذوب برف در این منطقه

با استفاده از مدل ذکر شده در این مقاله (Snowmelt-Runoff Model (SRM)) مقدار آب رواناب ذوب برف آن به بررسی و تحلیل گرفته شده است که مقدار رواناب ذوب برف در دریا تالقان را نشان میدهد.

بدون شک یکی از موضوعات اساسی در مدیریت منابع آب و جلوگیری از ضایع شدن آنها به سطح حوزه های دریایی اعمار بند های میباشد که با این کار از یک طرف جلوگیری از رفتن آب را گرفته و از جانب دیگر در ارتقای سطح اجتماعی، اقتصادی و فرهنگی منطقه تاثیرات قابل ملاحظه را دارا میباشد.

ساحه مورد مطالعه (حوزه فرعی دریایی تالقان)

حوزه فرعی دریایی تالقان بخشی از حوزه عمومی پنج آمو بوده که در این حوزه پنج

استیشن هایدرومتیورولوژیکی (نزدیک تالقان، پل مستان، پل بنگی، تاچه خانه، نمک آب)، سه استیشن هواشناسی (تالقان، خواجه غار، فرخار) و دو استیشن برف سنج (ورسج و کلفگان) نصب میباشد که اوسط بارنده گی سالانه در این حوزه در حدود ۳۳۸ ملی متر بوده و آب قابل دسترس این حوزه فرعی به ۱۹۴۸،۲ میلیارد متر مکعب در سال میرسد. اوسط درجه حرارت در این حوزه ۱۵،۲ درجه سانتی گیراد بوده که بلند ترین درجه حرارت در این حوزه ۴۲،۵ و پایتترین درجه حرارت در این حوزه در حدود ۱۷،۵- درجه سانتی گیراد ثبت گردیده است. این حوزه فرعی دریایی در حدود ۱۱۹۹۳ کیلومتر مربع مساحت داشته که در حدود ۱۳،۲٪ مساحت حوزه عمومی دریایی پنج آمو را احتوا نموده است.

مقدار اوسط سالانه پارامترهای هایدرولوژیکی مانند درجه حرارت، بارنده گی، جریان آب سطحی و پوشش برفی حوزه تالقان از ارقام مدل SRM میباشد.

دریا های مشهور این حوزه عبارت از دریای بنگی، دریای نمک آب، دریای تالقان، دریای فرخار، دریای چال، دریای اشکمش و دریای ورسج و غیره می باشد که موقعیت حوزه تالقان در شکل (۱) نیز قابل دید میباشد.

ساحات پوشش برفی حوزه فرعی دریایی تالقان

برف نوع از بارنده گی های جوی میباشد که به شکل جامد بروی زمین پوششی را ایجاد می کند که به آن پوشش برفی می گویند.

برف به جهت اینکه آب جامد میباشد منبع

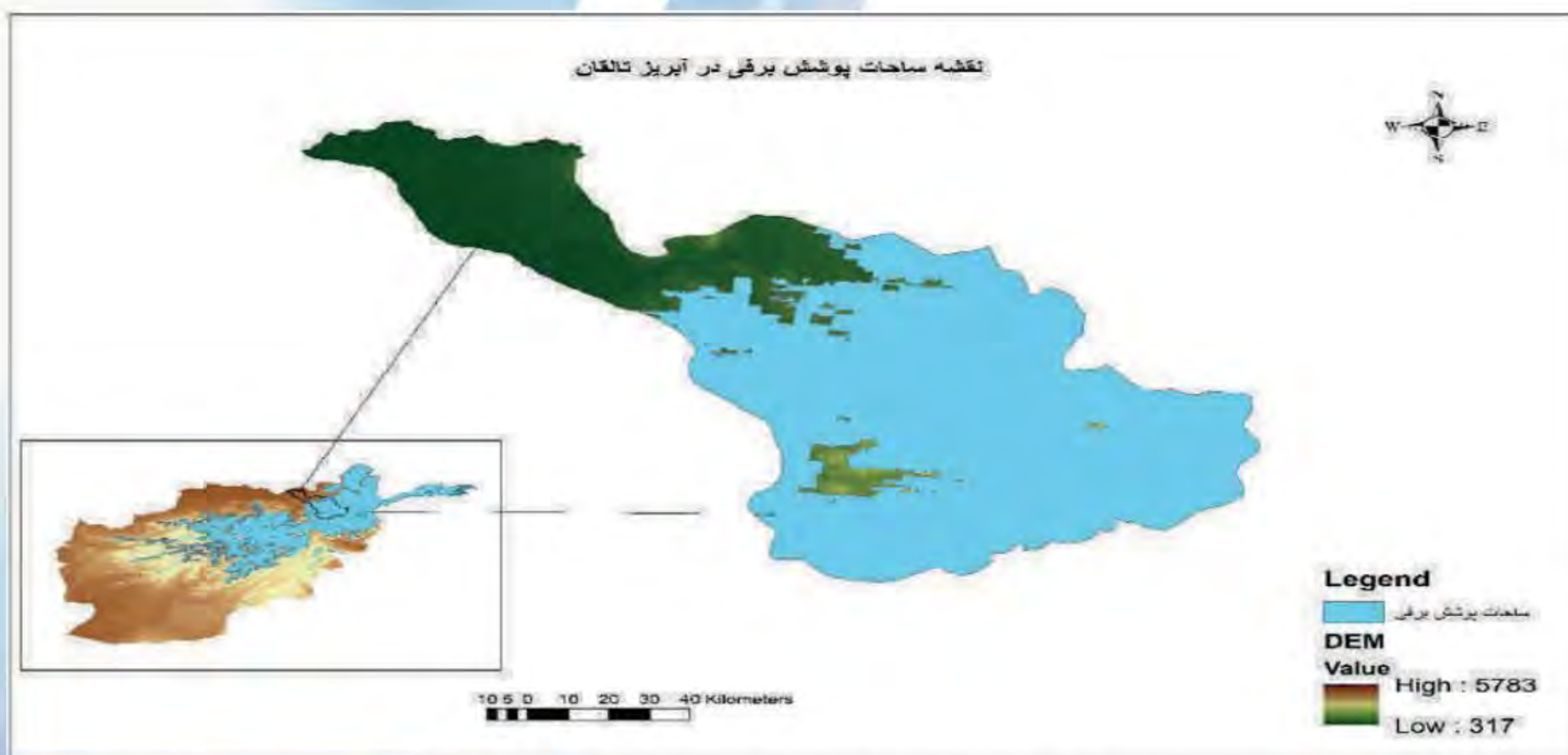
مهم و ارزنده در بخش آب های سطحی محسوب می شود زیرا برف به شکل تدریجی به آب تبدیل میشود و این مسئله برف را نسبت به باران پر اهمیت تر می سازد.

نظر به تجارب گذشته سالهای که مقدار برف باری ها در سطح زمین از حد نورمال آن پائین بود نشان داده شده است که در مقدار آب های زیرزمینی و آب های سطحی کاهش

چشم گیری را به میان آورده است پس بارندگی برف یکی از منابع مهم برای ذخیره سازی آب های زیرزمینی و آب های سطحی به ساب می آید.

شکل (۱) حوزه فرعی تالقان از لحاظ پوشش برفی که با استفاده از تصاویر ستلایتی (MODIS) و محاسبه آن در مدل GIS صورت گرفته است نشان میدهد که در حدود ۶۰

درصد پوشش برفی را در جریان ماه های برفی فصل زمستان در سطح کشور احتوا نموده است که در نقاط بلندتر از ۴۰۰ الی ۵۷۸۳ متر مساحت را پوشش برفی نظر به تصاویر ستلایتی احتوا می کند که این ساحات برفی از لحاظ شیپ حوزه به سمت رود خانه پنج آمو در جریان میباشد که بعد از ذوب شدن برف مقدار آب معادل آن در دریا پنج آمو جاری می گردد.

شکل (۱) سطح پوشش برفی حوزه آبریز تالقان را نشان میدهد

محاسبه مقدار آب معادل برف

جهت بررسی و مطالعه مقایسوی جریان ذوب برف و جریان آب سطحی با استفاده مدل SRM در حوزه فرعی تالقان که مربوط به حوزه عمومی پنج آمو میباشد تحت مطالعه قرار میدهم تا نتایج و تحقیقات را که از مدل فوق بدست آمده است با ارقام مقدار جران آب که از اسیشتن های هایدرولوژیکی بدست میاید مورد بررسی و مقایسه قرار میدهم که در ذیل گراف مقایسوی جریان ذوب برف و مقدار جریان حقیقی آب به وضاحت نشان داده شده است.

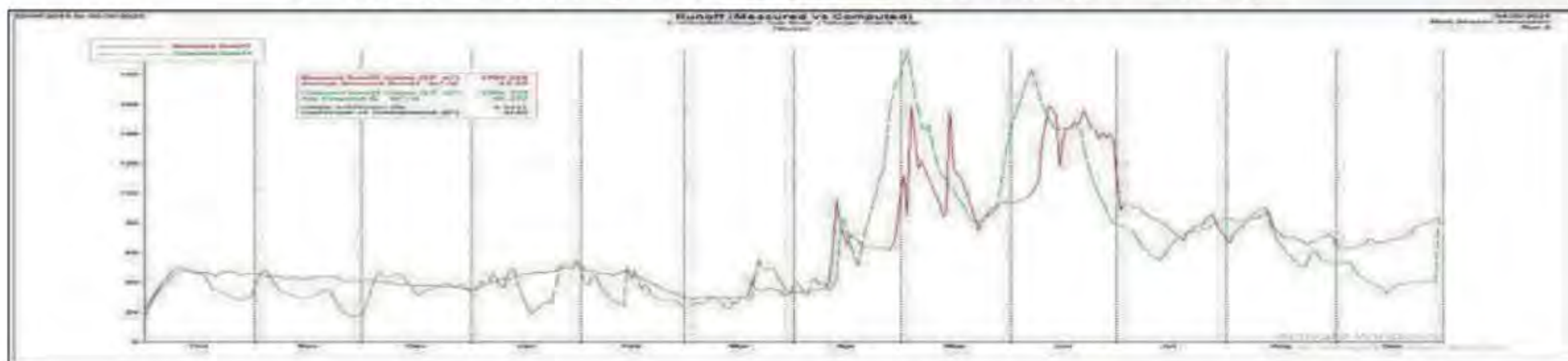
در شکل (۲) شبیه سازی جریان ذوب برف با استفاده از مدل SRM به مشاهده می رسد که مقدار آب حقیقی (Measured Runoff Volume) که از استیشن های هایدرولوژیکی اندازه گیری شده و به دست آمده است در طول سال آبی ۲۰۱۹-۲۰۲۰ که از ماه اکتوبر شروع و به ماه سپتمبر ختم میشود در حدود ۱۹۹۰ میلیون مترمکعب آب بوده که از این مقطع عبور نموده است، در عین حال نتایج بدست آمده با استفاده از مدل SRM جهت بدست آوردن جریان ذوب برف در این حوزه نشان میدهد که جریان آب ذوب برف در حوزه فرعی

تالقان در جریان سال آبی حدود ۱۹۰۶ میلیون مترمکعب بوده که آب ذوب برف نسبت به جریان آب سطحی در این حوزه با تفاوت اندک در حدود ۴ فیصد کمتر از آب حقیقی بدست آمده از مشاهده شده ای اسیشتن های هایدرولوژیکی را نشان میدهد. همان طوریکه از شکل (۲) مشخص است، مدل بادقت خوبی شبیه سازی رواناب ذوب برف را انجام داده است.

و در طول زمستان با پائین بودن درجه حرارت حالت ذوب نشدن برف را نیز هم از شکل فوق قابل مشاهده میباشد.

شکل (۲) گراف مقایسوی جریان ذوب برف و مقدار جریان آب از اسیتشن هایدرولوژیکی حوزه فرعی تالقان

همچنان به ادامه در گراف ذیل شکل (۳) به مشاهده می رسد که از جمله ۱۹۹۰ میلیون مترمکعب آب حقیقی (Q۱) که توسط اسیتشن ها به ثبت رسیده است درحوزه فرعی تالقان به مقدار ۱۰۹۶ میلیون مترمکعب آن از آب معادل برف (QSRM) تامین گردیده است.

شکل ۳ گراف تفاوت روناب ذوب برف و مقدار جریان آب سطحی را در ساحه زیرحوزه تالقان

نظر به محاسبات اوسط ارقام برف باری از سال های ۲۰۱۳ الی ۲۰۲۱ در حوزه فرعی تالقان و مقدار پوشش برفی این حوزه چنین نتیجه اخذ می شود که بطور اوسط درحدود ۹,۳ میلیارد مترمکعب آب حوزه پنج آمو تنها از طریق مقدار جریان ذوب برف آب تامین گردیده در حالیکه مجموعه ظرفیت آب حوزه عمومی پنج آمو نظر به بارنده گی ها و ذوب شدن یخچال های طبیعی در حدود ۴۱ میلیارد متر مکعب میباشد. نظر به تحلیل ها و محاسبات، نزولات برف و تجمع آن در کوه ها باعث آن گردیده است که بعد از ذوب آن الی آخر ماه جوزا در سطح حوزه پنج آمو حوزه فرعی تالقان از اهمیت بسزایی در تغییرات مقدار جریان آب های سطحی برخوردار میباشد.

نتیجه گیری

نتایج این پژوهش نشان میدهد که استفاده از تصاویر ستلایتی مودیس (MODIS) که یک سنجش قابل قبول را در سطح پوشش برفی حوزه فرعی دریایی تالقان و مقدار جریان ذوب برف ارایه می نماید یک ارقام درست و قابل استفاده میباشد موضوع جریان ذوب برف از موارد مهم و اساسی در تغییرات رژیم هایدرولوژیکی دریا ها بوده که این ذوب برف را میتوان گفت در تغذیه و آب یک پارچه ای از منبع اساسی و مهم است که در حوزه دریایی و با داشتن پوشش برفی در سطح حوزه ها همچنان در تغییرات مقدار جریان آب این حوزه ها نقش مهم و اساسی را دارا میباشد. این پوشش برفی که در حوزه تالقان با استفاده از تصاویرستلایتی مودیس قرار گرفته است بطور اوسط پوشش برفی این حوزه را از لحاظ توپوگرافی منطقه نظراندازی نمایم دیده میشود که این حوزه در حدود ۷۰ درصد

و صنعتی رول اساسی فراوانی را نیز دارا است. همچنان نتیجه که بین آب حقیقی و جریان ذوب برف دراین حوزه با استفاده از مدل SRM صورت گرفت نشان میدهد مقدار آب حقیقی دراین حوزه در حدود ۱۰۹۶ میلیون مترمکعب را نشان میدهد که در طول یک سال آبی از یک مقطع عبور نموده است به اساس مقدار آب که با استفاده از تصاویرپوشش برفی در سطح حوزه تالقان صورت گرفته است نشان میدهد که در حدود ۱۹۹۰ میلیون مترمکعب را نیز جریان ذوب برف در این حوزه تشکیل داده است. این هردو مقدار حاصله را که به مقاسیه بگیریم دیده میشود که تفاوت بین آب حقیقی و جریان ذوب برف خیلی تفاوت کمتری را نشان میدهد، که جریان آب ذوب برف با آب حقیقی که از اسیتشن های موجود درحوزه فرعی دریایی تالقان در حدود چهار درصد کاهش را نشان میدهد.

ساحه این حوزه را کوه ها تشکیل داده است از همین رو میتوان گفت تا حدود ۶۰ الی ۶۵ درصد ساحه حوزه مذکور را پوشش برفی کل حوزه عمومی دریایی پنج آمو را شامل میباشد. همچنان بخاطر دریافت دقیق جریان ذوب برف باید تصاویر ستلایتی هم زمان به تاریخ بارنده گی ها یک سان باشد در صورت که تاریخ های تصاویر با روز های بارنده گی تفاوت داشته باشد نمی تواند نتیجه درست را بدست آورد. مقدار جریان ذوب برف که عبارت از مقدار آب حقیقی حاصل از ذوب کتله های برف در فصل زمستان میباشد در این حوزه با استفاده از مدل (SRM) تحلیل گردیده است که در نتیجه نشان میدهد نزولات برف در تغییرات رژیم آبی درحوزه تالقان تاثیرات فراوان داشته و این موضوع سبب میشود که برف باری و مقدار حوزه ذوب برف آن در ذخیره سازی حجم دریا تالقان همچنان در بخش کشاورزی، آب قابل شرب

دلایل گرم و آب شدن ساکت برق، سیم و کیبل

انجنیر همت الله "امین زی"

می‌کند. وقتی وسایلی که به مقدار زیادی برق نیاز دارند، برای مدت طولانی‌تری روشن می‌شوند، سیم‌ها گرم‌تر می‌شوند.

همچنین، سیستم‌های سیم‌کشی قدیمی‌تر به احتمال زیاد قادر به مقابله با افزایش جریان الکتریکی نیستند. افزایش جریان الکتریکی باعث می‌شود سیم حتی گرم‌تر شود و به راحتی منجر به ذوب شدن آن شود.

۴. اتصالات سست

هنگامی که اتصالات الکتریکی به درستی نصب و متصل نشده باشند، می‌توانند در سیستم تولید گرما کنند. هادی‌ها و سیم‌ها در جایی گرم می‌شوند که عایق سیم شروع به ذوب شدن کند. همچنین اگر وسایل یا سیستم‌های الکتریکی مانند چراغ‌ها ضعیف نصب شده باشند یعنی اگر یک فرد مبتدی و بدون دانش و مهارت کافی این کار را انجام دهد و اتصالات به درستی نصب نشده باشند، ممکن است سیم‌ها به درستی وصل نشوند.

سیم‌ها نمی‌توانند گرمای زیادی را در خود نگهدارند و باعث ذوب شدن عایق بیرونی می‌شوند.

خطرات سیم‌های ذوب شده

سیم‌های ذوب شده می‌توانند باعث ایجاد بسیاری از مسائل جدی و خطرناک شوند. اغلب به دلیل مقدار زیاد گرما و سیم‌های در معرض، سیم‌های ذوب شده همیشه باید به صورت حرفه‌ای به سرعت رسیدگی شوند. خطرات اصلی سیم‌های ذوب شده عبارت‌اند از:

۱- آتش‌سوزی

مقدار زیاد گرما و همچنین سیستم‌های سیم‌کشی در معرض خطر می‌تواند منجر به آتش‌سوزی شود. سیم‌های داخل ساختمان می‌توانند به شدت گرم شوند و باعث گرم

اتصالات الکتریکی و ایجاد مشکلات دیگر است. اگر جعبه فیوز از کار بیفتد، جریان برق از طریق سیم‌ها ادامه می‌یابد که خوب نیست. با جریان یافتن بیشتر برق، کابل‌ها و سیم‌های برق به طور فزاینده‌ای گرم می‌شوند. پوشش پلاستیکی بیرونی سیم‌ها ذوب می‌شود و سیم لخت را آشکار می‌کند.

۲. سیم‌های کویل دار

در داخل سیم‌های الکتریکی جریان الکتریسیته‌ای برقرار است که این جریان الکتریکی میدان مغناطیسی ایجاد می‌کند. این جریان در اکثر سیستم‌های سیم‌کشی قابل توجه نیست اما در کابل برق سقفی بزرگ‌تر دیده می‌شود.

یک سیم پیچ سیمی ممکن است در کنار سیستم سیم‌کشی الکتریکی نصب شود و جریان میدان الکتریکی مغناطیسی را تقویت کند. هنگامی که سیم سیم‌پیچ ضعیف نصب شده، قدیمی یا معیوب باشد، می‌تواند گرمای زیادی تولید کند. این باعث می‌شود که سیم‌های داخل سیستم بسیار گرم شده و به تدریج پوشش پلاستیکی را از بین ببرند. میدان الکتریکی به تقویت خود ادامه خواهد داد، اما سیم می‌تواند به نقطه‌ای برسد که پلاستیک محافظ آن از بین برود.

۳. اضافه بارهای برق

هنگامی که وسایل برقی روشن می‌شوند، جریان الکتریسیته در سیم‌ها جریان می‌یابد. وسایل برقی برای عملکرد صحیح به مقادیر مشخصی انرژی الکتریکی نیاز دارند. برای اینکه وسایل برقی این انرژی الکتریکی را دریافت کنند، جریان باید قوی‌تر و بیشتر باشد.

این افزایش توان الکتریکی باعث گرم شدن سیم می‌شود، زیرا جریان بیشتری از آن عبور

یکی از مشکلاتی که هم در خانه و هم کارخانه‌ها به دفعات رخ می‌دهد، گرم شدن اتصالات و نهایتاً ذوب شدن آنهاست، ذوب شدن سیم و کیبل می‌تواند به شدت خطرناک باشد و مشکلات جدی ایجاد کند.

یک سیم می‌تواند به دلایل مختلفی ذوب شود، از اتصال کوتاه تا اضافه بار برق، از آنجایی که یک سیم ذوب شده می‌تواند بسیار خطرناک باشد، مهم است که یک برق‌کار فوراً مشکل را حل کند. دلایل اصلی ذوب شدن سیم‌ها عبارت‌اند از: اتصال کوتاه که از تماس سیم‌های برق و خنثی ایجاد می‌شود، سیم‌پیچ خورده باعث افزایش جریان میدان الکتریکی مغناطیسی می‌شود، اضافه بار برق از سیم‌هایی که برق بیش از حد دریافت می‌کنند، سیستم‌های سیم‌کشی ضعیف و شل نصب شوند.

دلایل ذوب شدن سیم‌ها

مصرف برق و انتقال جریان الکتریکی در سیم برق، باعث ایجاد گرمای بیش از حد در آن‌ها می‌شود که در نهایت می‌تواند باعث آسیب دیدگی و ذوب آن‌ها شود.

عوامل مختلفی می‌توانند در ذوب شدن سیم‌های الکتریکی نقش داشته باشند. بسیاری از دلایل مجموعه‌ای از عوامل هستند که ممکن است در ذوب شدن سیم‌ها نقش داشته باشند. مهم‌ترین دلایل ذوب شدن سیم‌ها شامل موارد زیر است:

۱. اتصال کوتاه در مدار

هنگامی که یک سیم خنثی و برق با یکدیگر تماس پیدا می‌کنند، یک اتصال کوتاه ایجاد می‌کنند. هنگامی که این اتفاق می‌افتد، فیوزها اغلب برای اطمینان از قطع شدن جریان برق منفجر می‌شوند.

این امر برای جلوگیری از ذوب شدن

شدن مصالح و سطوح مجاور نیز شوند. همچنین سیم‌های در معرض دید می‌توانند جرقه بزنند و به راحتی باعث آتش‌سوزی شوند.

۲- برق گرفتگی

به دلیل قرار گرفتن سیم‌ها در معرض ذوب شدن، می‌توانند باعث برق گرفتگی شوند. از آنجایی که برق در جایی که باید جریان ندارد، انواع دیگر سیم‌ها یا وسایل برقی می‌توانند پر از برق باشند. دست زدن به این سیستم‌ها که مملو از جریان‌های الکتریکی هستند نیز می‌تواند منجر به برق گرفتگی افراد شود.

۳- آسیب به سیستم

سیم‌های ذوب شده می‌توانند آسیب سیستم‌ها را به همراه داشته باشند و سیم‌های دیگر نیز برای همیشه آسیب ببینند. این می‌تواند باعث خرابی دستگاه‌ها و کل سیستم‌های الکتریکی شود، همچنین مقدار گرمای موجود به راحتی می‌تواند به سایر واحدهای سیم‌کشی خسارت وارد کند. سیم‌ها ممکن است در یک مکان ذوب شوند، اما می‌توانند باعث بروز مشکلات احتمالی در بخش‌های دیگر سیستم شوند.

۴- قوانین و مقررات

اگر سیستم ذوب شود و به آن توجه نشود، ممکن است مشکلات قانونی ایجاد می‌کند. به خصوص در ساختمان‌های تجاری که چندین نفر در آن کار یا زندگی می‌کنند سیم‌های ذوب شده را نباید نادیده گرفت. از آنجایی که آن‌ها می‌توانند مسائل، آسیب‌ها و معضلات جدی ایجاد کنند، باید برای ایمنی افراد حل شوند. عدم توجه به سیم ذوب شده برای مدت طولانی می‌تواند باعث رخ دادن حوادث جبران ناپذیری گردد.

چگونه از ذوب سیم‌ها جلوگیری کنیم؟

دو اقدام اصلی برای اطمینان از ذوب نشدن سیم‌های ساختمان وجود دارد:

تعویض سیم‌های قدیمی

اگر سیستم سیم‌کشی قدیمی است، توصیه می‌شود آن‌ها را با سیم‌های جدید جایگزین کنید. هر چه سیستم سیم‌کشی قدیمی‌تر باشد، احتمال بیشتری وجود دارد که نتواند نیازهای برق امروزی را برطرف کند. این بدان معنی است که مستعد گرم شدن بیش از حد هستند که می‌تواند باعث ذوب شدن سیم‌ها شود.

بازرسی‌های ایمنی الکتریکی

انجام منظم بازرسی‌های ایمنی الکتریکی این اطمینان را فراهم می‌کند که سیم‌های ذوب شده زودتر پیدا و عیب‌یابی می‌شوند. یک برق‌کار حرفه‌ای تمام سیستم‌ها را بررسی می‌کند تا ببیند آیا آن‌ها به درستی کار می‌کنند یا خیر.

علت گرم شدن دوشاخه‌های برق

یکی دیگر از مشکلات رایج در سیستم‌های خانگی و صنعتی، آب و گرم شدن دو شاخه هاست. به خصوص برای وسایل پر مصرف برقی مانند بخاری برقی، این مشکل بیشتر شایع است. گرم شدن دو شاخه برق ممکن است به دلایل مختلفی باشد که عبارت‌اند از:

بار اضافی

اگر دو شاخه برق بار اضافی را عبور دهند، ممکن است گرم شوند. بار اضافی می‌تواند از طریق برق گرفتن از چند دستگاه به صورت هم‌زمان ایجاد شود.

خرابی یا عیب تولیدی

اگر دو شاخه‌های برق گرم می‌شوند، عیب تولیدی و کیفیت پایین ممکن است دلیل این مشکل باشد. در صورت عدم شناسایی و رفع عیب تولیدی، این تجهیزات ممکن است در نهایت خراب شوند.

عدم انتظام در سیستم برقی

نبود نظم و عدم تعمیر سیستم برقی می‌تواند باعث گرم شدن دوشاخه برق شود. این ممکن است به دلیل کاهش کیفیت برق یا

خرابی سیستم برقی باشد.

نابسامانی فشار برق

فشار برق خارج از محدوده معمول، می‌تواند باعث گرم شدن دو شاخه برق شود، به همین دلیل سیستم برقی باید با فشار برق مناسب راه‌اندازی شود.

کارکرد بیش از حد

اگر دوشاخه برق برای مدت طولانی بدون وقفه در حال استفاده باشند، ممکن است گرم شوند، در ادامه علت گرم شدن دو شاخه در برخی از مهم‌ترین لوازم برقی و الکترونیکی را مورد بررسی قرار خواهیم داد:

علت گرم شدن دو شاخه کولرگازی

گرم شدن دو شاخه کولرگازی نشانه‌ای از مشکلات و عیب‌های ممکن در کولرگازی است که باید بررسی شود. البته اگر این مشکل به دلیل ضعف سیم کشی خود ساختمان نباشد.

در واقع قبل از بررسی موارد زیر، باید سیستم برق ساختمان را بررسی کنید. چند دلیل ممکن برای گرم شدن دوشاخه کولرگازی وجود دارد که عبارت‌اند از:

خرابی فن

فن در داخل واحد داخلی کولرگازی، برای گرفتن هوا و سرد کردن آن استفاده می‌شود. در صورت خرابی یا ایجاد مشکل در فن، جریان هوای شیارهای هوایی قطع می‌شود و بخار گرم از داخل کولر خارج نشده و دوشاخه کولرگازی به دلیل تماس با بخار گرم، گرم می‌شود.

کمبود فریون

فریون یا ماده مبرد در کولرگازی وجود دارد و برای سرما کردن هوا استفاده می‌شود. در صورت کمبود فریون، عملکرد کولرگازی مختل می‌شود و دوشاخه کولرگازی به دلیل تماس با بخار گرم، گرم می‌شود.

ادامه دارد

A Coordination Meeting Was Held With Officials From SKM Turkish Company

A coordination meeting was held with officials from SKM Turkish Company to discuss investing in large water dams and energy production projects.

The Acting Minister of Energy and Water, H.E. Alhaj Mullah Abdul Latif Mansoor, discussed and exchanged ideas with the Chairman of the Board of Directors of SKM Hwaslik Aniniom Company, Honorable Dr. Abbas Rasoolzadah Farsad, and representatives of BIOS Energy Company from Turkiye regarding the construction of energy production and storage dams. They aimed to coordinate the start of investments in these projects.

During the meeting, the Acting Minister of Energy and Water highlighted the significance of major projects undertaken by the Ministry, including the Baghdara Power Dam, Surobi 2 Power Dam,

and Shah Tot Lalandar Water Reservoir Dam. These projects were presented to the company for investment purposes.

Simultaneously, the officials from the mentioned companies expressed their readiness to commence investment. It was agreed that technical officials from the Ministry would share project information with the

representatives of these companies and visit the project areas. It's worth noting that a cooperation agreement had been previously signed between the Ministry of Energy and Water and SKM Turkish Company. The officials from the company have expressed their interest in investing in 34 provinces of Afghanistan.

The weekly technical and administrative meeting of the Deputy Ministry of Energy was held.

During this meeting, discussions and the exchange of ideas took place regarding the creation of necessary facilities for investors in energy projects, the management, identification, and implementation of small hydropower production dams.

Honorable Qari Muhammad Abdulaziz Aziz, Director General of the Office of Chief of Staff and Caretaker of the Deputy Ministry of Energy, provided necessary recommendations for the optimal execution of these topics. He emphasized that efforts should be made to create the necessary facilities and treat investors with full sincerity in the context of preparing opportunities for investment in energy projects. It is worth noting that during this

meeting, the feasibility study of the Badakhshan power supply project was discussed, along with the decisions from the previous

meeting regarding the handover of the Shurabak Dam to the Badakhshan Energy Company.

۱- The First Meeting Of The Monitoring Committee Of Afghanistan's National Power Utility

The first meeting of the monitoring committee of Afghanistan's National Power Utility (DABS) was held. The meeting was conducted under the leadership of the Acting Minister of Energy and Water and Chairman of the Supervisory Board of Afghanistan's National Power Utility (DABS), H.E. Alhaj Mullah Abdul Latif Mansoor. It was attended by the Deputy Minister of Finance from the Ministry of Finance, Honorable. Haji Abdul Qadeer Ahmad, the representative of the Ministry of Economy, directors from the Ministry of Energy and Water, and officials from Afghanistan's National Power Utility (DABS). During this meeting, there was an extensive discussion and exchange of views on various topics to Afghanistan's National Power

Utility (DABS), including the preparation of the balance sheet, establishment of the constitution, determination of property prices, and fixing of debts. Officials from Afghanistan's National Power Utility (DABS) and the Ministry of Energy and Water presented comprehensive information on these topics and also shared their solutions and suggestions.

At the conclusion of the meeting, after a thorough evaluation of the discussed topics, necessary decisions were made by the chairman and members of the monitoring committee of Afghanistan's National Power Utility (DABS). And Specific tasks were assigned to relevant departments to ensure more effective execution of affairs.

The Ministry of Energy and Water has signed a cooperation agreement

The Ministry of Energy and Water has signed a cooperation agreement with two cooperative organizations in the water sector. Mujibur Rahman Umar Akhundzada, Deputy Minister of Water at the Ministry of Energy and Water, signed two cooperation agreements with the officials of Shpol and Afghanistan's Foundation for the Blind for the purpose of implementing projects in the water sector. During the signing of these agreements, Deputy Minister Akhundzada stated that the Ministry of Energy and Water welcomes any organization willing to cooperate in the water sector and provide real services to the people of Afghanistan. It's worth noting that these

were signed to facilitate joint construction and reconstruction of canals, weirs, and other water infrastructure in Kunar and Laghman provinces. These projects will be carried out by the aforementioned organizations in coordination with the Ministry of

The Ministry of Energy and Water has signed agreements for six important energy projects

The Ministry of Energy and Water has signed agreements for six important energy projects worth 75 \$ million. During a program, the Acting Minister of Energy and Water, H.E Alhaj Mullah Abdul Latif Mansoor, signed these agreements in the presence of the Deputy Prime Minister for Economic Affairs of the Islamic Emirate of Afghanistan, Honorable Mullah Abdul Ghani Baradar With the Vice President of Awfi Bahram Mines Extraction and Processing Trading Company, Honorable Mawlawi Noorullah Khan.

During the signing, the Acting Minister of Energy and Water emphasized the importance and value of implementing these projects for the development of the energy sector in the country, He stated that the Ministry of Energy and Water

is committed to implementing more projects in the energy and water sectors. These six projects include completing the remaining work on the-500 kilovolt line from Khwaja Alwan Desert to Arghandi, finishing the remaining works of Arghandi substation, constructing a new substation in the Tarakhel area with a length of 23 kilometers, implementing a 220 KV transmission line

from Chamtala substation to Tarakhel substation, and developing the Arghandi-Kabul substation and constructing a new substation at Bot Khak. The implementation of these projects will enable the import of 1,000 megawatts of electricity from Turkmenistan to Afghanistan, ultimately solving the problem of electricity shortages in Kabul and neighboring provinces.

The Acting Minister Of Energy And Water Met With The Governor Of Kunduz Province

The Acting Minister Of Energy and Water Met With The Governor Of Kunduz Province The Acting Minister of Energy and Water, H.E. Alhaj Mullah Abdul Latif Mansoor, met with the Governor of Kunduz,

Honorable Mullah Nisar Ahmad Nusrat, in his office. During this visit, there was a discussion and exchange of ideas about water and energy projects in Kunduz province, The Acting Minister of Energy

and Water assured the Governor of Kunduz that, taking into account the available resources, the problems of the people in that province would be addressed.

The Acting Minister Of Energy And Water Met With The Officials Of The Norwegian Embassy

The Acting Minister of Energy and Water, H.E. Alhaj Mullah Abdul Latif Mansoor, met with the Chargé d'Affaires of the Embassy of the Kingdom of Norway in Kabul, Mr. Paul Klouman Bekken, along with several other officials from the embassy. They discussed and exchanged ideas on joint coordination and cooperation in the field of water projects. During this meeting, both sides

discussed specific programs for combating climate change, reducing the effects of drought, and implementing other public programs related to water management.

The Acting Minister of Energy and Water welcomed the officials from the Norwegian Embassy, emphasizing that, given the country's water resource shortages and the impact of frequent droughts, it is imperative for

international organizations to collaborate with Afghanistan in this regard. Simultaneously, the officials from the Norwegian Embassy also pledged their cooperation in the field of water and assured that they would invite other international institutions to participate in water projects in Afghanistan.

The Acting Minister of the Ministry of Energy and Water, H.E Alhaj Mulla Abdul Latif Mansoor, met with the officials of IDDEF

The Acting Minister of the Ministry of Energy and Water, H.E Alhaj Mulla Abdul Latif Mansoor, met with the officials of IDDEF Charity Foundation of Türkiye to discuss joint cooperation.

The Acting Minister of the Ministry of Energy and Water warmly welcomed the officials of this foundation and commended their enthusiasm for collaboration

in various fields, especially in the realm of strengthening religious programs.

Concurrently, the officials of IDDEF Charity Foundation assured the Acting Minister of the Ministry of Energy and Water of their commitment to supporting the enhancement of religious schools, orphanages, mosques, and other public benefit programs.

It's worth noting that this

foundation previously played a vital role in implementing the Ministry of Energy and Water's project for mosque reconstruction, and also, in the establishment of the Khatam al-Anbiya sallallahu alayhi wasallam orphanage in the Zurmat district of Paktia province, which was inaugurated by the Minister of Energy and Water.

The Acting Minister of Energy and Water of

The Acting Minister of Energy and Water of the Islamic Emirate of Afghanistan, H.E Alhaj Mullah Abdul Latif Mansoor, and his accompanying delegation met with the CEO of Iran's TAVANIR Company, Engineer Arash Kurdi, during their visit to Iran. They discussed and exchanged ideas about further cooperation in the field of energy development between the two countries. During the meeting, Mr. Kurdi welcomed the Acting Minister of Energy and Water of the Islamic

Emirate of Afghanistan and the accompanying delegation. He pointed out the deep historical relations between Iran and Afghanistan, emphasizing the need for more cooperation in the field of electricity. Simultaneously, the Acting Minister of Energy and Water thanked the officials of this company for their hospitality and promised more cooperation in the field of electricity between the two countries, referring to the strengthening of security in

Afghanistan.

Also, the Acting Minister of Energy and Water highlighted the electricity load shedding problem from Iran's side this year, And he requested measures to prevent such problems in the future and urged a reduction in the tariff of electricity energy from Iran. At the end of the meeting, it was decided that meetings between the technical officials of both sides should continue.

The Acting Minister Of Energy And Water Of The Islamic...

The Acting Minister of Energy and Water of the Islamic Emirate of Afghanistan, H.E. Alhaj Mullah Abdul Latif Mansoor, and his accompanying delegation met today with the Minister of Energy of the Islamic Republic of Iran, Honorable Mehrabian.

At the beginning of the meeting, the Honorable Minister of Energy of the Islamic Republic of Iran welcomed H.E. Mansoor and the accompanying delegation, followed by the Minister of Energy and Water of the Islamic

Emirate of Afghanistan, thanking them for hosting them, providing living conditions in their land for Afghan refugees and He also expressed gratitude for their support of the jihad of the Muslim and Mujahid nation of Afghanistan against the invading forces.

Later, the delegations of the two countries discussed the extension of the agreement on the import of electricity from Iran to Afghanistan and the electricity tariff. Both sides tasked technical groups to

examine all aspects of the issue in detail and prepare them for consensus by the next meeting.

Also, the Acting Minister of Energy and Water and his accompanying delegation visited the Siyabesha Dam in the north of Tehran today, which produces nearly 1000 MW of electricity. They were warmly welcomed by the officials of the dam, And provided them with information about the mentioned dam.

The weekly administrative and technical meeting was held

The weekly administrative and technical meeting of the Deputy Ministry of Energy was held under the chairmanship of the Director General of the Office of Chief of Staff of the Ministry of Energy and Water, and the caretaker of the Deputy Ministry of Energy, Qari Muhammad Abdulaziz Aziz. The meeting included the participation of directors from this deputy ministry and several other officials.

At the beginning of the meeting, the Director General of the Office of Chief of Staff and the caretaker of

the Deputy Ministry of Energy discussed the implementation of the five-year plan for the development of the energy sector, priorities of the affairs, identification of problems, and solutions for overcoming existing challenges. He also made necessary recommendations to the members of the meeting.

During the session, directors discussed various technical topics related to energy projects, exchanging ideas on the matter. Additionally, the meeting addressed

the creation of an expert team for the implementation of projects, monitoring the work process of departments associated with the Deputy Ministry, establishing a precise mechanism for Afghanistan's national power utility (DABS) and other domestic companies operating in the field of energy. Discussions also focused on enhancing coordination in the implementation of affairs, leading to necessary decisions for the better performance of these topics.

The Reconstruction Of The First Phase Of The Kharwar Dam Project In Logar Province Has Commenced, With A Cost Of 31 Million Afghanis.

The reconstruction of the first phase Dam project in Logar province has commenced, with a cost of 31 million Afghanis. The project was inaugurated in the presence of the Acting Minister of Energy and Water, H.E. Alhaj Mullah Abdul Latif Mansoor, the Honorable Maulawi Zia-ul-Rahman Madani, the Governor of Logar, senior officials of the Islamic Emirate of Afghanistan, and the ethnic elders of Logar Province. During the opening of the project, Acting Minister of Energy and Water H.E. Alhaj Mullah Abdul Latif Mansoor referred to the overall security in the country as a divine

blessing. He mentioned that now is the time for economic development and the country's progress. And the leadership of the Ministry of Energy and Water assures the people of Afghanistan that they are genuinely striving to fulfill their responsibilities in this regard. Simultaneously, Governor of Logar, Sheikh Zia-ul-Rahman Madani, stated during the inauguration of the Kharwar Dam that the officials of the Islamic Emirate are committed to providing tangible services to the people of Afghanistan and will work day and night in this regard. It is worth mentioning that the construction of the Kharwar Dam

began for the first time during the reign of Dawood Khan, but unfortunately, due to some problems, the works remained incomplete. Fortunately, with the efforts of the leadership of the Ministry of Energy and Water and the support of the Islamic Emirate of Afghanistan, the reconstruction of this dam has recommenced.

The Kharwar Dam is 36 meters high and 140 meters long, with the capacity to store 17 million cubic meters of water. After completion, it will irrigate about 6,000 hectares of agricultural land, benefiting approximately 13,000 families.

A 220 KV Power Transmission Line Project Was Inaugurated

A 220 KV power transmission line project was inaugurated, extending from Arghandi Substation to Syed Abad District in Maidan Wardag Province. The project was officially inaugurated in the presence of the Acting Minister of Energy and Water, H.E Alhaj Mullah Abdul Latif Mansoor, the Director General of Afghanistan's National Power Utility (DABS), Honorable Mawlawi Muhammad Hanif Hamza, the Operating Director of Afghanistan's National Power Utility (DABS), Honorable Mawlawi Abdul Rahman Rahmani, the Commercial Director of Afghanistan's National Power Utility (DABS), Honorable Momin Bismel, and several other officials from DABS and the Ministry of Energy and

Water. Officials from Afghanistan's national power utility (DABS) stated during the opening ceremony that there are plans to extend this electricity to Ghazni and other provinces in the future.

It is worth noting that the residents of Syed Abad district in Maidan Wardag province will benefit from this project, resolving their issues with a lack of electricity.

The Acting Minister met with officials from Mes Aynak Mining Contracting Company

The Acting Minister of Energy and Water, H.E. Alhaj Mullah Abdul Latif Mansoor, recently met with officials from Mes Aynak Mining Contracting Company of Logar Province.

The discussions focused on joint cooperation for providing water and electricity during the extraction process at the Mes Aynak mine. During the meeting, company officials presented information about their activities and plans, requesting the Ministry of Energy and Water's leadership to supply the necessary water and energy for the mine's extraction process.

The Acting Minister, highlighting the project's value, assured cooperation from the Ministry and stressed the need for a joint committee involving

representatives from the Ministries of Energy and Water, Mines and Petroleum, Information and Culture, as well as the contractor company. This collaborative effort aims to expedite the project effectively.

It's noteworthy that in a previous

meeting, the Deputy Minister of Water discussed coordinating with the company officials to identify water sources and ensure the necessary water supply for the mine's extraction process.

صرفه جویی در آب مسئولیت همه ماست!

منابع آبی کشور کاهش یافته است!

هموطن! آب را ضایع نسازیم!

با 30 لیتر آب حمام نماییم

آب جاروب نیست!

همه با هم برای حفاظت آب!

به فکر آب باشیم!

حفاظت از آب مسئولیت همه است!

جلو مصرف بیجای
آب را بگیرم!

در حفاظت از آب همه مسئولیت داریم!

اوبه او انرژي

Islamic Emirate of Afghanistan
Ministry of Energy and Water

بند برق سوختک

24

د ټلپون شمېره : ۰۷۷۳۲۱۸۴۱۸ - ۰۷۷۷۹۱۷۸۹۸

د ډګر: د دارالامان عمومي سړک، سناتوریم، کابل- افغانستان

mew.gov.af

mewmedia1444

MEW_GOV_AF

mewmedia1444

Ministry of Energy and Water (MEW)